Clarice Lispector

G.H.'NİN ÇİLESİ

CAN

Türkçesi
SEVİM AKTEN

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Günay Basımevinde basıldı ve ciltlendi. (1996)
Dizgi: Nurdan Özbek

Clarice Lispector

G.H.'NİN ÇİLESİ

ROMAN

Türkçesi
SEVİM AKTEN

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

Özgün adı
A Paixao Segundo G.H.

ISBN 975-510-636-7
© Clarice Lispector, 1949 / Agencia Literaria Carmen Balcells, S.A. / Can Yayınları Ltd. Şti. (1992)

ÖNSÖZ

Clarice Lispector[1] *çocukluğunu Brezilya'nın kuzeydoğusunda geçirdi. Anne ve babası, kucaklarında yeni doğmuş bir bebekle –Clarice Lispector– Ukrayna'dan yola çıkmış, Recife'de*[2] *gemiden inmişlerdi. Güneşle yıkanan, kokularla dolup taşan, biraz taşraması, biraz da uyuşuk bu kent, kışa alışkın, kuzeyli, Yahudi geleneklerine bağlı bu Ural ötesi insanları için yepyeni anlamlar ifade ediyor olmalıydı.*

Burada büyüyen Clarice Lispector için doldurulması çok güç bir boşluk söz konusu olmadı. Çok geçmeden ülkeyle arasında sıkı bir bağ oluştu: Portekizceyle sorunu olmadı, anadiliydi zaten. Evde bile bu dili konuşurdu. Ancak, geriye harfi harfine uyulmasa bile en azından sınırlı tutulacak birtakım farklı gelenekler kalıyordu. Erken yaşta yazmaya başladı, yani yedi yaşında. Kendince bir dünya yarattı, bu aynı zamanda bir sığınaktı onun için.

Ailesi Rio de Janeiro'ya gitmek için Recife'den ayrıldığında Clarice Lispector on üç yaşındaydı. Pek çok şey değişti o zaman; büyük kentte; ülkenin başkentinde yeni bir deneyim söz konusuydu. Ertesi yıl İkinci Dünya Savaşı başlayacaktı. Önceleri uzak yankıları, sonra da savaş yaklaştı yavaş yavaş: Brezilya'da kargaşanın içinde buldu kendini. Günlük yaşamda en azından görünürde büyük bir değişme olmadı: birkaç yiyecek kuyruğu, gazla çalışan arabalar ve geceleyin karartma zorunluluğu.

---

[1] *Clarice Lispector*: 1925 yılında Çeçelnik'te (Ukrayna) doğdu, 1977 yılında Rio de Janeiro'da öldü.

[2] *Recife*: Brezilya'nın kuzeydoğusunda bir liman kenti.

Bu arada Clarice Lispector ilk romanını yayınlar: Porteo do Coraçao Selvagem *(Yabanıl Yüreğin Yanında) Eleştirmenler hemen kendine özgü bir havası, bir biçemi olan bir yazarın doğuşundan söz ederler. Ama kadınsı duyarlılığının üzerinde de fazlasıyla durulur.*

İkinci romanının yazımını 1944 yılında Napoli'de tamamlar. Savaş hâlâ sürmektedir: Brezilya, İttifak Devletleri'ne karşı savaşmak üzere İtalya'ya asker gönderir. Bu, Clarice Lispector için de gezginci bir dönemin başlaması demektir. Diplomat eşi olarak İsviçre'ye, İngiltere'ye, Amerika'ya gider. Ancak boşandıktan sonra yeniden Rio de Janeiro'ya kesin olarak yerleşir.

Bu yolculuklar hiçbir zaman işini etkilemez. Bunu kendisi söyler. Yolculuk etmenin –onun konumundaki birisi için– en azından bir sonucu olmalıdır: kendinden bir parçayı güvenlikte tutmak. Bizi ilgilendiren işte bu yönüdür: buna yapıtının oluştuğu yer diyelim kısaca.

Bu yapıtta belirgin kişilerin, bir örnek dışında, hepsi kadınlardır. Başkalarının soramadığı soruları kendi kendilerine sorarlar. Ussal düşünme hiç de geçerli değildir. Tek bir bilgi yoktur, ama dogmaları oluşturmayan bilgiler vardır: insan kendi kendine pek çok soru sorar, dünyayı da sorgular, ancak tüm bu sorular arasında bağıntılar kurmaya çalışarak işin içinden çıkmaya çalışır.

Yaşamdan edinilen bilinçte, yaşam delik deşiktir. Yırtık pırtık bir kumaş parçasına benzeyen bu bilinçle beceriksizce de olsa başımızın çaresine bakabiliriz. Bunu yapmak için geçmekte olduğunuz ya da yıldırım gibi sizin içinizden geçiveren ânı yakalamasını bilmek gerekir. İşte o zaman her şey kıpırdanmaya başlar ve ortaya çıkan bu küçücük şeylere dikkatle bakmak gerekliliği doğar. Ama an kendini ele vermez. Ordadır, hepsi bu.

Toplumdan uzakta yaşayan, biraz da kararsız olan bu yaratıklar gelişim süreçlerinde özsel olana dokunmadan yollarında ilerlerler. Her biri, çok yönlü ilişkiler ağında tutsak olduklarını bilirler. Sandıkları kadar özgür değillerdir her

zaman. Bu özgürlüğün zedelenmesi için pek fazla bir şey gerekmez, başkalarının varolma biçiminin bıraktığı izler bile zedeleyebilir bu özgürlüğü.

Clarice Lispector'un kişilerine bakıldığında ayrıntılı bir yaşamöyküsü beklememek gerekir. Çok çok bir ad ya da adının başharfleri vardır, kimi zaman adları bile yoktur. Bir mesleğe ilişkin ipuçları bulunur, kimi zaman bu bile söz konusu olmaz. Kimi zaman da nüfus kütüğü bellidir ancak. Kısa süre bir evlilik istasyonunda durdukları olur, ama bu döneme ilişkin önemli hiçbir şey geçmez. Evlilikte kendilerini kötü hissettikleri için değil, daha çok bu durumu benimsemek istememelerinden kaynaklanır. Erkeğin odak noktası olarak yer aldığı bir roman dışında hiç çocuk yoktur ortalarda.

Bir bakıma yazarla kişileri arasında ortak şeyler yok değildir. Ama yalnızca bir biçimde. Clarice Lispector'la karşılaşan herkes, onun kişiliğinde kadının karanlık bir yanı olduğunun hemen farkına varırdı. Yaşamakta güçlük çektiği ilk bakışta anlaşılırdı. Duraksamalarla dolu gelişimleri boyunca karşılaştığı sıkıntılara ve ortaya çıkan sorunlara karşın roman kişilerini kuşatmayı sürdüren bir tür ışıl ışıl hale yazarın kendisinde yoktu. Ne de roman kişilerinin yollarının sonunda hemen hemen her zaman ulaştıkları şu dinginlik de yoktur onda. Clarice Lispector'dan söz etmek kolay değildir, çünkü bu, onun elinde tutabildiği, söylentilere kulak tıkadığı, dokunulmazlığı olan bölgeyi, gözlerden uzak tuttuğu ve korumaya çalıştığı gizli yönünü, yani çektiği sıkıntıların sınırlarını zorlamak demektir.

Ünü yayıldıkça sayıları artan ve çalışmasından söz etmek için onunla karşılaşmak isteyen kimselerin karşısında hem son derece kibar, hem erişilmez bir tavır takınırdı. Sözü uzatma ona özgü bir davranış değildi. Zaten kitaplarıyla ilgili kuramsal bilgiler vermeye pek yanaşmazdı. Yaptığı işi ve bu işi neden yaptığını iyi bilirdi: ama bu konuda konuşmaya kesinlikle yanaşmazdı. Kendisinin bir çırpıda şu ya da bu yazınsal akıma yerleştirilmesinden korkardı. Etiketlerden hoşlanmazdı. Hele bunlar günün modasına uygun yakıştırmalarsa daha da uzak tutardı kendini. Her tür sınıflandırmaya

karşı koyma gibi bir kaygısı vardı. Ama, bütün bunlara karşı tavır alması 'işte ben buyum, başka bir şey değil' demeye gelen kendi gerçek değerinin bilincinde olmasından dolayıdır belki de.

Clarice Lispector'un yaşamının bütün yönleri üzerine yeni yeni sözler söylenecektir, artık hayatta olmadığı için bunların gerçeklik payı tartışma götürür. Henüz çok yakın bir tarihteki ölümü işini tamamlamasına engel oldu, ama zaman, hiç acımadan bu görevi de yerine getirecektir.

Ölümü kanserden oldu. Üç ay süren hastalığı boyunca masrafları güçlükle karşıladı. Geçimini sağlamak için küçük bir geliri vardı. Önceleri yaşamını kazanmak için gazetecilik yapıyordu, bu işi bıraktıktan sonra yazarlık haklarının geliriyle geçinmek zorunda kaldı, bu da zaten pek fazla değildi. Bu konunun üzerinde durmak gerekir, Brezilyalı büyük bir yazar –o sırada en büyüğü olmasa bile– işinden kazandığıyla ölene dek geçinemedi.

Önemsiz bir olay yaşamı sarsıp harekete geçirir: 'G.H.'nin Çilesi'nin başlangıcıdır bu. Bir kadın Rio de Janeiro'da bir apartman dairesinin duvarlarının ve kentin ufuklarının arasında sıkışıp kalmıştır. Bir kopukluk oluşur ve G.H. yaşamını yeniden gözden geçirmeye başlar. El yordamıyla, kuşkularıyla, kaygılarıyla, yanılgılarıyla ve bulduklarıyla ilerlemeye çalışır. Ama şunu akıldan çıkarmamalı: bu sorgulama ruhsal yüklenmenin bir hayli ağır olduğu olayların birikiminden destek almaz, 'belli bir tasarımın gerçekleştireceği umut verici bir geleceği de hazırlamaz. Her şey bir başka düzlemde, kuşkusuz daha derin bir düzlemde geçer, ama sınırları yalnızca olaylara değinen bir anlaşılırlıkla kesin çizgilerle belirlenmiş değildir. G.H. için 'ben varım' demenin dehşetle karşı karşıya kalmak anlamına geldiği bilinirse bundan doğal ne olabilir?

Clarice Lispector için her zaman soruları ve sorunları yerleşik gerçeklikte durdurmak kaygısı vardır. 'Hiçbir sonuç çıkar-

maksızın anlaşılabilirse...' diyor G.H. Bu cümle bize her varlık için geçerli olan şeyle ilgili çok hassas bir yaklaşım dileyen Clarice Lispector'un asıl amacını açıklamaktadır, ama yazar bu geçerli olan şeye dokunmamış görünmeyi yeğler.

Bakışın onun dünyasında özel bir anlam taşımasının nedeni kuşkusuz budur. Clarice Lispector için, gerçekte, eğer söz konusu olan şeyler zorsa, bu, açıklamak isterken onları daha anlaşılır hale getirememekten ötürüdür. Onların yapıları değiştirilmiştir, ama anlaşılmazlıkları kalıcıdır. Yalnızca bakış onları değiştirmeden olduğu gibi bırakabilir.

Clarice Lispector metinleriyle sanki kendi elinden çıkmamışlar gibi yüz yüze gelmek isterdi kuşkusuz; böylelikle iki yönlü bakış açısıyla onları hem içeriden, hem dışarıdan değerlendirme olanağı bulabilirdi. Ama bu olanaklı mıdır? Üçüncü romanı olan A cidade Stiada *(Kuşatılmış Kent) de yazar iç (içeri) ile dış (dışarı) arasındaki bu karşıtlıktan söz eder. Bu kentin, burada yaşayan ve kentin gerçek yüzünü görmeye çalışan bir kadının iradesiyle kuşatılmamışsa ne ile kuşatıldığı belli değildir. Gerçek bir anlaşılmayla sonuçlanacak olan eksikliği giderebileceği güne kadar büyük bir dikkatle ve aynı ölçüde sabırlı davranarak bu kente egemen olmak ister. Sonunda şu gerçeği kabullenir: amacına hiçbir zaman ulaşamayacaktır, çünkü dışarıdan gözlemlenmesi gerekecek olan şeyin içine gırtlağına kadar batmış bulur kendini.*

Daha bu kitapta bile, yücelme sorunsalının izleri bulunur. Ama erkeğin odak kişi olarak yer aldığı (A paixao segundo G.H.) *adlı yapıtla Tanrı, Clarice Lispector'un yapıtına ilk kez görkemli bir giriş yapar. O Tanrı ki var olmayışı, yazarın ikinci romanında genç bir kadının yolundan sapmasıyla gözlemlenmişti. Bu romanda ancak savunulan davada bir nedene gereksinim duyulduğu için, yani kişinin buna gereksinim duyması durumunda, Tanrı'nın varlığının söz konusu olduğu düşünülebilir. Ama Tanrı, daha doğrusu Clarice Lispector'un genellikle kullandığı deyimle 'adı sanı belli bir Tanrı' giderek yapıtını ele geçirir ve bu açıklama inandırıcı değildir. Yazarın ele aldığı konularda daha temel olan başka*

şeyler de vardır. İnsan sürekli olarak kendini ve dünyayı sorgular, araştırır, ama olay örgüsünde kullandığı iplikler Tanrıya aittir ya da Tanrıya doğru yönelmektedir.

G.H., çilesinde *Tanrı adını verdiği şeyin ne olduğunu pek iyi bilemez, ama onu böyle adlandırmanın doğru olduğu inancındadır. Bitmez tükenmez arayışı sırasında her şeyden arınmak isteğiyle kutsal bir yaşama kavuşma arzusunun belirdiği bir an gelir. Bu tür yaşam ilkel bir yaşamdır ve hiç de kolay değildir – öylesine bozulmamış, el değmemiş bir yaşama biçimidir ki sanki gökten düşen bir nimettir, ama hiçbir tadı tuzu yoktur.*

Öteki kitaplarında bu istek hem kutsal bir bölge olarak adlandırılabilecek şeylere doğru bir tür yaklaşma, hem de kesinkes burada kalamama biçiminde dile getirilir –burada kalamaz, kalırsa ihanet etmek zorunda kalır– çünkü herkes için erişilmek istenen şeyin bir sınırı vardır.

Bu Tanrının hümüsü Yeni Ahid' (İncil)tir. Genellikle açık açık belirtilir bu. Clarice Lispector'un çocukluk dönemi inancına, yani Yahudi dinine ilişkin doğrudan hiçbir belirti bulunmaz kitaplarında. Ama son derece bağlı kaldığı ailesi, dinsel kuralları yerine getiren bir ailedir. Clarice Lispector'un öldüğü gün, Yahudilerin dinlenme ve dua günleri olan cumartesi günü yapılması gereken tüm ayinler yerine getirildi. Yazılarında açık açık dile getirmese de Yahudi dinini benimsemesi yine de sezinlenebilir. Kutsal olana inancı söylemenin farklı farklı yolları vardır; bugün için Clarice Lispector'un durumunu kesin sınırlar içinde hapsetmeye hiç gerek yoktur: beslendiği kaynaklar çok çeşitlidir ve Kutsal Kitap'la sınırlı kalmamıştır.

Tüm soyut araştırmalara karşın Clarice Lispector'un yapıtında hiçbir zaman somuttan uzak kalınamaz. Olup bitenlerin düzeyinde kalmak ister. En yalın gündelik olaylar her zaman gündemdedir, bu olayların çağrı niteliğinde ya da baş-

ka olaylara destek niteliğinde olması önemli değildir. İşte burada kullandığı dil, önemli bir rol oynar hatta örnek olur.

Yazma biçimi son derece yalın gibi görünür. Ama okur çok geçmeden bu yalınlığın temelinde köklü bir çabanın söz konusu olduğunun farkına varır. Sert ve kesin bir yazma biçimidir bu: Clarice Lispector'un dile getirdiği şey ne denli ince ve karmaşık olursa, anlaşılması o denli özen ister. Böylesi bir kesinlik Brezilya'da görülmedik bir durumdur. Gerçekten de bu ülkede dil çok esnek bir yapıya sahiptir, konuşma diliyle yazdığı gibi dilbilgisi kurallarına tastamam uygun da yazdığı olur. Bu esnekliğin arkasında kestirimsel bir düşünce kolaylıkla saklanabilir. Onun temalarına en uygun olan edebiyat sisler içinde dolaşıp durur. Clarice Lispector için böyle bir şey söz konusu değildir. Dili kesindir ve genellikle istemli olarak doğrucu dil kullanır. Cümlelerini daha çetin yapmak ve belli bir zarafeti reddettiğini göstermek niyetiyle kimi zaman isim ya da sıfatlar yarattığı da olur. Bu yöntemle söyleminde olabildiğince uzaklara gider.

'Yazıyorsam, bu her şeyden önce dilin ruhunu anlamış olmamdan ötürüdür. Böylelikle genellikle biçim, içeriği oluşturmuş olur' diyen roman kişilerinden birisi, yazarın amacını dile getirir. Bir yazma biçiminin oluşumu konusunda en kapsamlı görüşlerini 'Agua Viva' adlı yapıtında belirtir. Oluşum halindeki metin –bir kadın eliyle yazılmıştır– yazma eylemine dayanak noktası olan sevilen bir erkeğe uzun bir mektuptur. Çünkü kadın kendi varlığında yeni bir doğuş, kendi doğuşunu hissetmektedir, çünkü bu doğuş bir özgürlük demektir –bundan böyle hiçbir göbek bağı onu hiçbir kimseye ya da hiçbir şeye bağlı kılmayacaktır– kadın bunun keyfini çıkarmayı üslûbuna bırakır. Bu yepyeni özgürlüğünün sevincidir, ama aynı zamanda –ya da özellikle– bir buluşun sevincidir, yani yazma zevkidir bu. Fırçalarını bir yana bırakır ve bir zamanlar resim yapmaya daldığı gibi usulca metnine dalıverir. Sarmaşıklarla, hecelerle, hanımelleriyle, renklerle ve sözcüklerle karmakarışık olmuş bir dünyayla karşılaşır. Ken-

dine özgü bir biçimde cümleleri düzenleyerek anlatılarının çıkış noktasını oluşturur. Ona göre yazmak, 'sözcüğü olta iğnesi olarak kullanabilen kişinin varolma biçimidir. Sözcük, kendinin olmayan şeyin arayışına çıkar ve bu söylenmemiş söz –yani satır arası dediğimiz şey– oltayı kaptığı zaman birşeyler yazılmış olur.'

Bu kadını sarıp sarmalayan kent yine Rio de Janeiro'dur. Onu işitir, onun kokularını duyar. Gece onu oburca yuttuğunda, güneş uyandırdığında kadın hep kenti gözlemlemektedir. Her zaman olduğu gibi Clarice Lispector'un Brezilyası –bir yerde bir büyük kentte bir apartman dairesi, başka bir yerde gelişmekte olan bir banliyö, ya da bir orman, bir ova, bir çiftlik evi– Avrupalının imge evrenine uygun bir egzotizm görünümünde değildir. Ama renkler çok belirgin olmasa da hiçbir şey bir başkasına karışmaz: sokakların gürültüsü, kuşların cıvıltısı, mevsimlerin tadı gerçekten bu ülkenin izlerini taşır.

Burada yalnızca Clarice Lispector'un sayıları sekizi bulan romanlarından söz edildi. Ama uzun öyküler ve iki çocuk kitabı da yazdı. Gelecek yıl Brezilya'da, yaşarken yayınlamadığı bir romanı daha yayınlanacaktır. Bu kitabı okuyanlar altüst olduklarını söylüyorlar: bu kitapta ölüm saplantısal bir izlek olarak ele alınmıştır.

Paris, Temmuz 1978
Clélia PISA

Okuyacak olanlara,

Bu kitap da ötekiler gibi bir kitap, ancak, bunu yalnızca kişiliği oluşmuş kimselerin, yani her şeye yaklaşımın aşamalı ve güçlükle gerçekleştiğini, kimi zaman da yaklaşılan şeyin tersinden bir yaklaşımdan geçmesi gerektiğini bilen kimselerin okumasından mutluluk duyacağım. Bu kişiler, ancak onlar, bu kitabın hiç kimseden hiçbir şey alıp götürmediğini yavaş yavaş anlayacaklardır. Örneğin benden hiçbir şey alıp götürmediğini. G.H.'nin kişiliği bana azar azar sıkıntılı bir sevinç verdi: ama adı yine de sevinçtir.

C. L.

"A complete life may be one ending in so full identification with the non-self that there is no self to die."

Bernard BERENSON

"Eksiksiz bir hayat belki de zaten olmayan kendiyle, tamı tamına özdeşleşip yok olacak olan kendinin kalmama noktasına varan bir hayattır."

Bernard BERENSON

Arıyorum, araştırmaktan, anlamaya çalışmaktan hiç bıkmıyorum. Yaşadığım şeyi vermeye, kime olduğunu bilmeden vermeye çalışıyorum, yaşadığım şeyi kendime saklamak istemiyorum. İşin içinden nasıl çıkacağımı bilemiyorum, bu karmakarışık durumdan korkuyorum. Başıma gelenlere kuşkuyla bakıyorum. Başıma bir iş geldi belki de, nasıl yaşadığımı bilemediğim için, onu bir başkası olarak mı yaşadım? Bütün bu karışık işlere düşünüp taşınmadan kalkışmak için yeterince güvenlik duymuş olmalıydım, ancak böylelikle sonunda nereye varacağımı iyice anlayabilecektim; ilkel bir oluşumdu bu. Ve ben tüm bunları karmakarışık bir durum olarak algılıyorum, çünkü ne yaşadıklarımın doğruluğuna inanmak ne de bu olayın olduğunu kabul etmek istiyorum – bunu kabullenmem, sahip olduğum biçimiyle dünyamı yitirmeme neden olacaktır ve ben bir başka dünya yaratacak kadar yetenekli olmadığımı iyi biliyorum.

Kendimi tanıyorsam ve gerçekliğimi kabul ediyorsam, yeni varoluş biçimimi nasıl açıklayacağımı bilemeyeceğim, bu nedenle ta başından yitip gitmiş olacağım, eğer tek tek görünümlerimde gelişme gösterirsem bütün dünya benim yerimi alabilmem için değişmek zorunda kalacaktır.

Benim için özsel olan bir şeyi kaybettim, yok artık o. Bundan böyle gerekli de değil, şimdiye kadar yürüyüşümü olanaksız kılan, beni yerleşik bir yontu kaidesine dönüştüren üçüncü bir bacağı yitirmişim gibi. Ben bu üçüncü bacağı yitirdim. Yine hiçbir zaman olmadığım şeye dönüştüm. Hiçbir zaman sahip olmadığım şeye kavuştum; yalnızca iki bacağa. Bunlarla yürüyebileceğimi biliyorum.

Ama yine de bu gereksiz üçüncü bacağın eksikliğini duyuyor ve korkuyorum; benden, kaygı duymaksızın güven duyabileceğim bir şey yaratan bu bacaktı çünkü.

Hiç gereksinim duymadığım bu şeyi yitirdiğim için mi düzenim bozuldu? Kendimi bir uyuşukluğun içinde buldum –ilk kez başıma gelen bu durum, yaşadığım en büyük serüven, isteksizliğim öylesine engin bir mekâna yayılmış ki ancak pek çok şeyi göze alarak bunu kabullenebilirim–. Sabahleyin yabancı bir çatı altında uyanmak gibi alışılmamış olan bu isteksizlik içinde ilerlemek cesaretini bulup bulamayacağımı bilemiyorum. Kendini yitirmek zor bir iş. Öylesine zor ki, kendimi yeniden bulmak için çarçabuk bir çare bulmalıyım, kendimi bulmam yaşadığım şeyleri bir kez daha yadsımam demek olsa da. Kendimi bulmam, şimdiye dek, bir kişinin görüşüne sahip olmam ve bu görüşe alışmamdan ibaretti: örgenlenmiş bir kişide kendimi somutlaştırmıştım ve yaşamak için gerekli olan çabayı bile gösteremiyordum. Üçüncü bir bacağım olması düşüncesi, beni yere çivileyen bir düşünceydi. Ama ya bundan sonra? Daha özgür olabilecek miyim?

Hayır, duygularımdan henüz uzaklaşmış olmadığımın farkındayım, bulmayı amaç edindiğim için düşünmeye koyulduğumu biliyorum – ve bir çıkış kapısıyla karşılaşacağım ânı bulmak olarak tanımlayacağım. Neden en azından bir giriş kapısı bulmaya cesaretim yok? İçeri girdiğimi biliyorum, hem de iyi biliyorum. Ama bu girişin nereye varacağını bilmiyorum, işte beni şaşkına çeviren de bu. Ve bundan önce nereye varacağımı iyice bilmeden asla birşeylerin peşine takılıp gitmedim.

Daha dün saatlerce insansal düzeneğimi yitirdim. Yeterince cesaretim olsaydı her şeyi oluruna bırakır, bulamamayı yeğlerdim. Ancak yeni olan her şeyden korkarım, anlamadığım şeyi yaşamaktan korktuğum gibi –anlamadığım şeye en azından kafa yormak güvencesi gerekir– izleyebileceğim yol için herhangi bir işaret noktası kalmasa bile kendimi bırakamam. En büyük korkumu oluşturan şe-

yin kesinlikle varoluşa bağlı olmasını nasıl açıklamalı? Yine de tek yol bu. En büyük korkumun, yaşamak zorunda olmama karşın, kesinlikle yaşamaktan kaynaklanmasını nasıl açıklamalı? Ya görmeye katlanamadığımı nasıl açıklamalı, çünkü yaşam benim anladığım gibi değil, bambaşka – keşke ta başından ne olduğunu bilseydim! Neden görmek böylesi bir sarsıntıya yol açıyor?

Ve bir düş kırıklığı. Ama neyin düş kırıklığı? Yine de bu düş kırıklığını hissetmemiş olsaydım pek az biçimlenmiş bu oluşumuma zor mu katlanırdım acaba? Belki de düş kırıklığı belli bir dizgeye ait olmamaktan kaynaklanıyor. Ama o zaman da şöyle söylenecekti: sonunda düşlerini yitirdiği için çok mutlu. Önceleri, olduğum şey pek hoşuma gitmiyordu. Ama bu hoşuma gitmeyen şeyden yola çıkarak en iyi olanı buldum: yani umudu. Kendi kötüm sayesinde gelecekteki iyiyi ben kendim yarattım. Şimdiki korkum, yeni dizgenin anlamdan yoksun olması. Ama neden, şu andan itibaren ortaya çıkacak olan şeylerin beni yönlendirmesine kendimi bırakmıyorum? İşte böylelikle rastlantıların akıl almaz tehlikeleriyle karşı karşıya kaldım. Yazgımın yerine olasılıkları koymak zorunda kaldım.

Çocukluk döneminin buluşları, her şeyin olması gerektiği yerde bulunduğu bir laboratuvarda olduğu gibidir, değil mi? İçimi bir korkunun sardığı yetişkinlik çağında üçüncü bacağı yarattım galiba. Ama erginliğe ulaştığım bugün, kendimi yitirmek için gerekli olan o çocukluk cesaretimi bulabilecek miyim? Kendini yitirmek, bulacağınız şeyi ne yapacağınızı bilmeden, hiç ara vermeden aramak demektir. Yer değiştirmeyi olanaklı kılan iki bacakla; ama olduğunuz yerde kalmanızı sağlayan üçüncü bacak olmamalı. Bu durumda ben tutsak olmak istiyorum. Beni mahveden bu korkunç özgürlüğü ne yapacağımı bilemiyorum. Tutsaklığım sırasında daha mı hoşnutum? Yoksa tutsaklığımı mutlulukla kanıksamamda bu sinsi ve kaygı verici şeyin katkısı var mıydı? Belki öteden beri vardı; beni heye-

canlandıran bu şey hep var mıydı, evet vardı; öteden beri alışkın olduğum bu şey, sanırım, yürek çarpıntısından çok, bir kişi olmaktı. Ama gerçekten böyle miydi? Bir bakıma öyle...

İnsansal düzeneğimi saatlerce yitirdiğimi anladığım zaman son derece dehşete kapıldım. İlkinin yerini tutacak başka bir düzenek bulabilir miyim, bilmiyorum. Bende bir yabani ot kadar kolaylıkla büyüyüp serpilen bu üçüncü bacaklardan birini gizlice kullanmamak ve bu koruyucu bacağı bir 'gerçek' olarak saymamak için bir yığın önlem almam gerekeceğini biliyorum.

Ancak başıma gelenlere ne anlam vereceğimi pek bilemiyorum. Bana göre buna bir kılıf bulamıyorsam, ortada hiçbir şey yok demek ki! Ya gerçekte hiçbir şey olmadıysa? Kim bilir, belki de benim başıma hiçbir iş gelmedi? Başıma gelenleri anlayamıyorum ve ancak aklımın aldığı şeyleri olup bitmiş sayıyorum –ya gerisi hakkında ne biliyorum? Geriye bir şey kalmadı zaten. Kim bilir, belki de hiçbir şey olmadı? Başıma gelenler belki de etkisini yavaş yavaş gösteren ve uzun süren bir yok olma. Belki de bu parçalanmaya karşı izlediğim savaş taktiği, ona bir anlam, bir biçim verebilmek için bundan böyle elimden geleni yapmaktan ibarettir. Bir biçim, kaosu belli sınırlar içinde tutmaya yarar, bir biçim biçimi olmayan yapıya bir kalıp verir– ucu bucağı olmayan bir et parçasının görünümü çılgın bir görünümdür, ama ben bu eti parçalara ayırır, günlere ve iştahlara göre paylaştırırsam o zaman artık bu et parçası için ne dağılma, ne çılgınca bir görünüm söz konusu olacak, her parça yeniden insansal bir nitelik kazanacaktır.

Ya yaşamı insansal kılmak? Ben yaşamı ölçüsüzce insansal kıldım.

Ya sonra ne yapmalı? Beni akıl almaz bir gerçekliğe ulaştırsa da görünümümün bütünlüğüyle yüz yüze gelmeli miyim? Yoksa kendi dağılmamın boyutlarını ölçüp biçmem için hiçliğe bir biçim mi bulmalıyım? Bunu anlamak için pek uygun sayılmam. Önceleri, buna kafa yorarken

sınırlarım bana bedensel bir rahatsızlık veriyordu: düşünmeye koyulduğumda hemencecik beynimin kaynar bir kazana döndüğünü söylemeliyim. Çok önceden ve sızlanmama gerek kalmadan zavallı zekâmın sınırlarını tanımak ve yarı yoldan dönmek zorunda kaldım. Yazgım bir düşünürünkü gibi değil, ben düşündüğüm zaman kafam karmakarışık olur. Bu koşullar altında kendimde düşüncenin egemen olmasını nasıl sağlayabilirim? Sırası geldiğinde, belki de, yalnızca düşünce beni kurtarabilir, tutkudan korkuyorum.

Mademki kesin olarak yarınımı kurtarmak zorundayım, mademki bu kaosa artık katlanamayacak kadar kesinlikle kendime bir biçim vermek zorundayım, mademki bu korkunç ve ucu bucağı belli olmayan et yığınından kesinlikle kurtulmam ve onu ağzımın alabildiği, gözümün göre-bildiği kadar parçalara ayırıp kesmem gerekiyor, mademki sınırlarımın belli olmamasından ötürü duyduğum dehşetle bir biçime gereksinim duyarak sonunda pes edeceğim – en azından bu biçimin kendi kendine sertleşen bir kabuk gibi, ateş nebulasının soğuyarak toprak olması gibi tek başına biçimlenmesi için onu kendi haline bırakma cesaretini göstermeliyim. En azından, bir biçim bulma girişiminde bulunmama karşı koymak için kendimde sonsuz bir cesaret bulmalıyım.

Nasıl olduğu hiç önemli olmayan bir anlam bulmak için, su yüzüne çıkmak için şu anda göstereceğim bu çaba, sanki birisi için yazıyormuşum gibi yaparsam bana kolaylık sağlayacaktır.

Ama bu düşsel biri tarafından anlaşılmış olmak bana korku veriyor, kendimi bir dizgenin bir parçası yapmak için kullandığım ve düne kadar sağlam bir yöntem olarak benimsediğim bu tatlı çılgınlıkla bir anlam 'üretmeye' kalkışmaktan korkuyorum. Savunmasız bir yürekten yararlanmak cesaretini kendimde bulabilecek miyim, hiçlikten söz edecek, hiç kimse için konuşmayacak cesareti göstere-

cek miyim? Tıpkı hiçbir şeye kafa yormadan düşünen bir çocuk gibi. Rastlantıların altında ezilip kalmayı göze alabilecek miyim?

Gördüğüm şeyi aklım almıyor. Ve gözlerimi artık gördüğüm şeyden ayıramadığım için görüp görmediğimi bile bilmiyorum. Yalnızca beklenmedik bir titreşim ve çevremin aralıksız devamlılığında bir sapaklık yüzünden kısacık bir ânın yarattığı uzamda diriltici ölümü kendi deneyimimle yaşadım. Seçme şansımın olmaması, dünyanın başıma yıkıldığını görmek pahasına da olsa, yaşamın yasak dokusuna dokunmama izin verdi. Yaşamın adını anmam yasak. Adını ağzıma almamam, işin doğrusu da bu. Bu dokudan kendimi kurtarabilirsem, ne mutlu? Belki de başıma gelen bir esindi – belki de kendi kendime sadık kalabilmem için hiçbir şey anlamamayı sürdürmeliyim. Şimşek gibi çakıp sönen bir anlama, bulamamak demektir her zaman için.

Hayır, bir çırpıda oluşuveren anlama hiç anlamamanın açık belirtisidir. İçinde bulunduğumuz an, her zaman kendi kendimiz için yittiğimiz an demektir. Belki de ben, bir anlamama kadar kesin olan bir aydınlanmayla kıskıvrak yakalandım ve eskiden olduğu gibi dokunulmamış ve masum olarak sıyrılabilecek miyim bu işten. Düşüncelerimden hiçbiri asla bu aydınlanmanın boyutuna erişemez. Çünkü ben yaşamın düzeyine kadar yükselemem, benim ölçütlerime uygun olan yalnızca yaşamak. Oldum olası bir sırdan haberli olmamı saymazsak. Unutmak üzere olduğum bir sır, ah, unutmaya başladığımı hissediyorum bile.

Şimdi bu sırrı yeniden bulmam için bir kez daha ölmem gerekecek. Ve ona yeniden kavuşurken, belki de insan ruhumu gözden çıkaracağım. Bunu istemiyorum, istemiyorum. Kurtuluşum, kendimi yeni bir bilmezliğe kaptırmama bağlı, böylelikle kurtulmam olasılığı var. Çünkü öğrenme savaşı verdiğim bu süre içinde unutma demek olan yeni bilgisizliğim kutsallık kazanır. Ne olduğunu bil-

mediğim bir sırrın savunucusuyum. Ve unutulmuş bir tehlikenin kapısını çalıyorum. Pek aklım yatmasa da bu konuda bilgilendim; ağzım sımsıkı kapalı ve önceden belirlenmiş bir durumun anlaşılmaz parçalarından başka bir şey kalmadı geriye. Unutulmuşluğumun dünyayla boş ölçüşebilecek boyutlarda olduğunu ilk kez hissetmemi hesaba katmazsak tabii. Ah, kendiliğinden açıklanması gereken bu şeyin bana açıklanmış olmak için açıklanmasını istemiyorum. Yorumlanmış olmak için bir düşüncenin doğrulanmasını gerektiren şeyin bana açıklanmasını da istemiyorum.

Yaşamla da ölümle de yüz yüze geldim, sonunda korkunç biri olup çıktım. Elinden ilerlemekten başka bir şey gelmeyen bir uyurgezer kadar cesaretim var. Bu batık boyunca bir bütün oluşturamamak, örgenlenmemek cesaretini gösterdim. Özellikle de önceden görememek. Buraya gelinceye kadar tanımadığım şey yoluyla bilmediğim bir şeyin ardına düşme cesaretini bulamamıştım kendimde: öngörümlerim göreceğim şeyi ta başından belirliyordu. Bunlar görümlerin öngörümleri değildi: çok geçmeden bu görümler beni çepeçevre saran önlemlerin boyutlarına erişiyordu. Önlemlerim dünyayı bana kapatıyordu.

Saatler sonra vazgeçiyorum. Ve Tanrım, bu ırmağın vadisi boyunca değil gezinip durduğum – ırmakların iki yanındaki vadilerin nemli ve verimli olduğuna inanmak istemişimdir hep. Böylesi bir düş kırıklığı beklemiyordum.

İnsan olarak kalmak için unutmak özverisinde bulunabilecek miyim? Bundan böyle kimi insanların birbirine benzeyen yüzlerinde unuttukları kişileri tanıyabileceğim. Ve onlar unuttuklarını bilmezler bile.

Gördüm, gördüğümü biliyorum, çünkü gördüğüm şeye özel bir anlam veremedim, anlamadığım için gördüğümü biliyorum. Gördüğüm şey hiç işime yaramadığı için gördüğümü biliyorum. Dinle, gördüğüm şeyi ne yapacağımı bilemediğim için konuşmam gerek. Daha kötüsü: gördüğüm şeyi, istemiyorum. Gördüğüm şey, her günkü ya-

şamımı bir çırpıda alıp götürdü. Bağışla beni, bu sıradan ödül için, daha hoş bir şey görmüş olmayı dilerdim. Gördüğüm nesneyi[1] al. Hiç işime yaramayan bir görüden kurtar beni, bomboş gühanımdan kurtar beni.

Öylesine korkuya kapıldım ki, ancak birisi çıkıp elimden tutarsa kendimi yitirdiğimi anlayabilirim.

Birisi elimden tutsa, işte hep sevinçle bunu bekliyorum. Ara sıra uykuya dalmadan önce, bilincimi kaybetmemek ve ucu bucağı olmayan bir evrene girmemek için kıvranıp durduğum – kendimi derin bir uykuya bırakmak cesaretini bulmadan önceki kısacık sürede birisinin elimden tuttuğunu varsayarım ve öylece ilerlerim, uyku denilen bu korkunç yokluğa doğru ilerlerim. Ve yanımda birisi olduğunu varsaysam bile, yine de yeterince cesaretim olmaz, o zaman düş kurarım.

Uykuya dalmak, özgürlüğüme doğru ilerleme biçimime öylesine benziyor ki! Anlamadığım bir şeye kendimi bırakmam hiçliğin sınırlarını zorlamak gibi olacak. Bu, sanki kırların ortasında yolunu şaşırmış bir körün yol almadan ilerlemesi gibi bir şey. Başınıza gelebilecek en doğaüstü şey: yani yaşamak. Daha bildik kılmak için kendimce bir biçim verdiğim yaşamak. Tanrının görünmeyen ellerine elini bırakırcasına kendimi bırakmak ve adına cennet diyebileceğimiz bu tanımlanması zor şeyin eşiğinden geçmek, büyük bir cesaret olmalı. İstemediğim bir cennet.

Yazmaya ve konuşmaya ayırdığım zaman içinde birisinin elimden tuttuğunu varsayacağım. En azından başlamak için, yalnızca başlamak için. Bu elden kendimi kurtarır kurtarmaz tek başıma ilerleyebileceğim. Şimdilik bu ele sımsıkı tutunmak zorundayım ve senin yüzünü, gözlerini, ağzını anımsamıyorsam eğer, ne önemi var. Eksiği gediği olsa da bu el beni korkutmuyor. Bu ele ben sevgiyle can verdim ve bu eli bir gövdeyle birleştiremiyorsam eğer bu yeterince sevemediğim içindir. Bir kişiyi, tümüyle, eksik-

[1] *Nesne*: şey. Daha sonra, kitapta sayısız kez geçecek olan bu kavram, yerine göre Varlık olarak da düşünülebilir. (Yay.)

siz olarak gözümde canlandıramıyorum, çünkü ben de bütün bir kişi değilim. Ve ne gibi bir ifadeye gereksinim duyduğumu bilmediğime göre gözümün önünde nasıl bir yüz canlandırabilirim? Sıcacık elinden kurtulur kurtulmaz tek başıma ve dehşet içinde ilerleyeceğim. Değişim tamamlanıncaya kadar ve dehşet ışığa dönüşene kadar korkuyu ta içimde hissedeceğim. Bir zamanlar bilincinde olmadan istediğim gibi güzellik ve tinsel düzen isteğinden kaynaklanan ışık değil, var olan şeyin doğal ışığı, işte bu doğal ışık beni ürkütüyor. Nesnelerin karşısında kapıldığım dehşetin benden kaynaklandığını bilmeme karşın.

Şu an, varoluşunu tasarlıyorum, günün birinde aynı şekilde tek başıma ölmeyi göze alıp alamayacağımı bilemiyorum, ölmek en büyük sakınca, ölümün eşiğini aşmayı da kendi yokluğuma ilk adımı atmayı da beceremiyeceğim ve bu en yüce anda bile tanımadığım varolmanı kafamda canlandıracağım ve seninle birlikte ölmeye başlayacağım, ta ki artık varolmamayı tek başıma öğreninceye kadar ve işte o zaman senin yakanı bırakacağım. Şu an için sana sımsıkı tutunuyorum ve senin bilmediğin, tanımadığın sıcacık varlığın benim tek kişisel örgenlenmem oluyor, çünkü senin elin olmadan keşfettiğim sonsuz enginlikte tek başıma terk edilmiş hissedecektim kendimi. Gerçeğin ölçüsüzlüğünde.

Ama gerçek benim için hiçbir zaman bir anlam taşımadı. Benim için gerçeğin bir anlamı yok. Bu yüzden onu kaygıyla karşılıyordum ve şimdi de öyle buluyorum. Ne yapacağımı bilemiyorum, bütün bunları sana bırakıyorum, daha neşeli birşeyler yapasın diye. Seninle konuşmuş olmak için, seni ürkütüp yitirecek miyim yoksa? Ama eğer konuşamazsam kendimi yitireceğim ve ben yiterken seni de yitireceğim.

Gerçeğin bir anlamı yok, evrenin büyüklüğü içimi daraltıyor. Büyük bir olasılıkla aradığım ve sonunda bulduğum şey, sonuçta dünyada tek başına kalmış bir çocuk gibi savunmasız bıraktı beni. Öylesine yoksun kaldım ki beni

avutmak ve hoşnut kılmak için, evrenin tüm sevgilerinin benim olması gerekecekti ve sevgi dediğim bu şeyin etkisiyle her şeyin ilk yaratılan hücresi bile yerinden oynamalı, işte bana böyle bir sevgi gerek. Bu konuda yaptığım tek şey yakarmak, adını sanını bilmeden de olsa.

Gördüğüm bu şey sevgi olmalıydı. Ama nasıl bir sevgiydi bu, ilk yaratılan hücreninki gibi gözü kapalı mı? Böyle mi olmalı? Bu korku, sevgi olmalı? Hem de taraf tutmayan bir sevgi – hayır, konuşmak istemiyorum, kendi kendimle de konuşmak istemiyorum, şimdiden sonra konuşmak: bu, bir anlam çıkarmak, üçüncü bir bacağın kötürümleştiren güvenliliğinin ardından gitmeye can atan, ama bir türlü ilerleyemeyen birine öykünmek demektir. Ama belki de yalnızca konuşma ânını ertelemekteydim. Neden bir şey söylemiyorum, neden zaman kazanmakla yetiniyorum? Korkuyorum da ondan. Ve yine kendimi kanıtlamak ve hissettiğim şeyi somutlaştırmaya kalkışmak için cesarete gereksinimim var. Bu tıpkı pek çok param varmış da hangi ülkede geçerli olduğunu bilmiyormuşum gibi bir şey.

Yapacağım şeyi yapabilmek için cesarete gereksinimim var: söylemek. Söylenen şeyin yoksulluğu karşısında hissedeceğim büyük şaşkınlıkla yüz yüze gelmek için cesaret gerek. Onu tersinden söyleyeceğim ve şunu eklemem gerekecek: bu değildir, bu değil, yine bu değil. Bu arada gülünç olmaya aldırmamam gerek: gülünç olma korkusuyla, her zaman en azı en çoğa yeğledim; bir de iz bırakmaktan utanma var. Kendi kendimle konuşma zamanını erteliyorum. Korkuyor muyum ne?

Ve çünkü söyleyecek tek sözüm yok.

Söyleyecek tek sözüm yok, öyleyse neden susmamalı? Ama eğer sözcüklerin anlamını zorlamazsam suskunluk beni suların derinliğine gömecek. Sözcükler ve biçim, suskunluğun azgın dalgalarının üzerinde kalabilmemi sağlayacak gereçler olacak.

Bu işi erteliyorsam, nedeni bana yol gösterecek birinin olmaması. Yolcuların öyküleri yolculuk konusunda pek fazla bir şey söylemez bana: verdikleri bilgiler son derece eksiktir.

Özgürlüğümün başladığını azar azar hissediyorum... Çünkü sağbeğeniyi hiçe saymak hiçbir zaman bugün olduğu kadar önemsiz görünmedi bana: 'Suskunluğun azgın dalgaları' diye yazdım, önceleri böyle söylemeye hiç yanaşmazdım, çünkü güzelliğe ve onun özünde varolan ölçülülüğe hep saygı duymuşumdur. 'Suskunluğun azgın dalgaları,' dedim, alçakgönüllülükle boyun eğiyor, kabulleniyorum. Tüm sağbeğeni kurallarını bir yana mı bırakacağım sonunda? Yoksa tek kazancım bu mu olacak? Kendimi özgür hissetmem için ne çok suskun yaşamak zorunda kaldım. Şimdiye dek inandığım güzellik anlayışından vazgeçmekle iyi ediyorum galiba. Daha ne kazanabileceğimi bilemiyorum. Kim bilir belki yavaş yavaş anlayacağım. Şu an için çirkin korkusundan kendimi kurtardığımı görmenin ilk ürkek zevklerinin tadına varıyorum. Ve bu kayıp bana çok iyi geliyor. Hem de çok tatlı.

Kaybedeceğim şeyi bilmek istiyorum, yine kazandım. Şimdilik bilemiyorum: yalnızca kendimi yeniden yaratarak yaşayacağım.

Ama kendimi nasıl yeniden yaratacağım? Doğal dilimi kaybettiysem nasıl olacak bu? Başıma gelen şeyi kendi kendime yarattığım gibi, kendime bir de yeni bir dil mi bulmalıyım?

Başıma gelen şeyi ben yaratacağım. Yaşamak denilen bu geçerli neden adına anlatılamaz bir şey bu. Yaşamak yaşanabilir gibi değil. Yaşamımı kendim oluşturmak, zorunda kalacağım. Ve yalansız dolansız. Oluşturmaya evet, yalan söylemeye hayır. Birşeyler oluşturmak, düşlemek değildir; gerçekle yüz yüze gelmeyi göze almak demektir. Anlamak bir yaratıdır, sakıncalı görmediğim tek niteliğim bu. Telgraf işaretlerini çözmeye, dahası ne anlama geldik-

lerini bilmeden çözmeye çalışabilirim, bilmediğim bir dilde bilinmeyeni anlatmaya da çalışabilirim. Uyandığımda bir dil bile olmayacak olan bu uyurgezer diliyle konuşacağım.

Başıma gelen gerçeği yaratmaya kadar vardırdım işi. Bu iş yazıdan çok çizgelerle olacak, çünkü amacım ifade etmek değil, yansıtmak. Kendimi açıklamaya giderek daha az gereksinim duyuyorum. Kaybettiğim bir şey mi var burada? Yontu yaptığım sıralarda tek düşüncem yansıtmaktı ve bunu ben ancak ellerimle yapabiliyordum.

Bu dilsiz işaretlerin arasında yolumu yitirecek miyim? Kuşkusuz, çünkü nasıl biri olduğumu biliyorum: hiçbir zaman daha çoğunu görmeyi istemeden göremedim. Kör olup da gözleri sonradan açılınca çevresini hayal meyal gören birisi gibi korkuya kapılacağımı biliyorum, ama gözleri açılınca ne görecek? Ağzı dili olmayan ve anlaşılmaz bir üçgen bu. Kör, anlaşılmaz bir üçgen görmekle kendini daha az kör mü hissedecek?

Kendimi sorguluyorum: karanlığa büyüteçle bakarsam, karanlıktan başka bir şey görür müyüm? Büyüteç karanlığı dağıtmaz, daha da yoğunlaştırır. Ya ışığa büyüteçle bakarsam şok etkisi yapan çok güçlü bir ışık görürüm. Yarım yamalak gördüm, ama yine eskisi kadar körüm, çünkü anlaşılmaz bir üçgen gördüm. Görmek için, bir üçgene dönüşmem ve anlaşılmaz üçgenin içinde kendi kaynağımın ve öteki benimin gizini çözmem gerekecek.

Zaman kazanıyorum. Yalnızca zaman kazanmak için konuşuyorum, söyleyecek hiçbir şeyin kalmadığını bilerek konuşmaya başlamak zorunda kalacağım ânı ertelemek için konuştuğumu biliyorum. Suskunluğumu erteliyorum. Bütün yaşamım boyunca suskunluğu erteledim mi? Ancak şu an sözü küçümsüyorum, belki de sonunda konuşabileceğim.

Telgraf işaretleri. Antenlerle tıkabasa dolu dünya ve mesajı almaya çalışan ben. Bunlardan yalnızca fonetik kayıtları verebileceğim. Üç bin yıl olmuş ben yolumu yitire-

li ve benden geriye yalnızca fonetik parçalar kalmış. Öncekinden daha kapalı gözlerim. Gördüm, eminim. Gördüm ve dünyanın çıplak gerçeği karşısında korkuya kapıldım, – bu gerçeğin en korkutucu yanı dünyanın son derece canlı olmasıdır – benim bu dünya kadar canlı olduğumu anlamam için, kendi dışımdaki bilinç düzeyimi yaşamıma kasdedecek kadar yükseltmek zorunda kalacağım – ve en kötüsü de gerçekten kendimin onun kadar canlı olduğumu keşfetmem oldu. Daha önceki sağlam ahlak anlayışıma ilişkin gerçek şu: bu ahlak anlayışı anlamak isteğine dayalıydı ve ben anlamadığım için nesneleri düzene koymakla yetiniyordum – ancak, dünden beri ve şimdi, ta başından beri son derece törel biri olduğumu keşfettim: kısacası ben erekliği kabul ediyordum – önceki sağlam ahlak anlayışım konusunda, dün acemilikle yaklaştığım bu çok güçlü ışık kadar nobranca canlı olduğumu keşfetmiş olmam, yani benim görüşümü oluşturan bu ahlak anlayışına göre canlı olmanın zor yengisi, işte bu dehşeti duymuş olmaktır. Önceleri insanlara özgü bir dünyada yaşıyordum, ama kaba saba bir canlı benim değerler evrenimi yerle bir etmedi mi?

Her yönüyle canlı bir dünya bir cehennem gücüne sahiptir.

Her yönüyle canlı bir dünya bir cehennem gücüne sahiptir.

Dün sabah – hizmetçi kadının odasına gitmek için salondan ayrıldığımda – bir imparatorluğu bulup ortaya çıkarmak üzere olduğumu hiç tahmin edemezdim. Hem de yanıbaşımda. Yaşam için verdiğim temel savaşım çöl hayvanlarının sessiz, ama doyumsuz yırtıcılığıyla başlamış oluyordu. Davranışlarımdan hiçbiri susuzluktan çatlamış dudaklarla varlığımı su yüzüne çıkarmaya gittiğimi ele vermiyordu.

Daha sonraları yıllar önce aklımda yer eden eski bir cümleyi anımsayacaktım. Bu, dergilerin birinde okumadan yarım bıraktığım bir makalenin alt başlığıydı: 'Bir kanyonun cehennem sıcağında kaybolmuş bir kadın umutsuzca yaşam mücadelesi veriyor.' Neye doğru ilerlediğimi nereden bilecektim. Ama gerçek şu ki nesnelerin devinimini algılama yeteneğim öteden beri yoktur; her şey sona erdiğinde ben hep şaşıp kalırdım ve bir süreci boylu boyunca değil bir kopukluk duygusu, zaman içinde beliriveren bir patlama hissederdim.

O sabah odaya girmeden önce ben neydim? Başkalarının beni her zaman gördüğü şeydim. Ve ben de kendimi böyle tanıyordum. Ne olduğumu, nasıl olduğumu söyleyemem. Ama en azından anımsamak isterim; ne işler açmaktaydım başıma?

Aşağı yukarı sabah saat ona yakındı ve uzun süreden beri böylesine kendimi evimde hissetmemiştim. Bir gün önce hizmetçim çekip gitmişti. Konuşan, gezen, en ufak bir kıpırtı çıkaran olmadığından neredeyse lüks içinde yaşadığım bu dairenin sessizliği yoğunlaşıyordu. Kahvemi

içerken oyalanıyordum – nasıl olduğumu bilmek ne denli zor geliyor bana! Yine de o günkü oluşum biçimimi kaybettiğimde başıma gelenleri anlamak istiyorsam ilk biçimimi anımsamak için çaba göstermeliyim.

Kahvaltıdan sonra ekmek içleriyle küçük yuvarlaklar yaparak masada oyalanıyordum – hepsi bu mu? Bilmem gerek, o sıralarda olduğum şeyi bilmem gerek! Şöyleydim: ekmeğimin içiyle dalgın dalgın yusyuvarlak hamurlar yapıyordum; son günlerde yaşadığım dingin duygusal ilişki dostça sona ermiş ve ben özgür olmanın mutlu, ama yavan tadına yeniden kavuşmuştum. Bu bir betimleme mi? Candan dostluklara açık, sevimli biriyim ve bunların bilincinde olmakla hınzırlığa kaçmayan ölçülü bir ironiyle kendi kendimle barışık olmayı başarmıştım.

Ancak – daha önceki sessizliğim nasıldı, işte, bilmediğim, dahası hiçbir zaman öğrenemediğim şey. Kimi zaman deniz kıyısında ya da bir bayramda çekilmiş resimlerime baktığımda, hafiften alaylı bir kaygıyla bu güler yüzlü ve gölgeli yüzün üzerindeki örtüyü kaldırıp gizini çözmeye çalışırdım: sessizlik. Elimden kaçan bir sessizlik ve bir yazgı: ben, canlı ya da cansız bir imparatorluğun hiyeroglif parçası. Resimdeki yüze bakarken ardındaki gizi görürdüm. Hayır, beğenisizliğin karşısındaki en son gizlilikleri-mi bile alt edeceğim, cesaret girişimlerinde bulunmaya başlayacağım. Yaşamak cesaret demek değil, cesaret yaşadığını bilmektir – ve ben resimde gördüğümü anlatmak üzereyim. Giz! Bir şaşkınlık kaplıyor beni gizlice. Beni kıskıvrak yakalayan şeyin şaşkınlık olduğunu ancak bugün anlayabiliyorum: gerçek şu ki gülümseyen gözlerde ancak göllerde görebildiğim, ancak o sessizlikte duyabildiğim türden bir sessizlik vardı.

Günün birinde bu sessizlikle yüz yüze geleceğim hiç aklıma gelmemişti. Sessizliğin bölünmesiyle. Resme bir göz atıyorum ve bir anlık bir sürede anlamdan yoksun bu yüzün ardından bu kez de yine anlamdan yoksun bir dünya beni seyrediyor. Bu mu, kendi kendimle bugüne kadar

kuramadığım en iyi ilişki, yalnızca bu mu? Ulaştığım, birdenbire ortaya çıkan ağızsız dilsiz buluş, dünyayla benim aramdaki en kör ve en dolaysız bağ mı? Geriye kalan – geriye yalnızca yalnızca düzenlemeler kaldı, bugün bunu biliyorum, hem de ne kadar iyi biliyorum! Geride kalan benim adımı taşıyan bir kişiye dönüşürken aldığım biçim. İşte sonunda adım oldum. Başharflerimi görmek yeter, valizlerimin derisi üzerine işlenmiş olan G.H.: O zaman beni bütünüyle anlarsınız. Başkaları için de bu ilk bulgudan fazlasını istemiyorum: adlarının başharfleri. Bunlar bir yana 'ruhbilimi' hiçbir zaman benim ilgimi çekmedi. Canımı sıkar üstelik, evet canımı sıkar, her şeyi didik didik etmekle uğraşan bir araçtır. Sanırım, ruhbilim aşamasını ta gençlik günlerimde başımdan attım.

G.H. çok yaşamıştı, doğrusu: başından çok işler geçti. Artık başıma iş açmadan yaşayabilmem için geriye kalan zamanda yaşayacağım şeyi yaşamakta sabırsızlık göstermediğimi kim bilebilir? Yaşamak için. Duygularıma çok erken boyun eğdim, alçakgönüllü yazgımdan bir an önce yakamı kurtarmak ve yıkımıma kendimi adamakta özgür olabilmek için acıları ve sevinçleri çok erkenden, fazla beklemeden tanıdım.

Yıkımım bir taraflarda hazırlanıyordu. Yüce yazgım neredeydi? Yaşamımın açmazı olan yazgım. Yüce bir serüven, böylesi bir yıkımla hiç karşılaşmamıştım. Yalnızca kendi yazgımı biliyordum. Başkasını istemiyordum.

Valizlerin G.H.'siyle birbirine karışan bir sessizlik yayıyorum çevreme. Sözde içsel yaşamım adına yine farkında olmadan, ünümü kendime malettim: tıpkı başkalarının bana davrandıkları gibi kendime davranırım, başkalarının beni gördüğü gibi görürüm kendimi. Yalnız başıma kalınca çöküntüm ortaya çıkmıyor, ama başkalarıyla olduğum şeyde bir hafifleme oluyor ve yaradılışım da sağlığım da her zaman bu duruma bağlı. Güzellik anlayışım da böyleydi. Bunlar yalnızca bir uçurumu resimleyen tek bu klişeler miydi? Uçurum.

Bir hiçlik uçurumu. Yalnızca bu büyük boşluk: bir uçurum.

Kendimi, alışılagelmiş deyişle, yetkin bir kişi gibi görüyorum. Belirsiz bir süre, belirli aralıklarla yontu yaptım: bu, başkalarının beni bir yere oturtmasını sağlayan bir geçmiş ve bir şimdi verdi bana: ben onlar için yontular yapan biriydim, böylesine amatörce çalışmasaydım bu yontular pek fena olmayacaktı. Bu ün, bir kadın için, toplumsal düzende çok şey ifade eder, hem başkalarının gözünde hem de benim açımdan kadınla erkek arasında bir yerlere oturtur beni. Bu durum, kendimi bir kadın olarak gerçekleştirmem için pek çok olanak sağlar bana; aslında bu konuya pek kafa yormadım!

Sözde özel yaşamıma gelince, ola ki, yontu sanatıyla ara ara uğraşmam ona yalnızca bir 'yönelim' görüntüsü vermiş olsun – amatörce de olsa sanatla uğraşmanın gerektirdiği ilginin apayrı bir biçimi olmasından kaynaklanıyor belki. Ya kendi içinde var olan biçimini buluncaya kadar maddeyi sabırla işlemenin ne demek olduğunu öğrendiğim için belki de. Ya da hep yontunun dolambaçlı işleriyle uğraştığımdan beni yansıtmayan şeyle bir oluşum ortaya çıkarmak gerekliliğini kabullendiğim içindir.

Tüm bunlar bana bilenlerin sahip oldukları ölçülü bir yönelim kazandırdı, nesnelere kulak verdikçe bu nesnelerden birşeyler oluşacak, sonra da bunlar şeylere dönüşmüş olacaktır. Belki de sözel anlatımı anlamdan yoksun bir sessizlik ifade eden bir yüzün ışıl ışıl ve güler yüzlü resminde gördüğüm, bu yönelimdi. Bütün portreler Mona Lisa'nın bir portresidir.

Kendi hakkında söylemek istediklerimin hepsi bu kadar mı? 'İçten' miyim? Bir dereceye kadar, evet. Düzmece gerçekler uydurmuyorum; ama bahane olarak pek çok kez gerçeği kullandım. Yalan söylemek için gerçek gerekçe olabilir mi? Kötüyü anlatmak gibi, gururumu okşayan şeyleri de kendi kendime anlatabilirdim. Ancak hataları ve

gerçekleri birbirine karıştırmamaya özen göstermeliyim. Beni içten davranmaya iten şey neyse ondan korkarım; geçiştirdiğim sözde soyluluğum, tıpkı belli etmemeyi yeğlediğim sözde yetersizliğim gibi. Ben içten davrandıkça hem soyluluğum, hem yeteneksizliğim için sevinme fırsatım olacak. Tek başına içtenlik beni yetersizliğimle gurur duymaya kadar götüremezdi. Ve ben yetersizliğimle ilgili hiç bir şey söylemiyorsam, o konuda kendimi bağışladığım için değil bu, ben en ciddi şeyler için de en önemli şeyler için de kendimi bağışladım. Yetersizlik konusunda da sessiz kalıyorum, çünkü bu itiraf, zor bir itiraf bile olsa yetersizlik benim için hoşnutluk demektir.

Hoşnutluktan ve gururdan kaçındığımdan değil, ilerlemek istiyorsam kişiliğimin etki alanından kendimi kurtarmalıyım. İlerlemek istiyor muyum acaba? Ama belki de en boş gurur gurura karşı savaşmaktır. Hayır, sanırım, gözlerimin rengine aldırmadan da bakabilmek zorundayım. Görmek için kendi kendimden kurtulmalıyım.

Olduğum şeyin hepsi bu kadar mı? Beklenmedik bir konuğa kapımı açtığımda eşikte bana bakanm yüzünün, beliren sevimli ve ölçülü ifadem karşısında donup kalışına şaşkın şaşkın bakarım. Başkalarının bende gördükleri bana yansır, ben denen şeyin genel havasını oluşturur. Ölçülü olmam belki de şimdiye kadar benim tek varoluş biçimimdi. Bilinmeyen, adı bile bilinmeyen varoluş ancak gizlide kalan varoluş biçimi mutfaklarında ocak üzerinde sürekli kaynayan bir çaydanlık tutan insanlara özgü bir güven duygusu veren bir varoluş biçimidir kuşkusuz: böylelikle, her koşulda ve günün herhangi saatinde olursa olsun ben de ocağımda kaynamış su bulunduracağım.

Suyun hiç kaynamaması da var. Şiddete hiç başvurmadım, suyun kaynamamasına, taşmamasına yeterince tepem atardı. Hayır, şiddeti tanımıyordum. Dünyaya gelirken, yerine getirilecek hiçbir görevim yoktu, yaradılışım buna uygun değildi zaten; bir görevi yerine getirmek için hep beceriksiz olmuşumdur. Hiçbir görevi yapmaya zorlamaz-

dım kendimi, ama kendi kendimle iyi geçinmek için örgütlenmiştim. Dizelgede kendimi bulmamaya hiç dayanamazdım. Sorunum, eğer varsa, bu 'Ben kimim?' değil, 'Ben kiminleyim?' di. İş işten geçtikten sonra da kendimi bulunabilecek şekilde şimdimi düzenleyerek kendi içime kapandım. Bir göz yaşamıma göz kulak olurdu ve büyük bir olasılıkla kimi zaman gerçek, kimi zaman ahlak, kimi zaman Tanrı, kimi zaman da ben diye adlandırdığım şeydi bu göz. Aynanın işte böyle içinde yaşıyordum. Dünyaya geldiğimden hemen iki dakika sonra kökenlerimi kaybetmiştim.

Doruktan önce, devrimden önce, aşk denen şeyden önce, yaşamımdan önce, bir düzen kaygısıyla ve karşıtımla ilgili hiç bilmediğim bir büyülenmeyle canlı kılmak için saklıyordum kendimi. Yaşamın keşmekeşinde kötü bir tad var. İstesem bile, gizil gücü gerçek kılmak için gereken adımı atamayacaktım. Hoş bir bağlılıktan zevk almak için, hiç harcamadan hep sahip olmanın sonsuza dek süren umut dolu, ama cimrice zevki için yüksektekine, devrime de hiç gereksinim duymadan, aşktan önceki ve aşktan çok daha tatlı o durum yeter de artardı bana. Bir söz, bir umut yeter miydi bana? Yeterdi.

Kim bilir belki de bu durum – ya da bir durum olması – ne kocam, ne de çocuğum olmadan herkesin dediği gibi biriyle konuşmadan ya da bozuşmadan yaşamak olgusuna bağlı değildi: Hep özgürdüm ben. Dengeli yaradılışıma – uyku ve yemek sorunum yoktur – her şeye açık oluşum da eklenebilir. Ve özgürlüğüm elbette ki parasal bakımdan bağımlı olmamamdan da kaynaklanıyor.

Ancak ânında düşünebilme yetim sanırım yontu yapma alışkanlığımdan kaldı bana, çünkü yalnızca ellerimle, hem de ancak kullanacağım dakikada düşünmeyi öğrendim. Yontudan bir de zevk alma alışkanlığım kaldı, zaten yaradılışım da uygundu buna. Gözlerim her şeye dışarıdan ellerimle yokluyormuşcasına bakardı, öyle ki her geçen gün biraz daha artarak da kök salıncaya kadar zevke kap-

tırdım kendimi. Olduğum her şeyi vermek zorunda kalmadan dünyayı kullandım: tastamam dünkü gibi, kahvaltıda otururken, ekmek içiyle yuvarlaklar yapmam için yalnızca parmaklarımın yüzeyine ve ekmek içinin yüzeyine gerek vardı. Sahip olduğum şeye sahip olmak için ne çabaya, ne yeteneğe gerek vardı. Elimde olanları, elde etmek için hiç çaba harcamadım, bir bağıştı bu.

Erkekler ve kadınlarla ilişkilerim konusunda ne söyleyebilirim? Erkeklerin davranışları ve alışkanlıkları karşısında son derece sevgi dolu bir hayranlık duydum ve hiçbir çaba harcamadan kadın olarak yaratılma şansım oldu. Kadınlığım da bir bağıştı. Eğilimlerin içerdiği zorlamalar olmadan yetenekli olmanın bana sağladığı kolaylıklardan yararlandım. Hepsi bu kadar mı?

Yeterince zamanım olduğu için masanın başında parmaklarım ekmek içlerine biçim verirken çevremi seyrediyordum. Dünya bir yerdi. Ben onu yaşamak için kullanıyordum: dünyada birbirinin ardından yuvarlaklar yapıp onları yan yana dizmek yetiyordu ve verdiğim biçime göre bir yüzeyin ötekiyle birleşmesi için fazla zorlamadan onları sıkıştırıp bundan gitgide artan bir zevk duyarak hoşuma giden garip bir piramit yapıyordum: düz çizgiler, yuvarlak şekillerden oluşmuş bir üçgen, zıt şekillerden oluşmuş bir biçim. Ve eğer bunun bir anlamı varsa, parmaklarım ve ekmek içleri belki de bunun ne olduğunu biliyorlardı.

Oturduğum daire benim görüntümü yansıtır. En üst katta, bu da bir incelik belirtisidir. Bulunduğum çevredekiler hep 'çatı katı' denilen yerde oturmak isterler. Bu züppelikten de öte bir şey. Gerçek bir zevk: yukarılardan kente egemen olursunuz. Eğer bu incelik yaygınlaşırsa hiçbir geçerli neden olmadan bu inceliği bir başkasıyla değiştirir miyim acaba? Belki. Daire de benim gibi gölgede kalıyor ve nemli bir ışıkla aydınlanıyor; burada hiçbir şey yontulmamış değil: her oda bir sonrakine açılır onu belir-

ler. Yemek odasından 'living'i[1] ele veren gölgeleri görürdüm. Burada hiçbir zaman varolmamış bir yaşamın ince, alaycı ve tinsel yansımalarını bulursunuz: evim katıksız bir sanatsal yaratıdır.

Aslına bakılırsa burada her şey, bir yaşama biçimini ele verir, eğer bu gerçek bir yaşam ise bana hiç bir yarar sağlamayacaktır. Öyleyse, bu yaşam neyi yansıtır? Gerçeği; ben gerçek'te yitirebilirim kendimi. Nedense benim sanat yapıtlarının kopyalarına tutkunluğum var. Kopyalar hep güzeldir. Görüştüğüm sanatçı ya da yarı – sanatçı çevre kopyaları beğenmemi yasaklamalıydı bana; ama ben hep öykünmeyi yeğ tuttum, çünkü çıkarım burada. Bir yaşamın kopyasını çıkarıp yaşamak işime gelirdi benim – geçmişteki varoluşumla barışıklığım hangi noktaya kadar karanlığa gömüldü, bu hâlâ geçerli mi – yaşamın kopyasını çıkarıp yaşamak belki de bu yaşamın kesinlikle benimki olmadığı konusunda güvence verebilirdi bana: bundan ben sorumlu değilim.

Varoluşumun genel havasını oluşturan bu ölçülü ve sürekli zevk almam belki de dünyanın benden ibaret olmamasından ve bana ait olmamasından kaynaklanır, bundan yararlanmalıyım. Erkekler konusunda da bu böyle: hiçbir zaman onları benimle kalmaya zorlamadığım için, onlara hayran olabilir, onları içtenlikle sevebilirdim, bencillikten uzak, tıpkı bir düşünceyi severcesine severdim onları. Erkekler benim malım değillerdi, hiçbir zaman kötü davranmazdım onlara.

Tıpkı bir düşünceyi severcesine. Evimin ince zarafeti burada her şeyin tırnak içinde olmasından kaynaklanır. Eşsiz bir yazınsal yaratıyla karşı karşıyayken gösterilen benzer dürüstlükle dünyayı alıntılıyorum ve ben olmadığım ölçüde, benim olmadığı ölçüde ondan alıntı yapıyorum. Herkes için geçerli olduğu gibi, benim arayışım da güzellik değil miydi? Güzellikler içinde yaşıyor muydum?

[1] (İng.) Oturma odası. (Çev.)

Kendi açımdan her yalanın, her benzersiz olanın dışında – kahvemin önünde masanın başında oturduğum dünkü gibi – biri sağımda öteki solumda iki tırnak içinde kalmaya dikkat ettim hep. Bir anlamda 'belli bir şeyle ilgili değilmişim gibi' kendi yaşamımın dışına taşıyordum ve her şeyimle beni özümseyen, tıpkı bir buluş gibi bir türlü yakamı bırakmayan varolmamış bir yaşam sürdürüyordum. Yalnızca bir kez çoğaltılmış resmin üzerinde birşeyler görünüyordu, bu benim ulaşamadığım, ama bir klişenin erişebileceği bir şeydi: bir kez açınlanmış negatif resim dışplazmamın varlığını ortaya koyuyordu. Resim bir boşluğun, bir yoksunluğun, bir yokluğun portresi midir?

Net ve iyi bir reprodüksiyondan daha iyisi ne olabilir, ben de güzel bir reprodüksiyondum. Büyük bir olasılıkla beni yüksek nitelikle ve güzel yapan da işte bunlardı. Bir kadının iyi nitelikli, sevimli, zorluk çıkarmayan ve erkeği yiyip bitirmeyen biri olup olmadığını anlamak için deneyimli bir erkeğin ona bir kez bakması yeter: yani gülümseyen ve gülmesini bilen bir kadın. Ben karşımdakinin zevk almasına saygı gösteririm ve kendim de aldığım zevkin tadını çıkarırım; tiksinti beni besler, bir balayının o hoş tiksintisi tatlı tatlı eğlenir benimle.

Tırnak içindeki bu görüntümden hoşnutum, hoşnutluğum yalnızca yüzeyde değil. Ben, olmadığım şeyin görüntüsüydüm ve var olmayanın bu görüntüsü hoşuma gidiyordu: bir resmin negatifi gibi var olmak, olabilecek en güçlü varoluş biçimlerinden biridir. Ne olduğumu bilmediğimden, bu 'var olmama' gerçeğe en doğru biçimde yaklaşmamı sağlıyordu: en azından bir başka yüzüm vardı, bir 'olmayan,' bir de ters yüzüm vardı. Bendeki iyiyi tanımıyordum, dahası 'kötü yanım'ı oluşturan o coşkuyla yaşıyordum.

Ve kendi kötülüğümü yaşarken istemeye, denemeye bile kalkışmadığım şeyin ters yüzünü yaşıyordum. Sevgiyle ve özenle 'sefih' bir yaşamı sürdüren ve en azından tanımadığı, yapamadığı, istemediği şeyin tersini de sahiplenen

birisi gibi: bir keşiş yaşam, yalnızca bugün karşıt yönde olsa da her şeye sahip olduğumu biliyorum: yadsımanın her ayrıntısına adamıştım kendimi. Ayrıntıda olmazsam ben de kendimi olduğum gibi kanıtlardım.

Bu var olmama biçimi öylesine hoş, öylesine katıksızdı: alay etmiyorum, ben tinsel yanı ağır basan zeki bir kadınım. Masamın başında, beyaz sabahlığımla, aydınlık ve biçimli yüzüm, yalının yalını bedenimle, başkalarının zevklerine olduğu gibi kendiminkilere karşı da anlayışlı olmanın verdiği güzelliği ışıl ışıl çevreme saçıyordum. Kendimden hoşnut, peçetemle tatlı tatlı ağzımı kuruluyordum.

Valizlerin derisine işlenmiş olan G.H., bu kadın, bendim. Hâlâ ben miyim? Hayır, şu andan itibaren gururumun korkusuzca meydan okuyacağını tahmin ediyorum, bu benim kendi yargılanmam olacak: kafadan çatlak biri gibi görünebilirim, çatlaklığın söz konusu olup olmadığını bilen tek kişi ben olacağım.

Ve çatlaklığın söz konusu olup olmadığını bilen tek kişi ben olacağım.

Sonunda yerimden kalktım, bu kadın kahvaltı masasından kalktı. O gün ev işlerine yardım edecek birinin olmaması hoşlandığım işlerden biriyle uğraşmama olanak sağlıyordu: ortalığı düzeltmek. Düzeltmeyi öteden beri severdim. Sanırım tek gerçek yeteneğim buydu. Eşyalarımı düzene koyarken, hem yaratırım hem de anlarım. Paramla başarılı yatırım yapmak konusunda da giderek bir rahatlık kazandım, bu da benim asıl yeteneğimi gerçekleştirmeme engel oldu: eğitimimle ve paramla, içinden çıktığım sınıfa ait olmasaydım, varlıklı insanların yanında, düzeltilecek bir sürü şeyin olduğu büyük bir evde rahatlıkla hizmetçi olabilirdim. Düzeltmek, olası en iyi biçimi aramak demektir. Ya bir orta hizmetçisi ya da oda hizmetçisi olsaydım, amatörce yontu yapmak zorunda kalmayacak, canımın istediği her şeyi ellerimi kullanarak düzene sokabilecektim. Biçim vermek?

Bir evi düzene sokmaktan aldığım yasak tad öylesine önemliydi ki, masama oturmuş, bunun planını yapmaktan bile büyük zevk duyuyordum. Oturduğum daireyi seyrediyordum: nereden başlamalıydım?

Peki sonra ne yapacaktım, tıpkı yedinci gün gibi yedinci saat, dinlenmem ve huzur içinde günün sonunun tadını çıkarmam için yeterince zamanım vardı. Sevinçten yoksun bir huzur, bana en iyi gelen de bu: Yontu yaptığım saatler sevinçten uzak bir huzura alıştırmıştı beni. Önceki hafta çok eğlenmiştim, çokça dışarı çıkmış, her şeyden doyasıya zevk almıştım ve şimdi de, ağır, tekdüze ve bomboş geçeceği belli olan bu günü iple çekiyordum. Elimden geldiğince uzatmak istiyordum bu günü.

Düzeltmeye, dairemin en son odasından başlasam iyiydi: hizmetçinin odası berbat durumda olmalıydı. Hem oda, hem de eski gazetelerin, eski sandıkların, işe yaramayan iplerin ve ambalaj kâğıtlarının konduğu sandık odası olarak kullanılıyordu. Yeni hizmetçi için orayı tertemiz yapmalıydım. Sonra sırasıyla dairenin bir başından girip öteki başından çıkmalıydım, gazete okumak için kendimi oturma odasındaki kanepenin üzerine atacak ve belki de oracıkta uyuyup kalacaktım – günün ve tüm bu düzenlemenin son noktası bendim sanki. Telefon çalmazsa tabii.

Bundan kurtulmak için telefonun fişini çekmeye karar verdim, hiçbir şeyin beni rahatsız etmeyeceğinden emin olmalıydım.

Ancak sonradan açıklık kazanacak olan bu durumu daha o zamandan görmeye başladığımı şu an nasıl açıklamalı? Olacakları bilmeden odanın girişine adım atmıştım bile. Şimdiden görmeye başlıyor, ama bilmiyordum; doğduğum andan beri gördüm, ama bilmiyordum, bilmiyordum.

Tanımadığım elini ver, çünkü yaşam acı veriyor bana ve nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum – gerçek çok duyarlı, yalnızca gerçek çok duyarlı, benim gerçekten uzak oluşum ve imgelemim ise çok sıkıcı, çok ağır.

Hizmetçinin odasını düzeltmekle işe başlamaya karar verdikten sonra, odanın açıldığı koridorun ucunda servis için ayrılmış bölüme bakan mutfağı geçtim. Ama önce sigaramı bitirmek için duvara dayandım.

Aşağıya baktım: bina on üç katlıydı. Bunların da başıma gelecek olanların bir parçası olduğunu bilemezdim. Bundan başka bin kez daha devinim başlamış, sonra durmuştu; bu kez devinim sonuna kadar sürecekti, hiç kuşkum yoktu bundan.

Binanın iç avlusuna baktım. Benim dairemden ötekilerin arka cephesi görünüyordu, oralardan da bir dairenin arka cephesinin göründüğü gibi görünüyor olmalıydı benimki. Caddeye bakan yüzü, mermerin parlaklığıyla düm-

düz, beyaz bir binaydı bu. Ama avluda, kapı pencere boşlukları, açıklıkları, siyah yağmur lekeleri, kirişleri ve ağız ağıza vermiş, birbirine meydan okuyan pencereleriyle yana yatmış bir birikintiydi. Binanın içi bir fabrika gibiydi. Minyatür bir boğaz ve kanyon görüntüsünün görkemi karşısında, elimde sigaram sanki bir dağın tepesinde duruyormuş gibiydim, resimlerimdeki aynı anlamdan yoksun bakışla manzarayı seyrediyordum.

Tüm bunların dile getirdiği şeyleri bir bir görüyordum: hiçbir şey demiyordu ama. Ve bu hiçbir şeyi kafamın bir yerlerine özenle kaydediyordum, resimdeki gözlerimin derinliğinde bulunan şeyi de kaydediyordum; sessiz sinyali hep kafamda bir yerlere kaydedip durduğumu ancak bugün biliyorum. Avlunun içerlerine bakıyordum. Tüm bunlar bana doğayı anımsatan cansız bir varsıllığı yansıtıyordu: burada uranyum aranabilir, hatta petrol bile çıkabilirdi buradan.

Ancak daha sonra bir anlam kazanacak olan şeyi, başka bir deyişle çok sonraları bir anlamdan yoksun olarak ortaya çıkacak olan şeyi seyretmekteydim. Ancak daha sonra anlayabilecektim ne olup bittiğini: bu bile anlamdan yoksun görünüyor – işte anlam da burada değil mi zaten? Bir 'anlam yokluğu'nun görüldüğü an yalnızca benim aklımın almamasıyla kalmayıp, güven duymadığım için istemediğim bir anlam olmasının beni altüst eden kesinliğinin ortaya çıktığı andır. Anlamdan yoksun olma beni ancak daha sonra tedirgin edecekti. Anlamın olmamasının farkına varmak, anlamı yakalamak konusunda takındığım sürekli olumsuz tavrı açıklamıyor muydu? Ve her şeyimle katılıyordum buna.

Binanın avlusunda, bu korkunç makine yığınında gördüğüm ve keşfetmek üzere olduğum şeyler, her düzeyde kullanılmaya hazır ve kullanılmak için yapılmış bir yığın nesneydi.

Ama, plajda çekilmiş fotoğraflardaki bakışımla şimdi seyretmekte olduğum şu Mısır harabelerini kurmakta olduklarını bilmeksizin, bu su kanallarını, bu kanalizasyon borularını büyük bir ustalıkla yapmış olan yüzlerce işçinin ellerinden, ortaya, evrensel ve acımasız niteliği olan –çok geçmeden bunu kendi varlığımda duyumsayacaktım– bir şey, kaçınılmaz bir şey çıkmıştı zorunlu olarak. Ancak çok sonraları, gördüğüm şeye bir anlam verebilecektim; çok sonraları, gizi gördükten sonra, onu daha önce görmüş olduğumu kabul ettim.

Sağıma soluma bakıp sigaramı boşluğa attım; komşularım benden beklemedikleri ve daha buraya adım atar atmaz kesinlikle yasaklanan bir davranışta bulunduğum için bir adım geriledim. Sonra sakınımla yalnızca başımı çıkarıp baktım: sigaramın düştüğü yeri kestirmek bile olanaksızdı; uçurum sessizce içine çekmişti onu. O an belli bir şey düşünüyor muydum? Düşünüyorsam, bu belli bir şey değildi. Ya da benim gibi iyi yetişmiş bir kadınla pek fazla bağdaşmayan yasak bir hareketi yaparken komşumun birisi tarafından görülmüş olmak varsayımını düşünüyordum, bu da gülümsememe neden oldu.

Sonra mutfağa kadar uzanan karanlık koridora ilerledim.

Sonra, mutfağa kadar uzanan karanlık koridora ilerledim.

Dairenin sonuna kadar uzanan bu koridorda karanlıkta pek seçilemeyen karşılıklı iki kapı: servis kapısı ve hizmetçi odasının kapısı. Evimin 'yüze çıkmayan' yanı, birikmiş gazeteleri, eski püskü eşyaları ve kirli karanlıkları saklayan kapıyı açtım.

Kapı açılınca yansımanın acı veren etkisiyle gözlerimi kırpıştırmak zorunda kaldım.

Beklediğim zar zor seçilen alacakaranlık yerine, beyaz ışıl ışıl bir dörtgenle karşılaştım: korunmak için, gözlerimi kapamak zorunda kaldım.

Bu odaya girmeyeli, aşağı yukarı altı ay olmuştu. –Son hizmetçi bu kadar kalmıştı evimde– son derece temiz bir oda görünce şaşırıp kaldım.

Karanlıklarla karşılaşmayı bekliyordum, karanlık ve kapalı yerlere özgü kokuyu kovmak için pencereyi ardına kadar açmaya hazırdım. Hizmetçinin bana hiçbir şey söylemeden odayı sahiplendiğini, burayı sandık odası olmaktan çıkararak zevkine göre dayayıp döşediğini hiç düşünmemiştim.

Kapıdan düzenli, sakin ve boş bir oda görüyordum o sırada. Bakımlı, temiz, nemli evimde, yardımcım bana haber vermeden kupkuru bir boşluk oluşturmuştu. Sakıncalı görülen bütün eşyalardan arındırılmış bir sığınak odası gibi tertemiz duygu dolu bir ortamdı burası.

Burada, boşluğun çekiciliğiyle kiremitlerin, çimento terasların, komşu evlerin damlarından yükselen antenlerin ve pencere camlarının ışıltısının yansıması yoğunlaşıyordu. Oda, evin kendisinden çok daha yüksek bir düzeydeydi sanki.

Tıpkı bir minare gibi. İlk anda, uçsuz bucaksız bir alanın üzerinde yükselen bir minare etkisi bıraktı bende. O anda bu izlenim tedirgin ediyordu beni.

Oda düzgün bir dörtgen biçiminde değildi: iki köşe belli belirsiz genişti. Burada somut bir gerçeklikle karşı karşıya olmama karşın gördüklerim doğru değilmiş gibi geliyordu bana. Her şey kâğıdın üzerinde dörtgen biçimini görebilmem için tasarlanmış gibiydi: perspektif çizgilerinde değişiklikler yapılmıştı. Sanki, kaskatı olmuş bir görüntü hatası, somutlaştırılmış bir göz yanılgısı. Oda-minarenin düzgün bir biçiminin olmaması, dairenin ve binanın dışındaymış da kendi temelleri üzerinde sallanıp duruyormuş duygusu uyandırıyordu.

Kapıdan, hemen hemen tüm odayı ve çatıyı loş bir çizgiyle ortasından kesen kıpırtısız güneş ışığını görüyordum. Altı ay boyunca güneş ışığı, çam ağacından yapılmış dolabın üzerine düşmüş ve badanalı duvarı daha da beyazlatıp çıplak bırakmıştı.

Duvarlardan birinde tuhaf bir fresko görünce şaşkınlıkla geriledim.

Kapının yanındaki sıvalı duvarda –kapıya bitişik olduğu için o zamana kadar görmemiştim– karakalemle çizilmiş, hemen hemen doğal büyüklükte çıplak bir erkek, çıplak bir kadın ve bir köpekten daha çıplak köpek silüetleri vardı. Çıplaklığı simgeleyen şeyler bedenlere çizilmemişti, çıplaklıkları üstlerinde hiçbir şey bulunmamasından ileri geliyordu yalnızca. Bomboş bir çıplaklığın çevre çizgileriydi bunlar. Çizgiler, karakalemin ezilmiş ucuyla kaba saba çizilmişti. Yan taraflardaki çizgiler, çizgilerin kimilerinin üzerinden bir kez daha geçildiğini gösteriyordu. Kuru bir kalemle çizilmiş kuru titrek çizgiler.

Çizgilerin sertliği otomatlar gibi gerilmiş ve donmuş silüetleri duvara iyice yerleştirmişti. Küçük köpekte bile kendi kendine hareket edemeyen şeylerin o tatlı çılgın havası vardı. Çizgilerdeki son derece belirgin beceriksizlik, duvardan çok kendi içine kazınmış, kaskatı ve taş kesilmiş

bir görünüm veriyordu köpeğe. Kendi evimde bu ne idüğü belirsiz freskonun ortaya çıkmasının yarattığı ilk şaşkınlık geçince, duvara salıverilmiş bu üç kahramanı bu kez de tatlı bir şaşkınlıkla daha yakından incelemeye başladım. Taslak halinde bırakılmış ayaklar yere değmiyor, küçük kafalar duvarın yukarılarına kadar gelmiyordu; bunlara çizgilerin sertlikleri de eklenince, sanki silüetler tıpkı üç mumya hayaleti gibi havada sallanıp duruyormuş gibiydi. Bunların kaskatı hareketsizliği beni rahatsız ettikçe mumya düşüncesi aklıma daha çok yatıyordu. Duvarın içinden, sıvanın sert yüzeyinde iz bırakacak kadar durmadan boşalan bir ter gibi yüzeye çıkıyorlardı.

Kişilerden hiçbiri ötekine bağlı değildi, üçü kendi aralarında bir grup da oluşturmuyordu: her biri sanki hiçbir zaman yanındakine bakmamış gibi, ötekini hiç görmemiş gibi ve yanında başkası olup olmadığının farkında değilmiş gibi dimdik önüne bakıyordu.

Zoraki gülümsedim, buna ihtiyacım vardı: sanki her silüet, ben odanın kapısında ayaküstü donup kalmam benzeri duvara konmuş gibiydi. Resim bir süsleme değil bir yazıydı.

Hizmetçinin anısı beni altüst ediyordu. Yüzünü gözümde canlandırmak istedim, şaşırdım kaldım, başaramadım, beni kendi evimden atmayı nasıl başarabilmişti, sanki her şey kapıyı yüzüme kapatmış gibiydi, evimle benim aramda olan her şeyi almıştı elimden. Yüz çizgileri aklıma gelmiyordu bile; bu geçici bir yanılgı olmalıydı.

Ya adı neydi? Sonunda anımsadım: Janair. Ve birdenbire duvardaki kaskatı resme bakarken Janair'in benden nefret ettiği aklıma geldi. Kapıyı açtığım anda Janair'in bana kötü bir mesaj olarak bırakmış olduğu, sert ellerinin avuçlarını açık tutan kadın ve erkek silüetlerini seyrediyordum.

Sıkıntımın eğlendirici bir yanı da vardı: Janair'in suskunluğunun, benim varoluş biçimimi kınaması anlamına

geldiğini önceleri hiç fark etmemiştim, belki de o, sessiz dünyasında bunu 'insan yaşamı' diye nitelendirmişti. Beni nasıl da yargılamıştı?

Benim de temsil edilmiş olduğum freskoya baktım... Ben ve erkek. Köpeğe gelince, o da belki de bana yakıştırdığı sıfattı – yıllardan beri yalnızca eşdeğerde olduğum kişilerce ve kendi oluşturduğum çevrem tarafından yargılanmıştım. Janair'in bakışı dıştan bilinçli olarak algılandığım birinin ilk bakışıydı bana.

Gerçekten kendimi kötü hissediyordum. Savsakladığım ve göz ardı ettiğim aylar boyu uzak tuttuğum bir izlenim şimşek gibi kafamda çaktı: sessizliğe gömülmüş bu kadın benden nefret etmişti. Ve beni en çok şaşırtan da ilgisiz bir düşmanlığın, yani en kötüsünün söz konusu olduğunu fark etmem olmuştu, ne yanı tuttuğu belli olmayan bir düşmanlık. Beni hedef alan bir düşmanlık değil, olsa olsa hoşgörüsüzlük. Hayır kin bile değil bu.

İşte o sırada, ansızın yüzünü hatırlayabildim: elbette, nasıl unutabilirdim? Siyah ve soğukkanlı bir yüz, suskunluğu bir başka türlü dile getiren kusursuz donuk bir deri, son derece iyi çizilmiş kaşlar gözümün önüne geldi, narin ve hoş, ama derinin solgun karanlığında güçlükle seçilen çizgileri yeniden görür gibi oldum.

Yüz çizgileri –bunları hiç hoşlanmadan bulup çıkarıyordum– kraliçelerinki gibiydi. Tavırları da öyle; ince uzun, dimdik, sert, dümdüz, bir deri bir kemik, göğüsleri ve kalçası yok gibi. Ya giysileri? Sanki bir varlık değilmiş gibi ondan yararlanabildiğimi aklım almıyor; küçük önlüğünün altında her zaman kahverengi ve siyah giyinirdi, bu da onu tamamen karanlık ve görünmez kılardı. Şimdiye dek onun ne kadar görünmez bir kadın olduğuna dikkat etmediğimi düşündükçe tüylerim diken diken oluyor. Janair'in yalnızca dış görünüşü vardı, bu kalıbın iç çizgileri sanki henüz dünyaya gelmiş gibi arıtılmıştı: tahtaya işlenmiş bir alçak kabartma kadar yassıydı.

Ve tastamam göründüğü gibi biriydi, kendisi de beni böyle görmüş olmalıydı. Beni yalnızca dış çizgilerimle gördüğü için bende işe yaramayan her şeyi duvara çizilmiş bedenimden çıkarınca, tuhaftı, ama duvardaki biçim benim kendimi anımsatıyordu bana. Janair'in dairede bırakmış olduğu varlığının artığından canım sıkılmış, sanki oda işgal altındaymış gibi o üç kaskatı hayalete benzeyen silüet karşısında eşikte donakalmış, gerçekte ne olduğumu anlamaya çalışıyordum.

Kapıda kararsız kaldım.

Bir de bu yerin beklenmedik sadeliği karşısında kafam karışmıştı: doğrusu düzeltmeye nereden başlayacağımdan da, düzeltilecek birşeyler olup olmadığından da emin değildim.

Cesaretim kırılmış, minaremin çıplaklığım seyrediyordum:

Çarşafları kaldırılmış yatağın üzerinde, eskiden kalma, ter ve kan lekeleri olduğu belli, rengi solmuş büyük lekelerle kaplı, tozlu bir şilte duruyordu. Yer yer kurudukça çürümüş saman sapları şiltenin yüzünden dışarı fırlamış, dimdik havada duruyordu.

Bir köşede, odanın boşluğuna uyum sağladığı için varlıkları o ana kadar gözümden kaçmış, üç eski valiz düzenli bir biçimde duvara dayanmış duruyordu. Valizlerin ve G.H. harflerinin neredeyse silinmiş izleri üzerinde sessiz sedasız birikmiş ve çoktan yerleşmiş toz tabakası.

Bir de dar bir dolap vardı: tek kapılı ve insan boyunda, benim boyumda. Zamanla güneşin kuruttuğu tahtanın kabukları kalkmış ve çatlamıştı. Bu Janair pencereyi hiç kapatmamış mıydı? 'Çatıların altından' görülen manzaradan benden çok o yararlanmıştı.

Bu oda, dairenin öteki odalarından öylesine farklıydı ki, buraya girebilmek için sanki evimden çıkıp başka bir kapıyı çalmam gerekmişti. Oda, evimde yarattığım şeylerin tam zıttıydı; düzeltmek için, yaşamak için gösterdiğim özeni yansıtan evimin kusursuz güzelliğine karşın, dalgın,

tatlı ve serinkanlı alaycı yönümün tam karşıtıydı bu oda; burası kendi kendimden alıntı yaptığım tırnak işaretlerime karşı saygısızlık demekti. Oda, bomboş bir midenin görüntüsüydü.

Ve burada hiçbir şey benim elimden çıkmamıştı. Dairemin öteki bölümlerinde güneş ağır ve hafif perdelerin çift süzgecinden geçerek ışın demetleri halinde içeri giriyordu. Burada, dışarıdan gelmiyor gibiydi güneş ışığı; sanki kendi doğal yerindeydi güneş, oda geceleyin bile gözkapaklarını kapatmadığı için, kendi sert parıltısında donmuş, devinimsiz kalmış gibiydi. Kurumuş uçları demir tel gibi kesilmiş sinirlere benziyordu burası. Kirli yerleri temizlemeye hazırlamıştım kendimi, ama bu yoklukla yüz yüze gelmek şaşırtmıştı beni.

Sinirlendiğimi fark ettim. Kuru duvarın üzerinde gezinen kuru kalem gıcırtıları hâlâ havada işitiliyormuş gibi, bu oda bedensel bir rahatsızlık veriyordu bana. Duyulmayan gürültü, müzik sustuğu halde plağın üzerinde dönmeyi sürdüren bir iğnenin gürültüsü gibiydi. Nereden geldiği belli olmayan bir şeyin gıcırtısı, işte bu sessizliği oluşturan şey. Tebeşir ve tırnak ortak olmuş, tırnak ve tebeşir, tıpkı yabancı bir ülkenin temsilcisi, bir Afrika kraliçesinin suskunluğunu temsil eden bu kadının sakin ve yoğun öfkesi. Ve bu yabancı ve ilgisiz düşman gelip buraya hem de kendi evime yerleşmiş.

Janair'in benden gerçekten nefret edip etmediğini düşündüm – ya da farkında olmadan ben ondan nefret etmiştim. Şu anda büyük bir sıkıntıyla bu odanın beni çileden çıkardığını keşfetmiştim, buradan, yalnızca bir yüzeyden ibaret olan bu küpten nefret ediyordum: derinlikleri kireç tutmuştu. Dehşetle ve düş kırıklığıyla seyrediyordum burayı.

Sonunda kendimi tuttum ve şöyle bir silkindim: bugünden başlayarak bunların hepsini değiştirmek gerek.

Yapacağım ilk şey, içerideki pek az şeyi koridora atmak olacaktı. Sonra da yoğunlaşmış havanın içeceği kova-

lar dolusu su dökecektim, böylelikle yoğunlaşmış hava çatıların görünümüne egemen olan o gururlu minareyi yerle bir edinceye, bu çölde rutubet oluşuncaya kadar tozları sırılsıklam edecektim. Sonra dolabı da ıslatacak, tahta çekmeceleri çürütünceye dek ağzına kadar suyla dolduracaktım. Son derece doğal olarak beliriveren tarifsiz bir öfke her yanımı sarmıştı: birşeyleri öldürmek istiyordum burada.

Sonra da, Janair'in çamaşırhaneye atmış olduğu çarşaflar yerine kendi adımın başharflerinin işlenmiş olduğu, en beğendiğim yumuşacık, temiz, iç açıcı çarşaflarla bu kuru saman sapından yapılmış şilteyi örtecektim.

Ama daha önce, duvardaki köpek freskosunu bir bıçakla kazıyıp, erkeğin avuç içlerini silip, çıplak kadının gövdesine göre çok küçük kalan kafasına da aynı işlemi yaparak duvardaki pürtüklü karakalem izlerini yok edecektim. Sonra duvarın kazınmış yerlerine gürül gürül akan sular dökecektim.

Artık benim olan, benim diyebileceğim odanın resmine bakıyormuş gibi rahatlayarak derin bir iç geçirdim.

Sonra da içeri girdim.

Başıma olmadık işler geldiğini nasıl açıklamalı, nasıl söylemeli. Ben dediğim bu kadın ne istiyordu? Valizlerin derisinin üzerine işlenmiş G.H.'nin başına neler geliyordu?

Hiçbir şey, şimdiye kadar sessiz sedasız, yerli yerinde duran, şu an ayağa kalkmış sinirlerimin dışında hiçbir şey... Sessizliğim suskunluk muydu yoksa sessiz kalan şiddetli bir ses miydi?

Sana nasıl açıklamalı: birdenbire iç dünyam yorgunluktan kendi içine çekilmiş, ağırlığını omuzlarımda taşıyamaz olmuştum –neydi bu?–. Şimdiye kadar bende varolduğunu fark etmediğim bir gerilimin etkisine bırakıyordum kendimi. Daha önceleri hiç bilmediğim bir durumdu bu, arkeolojik katmanların ağırlığıyla çöken yeraltı kireç ma-

ğaralarının yıkılma belirtilerini artık hissediyordum – ve bu ilk çökmenin ağırlığı ağzımın kenarlarını çökertiyordu. Elimi kolumu sallayıp duruyordum.

Hiçbir zaman bunu anlayamıyacaktım, ama bu gerekliydi, biri bunu anlamalıydı. Bu anlayacak olanı kendi içimde yaratmak zorundaydım.

Odaya girmiş olmama karşın, hiçbir yere girmemiş gibiydim. İçeride olmama karşın bir bakıma hep dışarıdaydım. Odanın içine sığabileceğim derinliği yokmuş gibiydi; şimdiye dek hiç başıma gelmeyen korkunç bir dehşet karşısında bazı parçalarımı yem olarak koridorda bırakmış gibiydim: darmadağın olmuştum.

O sırada, beyaz tavanın alçak yüzeyine bakarken kendimi boğazlanmış, göğsüm sıkışmış, ezilmiş hissediyordum. O anda bile evimi özlüyordum. Bu odanın da benim evimin bir parçası olduğunu, bana ait olduğunu anımsamaya zorladım kendimi: evimden dışarı çıkmadan, aşağı ya da yukarı inip çıkmadan odaya ulaşmıştım. En azından yataylık duygusuyla bir kuyuya düşmek gibi bir şey olmalıydı bu, sözgelimi, sanki bina hafifçe bükülmüş, ben de sürüne sürüne kapıdan kapıya geçip bu daha yüksek kapıya ulaşmış olmalıydım.

Burada, bu odada, bu boşluk ağına saplanıp kalmış, tasarladığım düzeltmelere nereden başlayacağımı yine unutmuştum, işe nereden başlıyacağımı bilemiyordum. Odanın başı denebilecek bir yer yoktu, sonu denebilecek bir noktası olmadığı gibi. Her yanı aynıydı ve boyutsuzdu.

Dolaba şöyle bir baktım, sonra da bu büyük boşluğun içine daha iyi girebilmenin yollarını ararken tavandaki çatlağı gördüm. Biraz daha yüreklenerek, ama hiçbir yakınlık duymadan parmaklarımı şiltenin kırışıklıkları üzerinde gezdirdim.

Bir düşünce kendime gelmemi sağladı: bu dolabı bütün liflerine kadar suya batırıp, ıslatır, parlak bir hava vermek için cilalardım, içini bile cilalardım, çünkü içi kireç tutmuş olmalıydı.

Dolabın küçük kapısını araladım ve içindeki karanlık tıpkı bir soluk gibi dışarı taştı. Daha fazla açmayı denedim, ama yatağın ayağına dayandığı için kapısı açılmıyordu. Aralıktan olabildiği kadar yüzümü yaklaştırdım. Sanki içerinin koyu karanlığı beni gözetliyormuş gibi görmeden bir an birbirimize bakakaldık. Hiçbir şey görmüyordum, canlı bir tavuğun soluğu gibi kuru ve sıcak bir koku duydum. Yatağı biraz daha pencereye doğru itip, kapıyı birkaç santim daha açmayı başardım.

O sırada, daha ne olup bittiğini anlamadan birdenbire ağaran saçlar gibi yüreğim bembeyaz kesildi.

O sırada, daha ne olup bittiğini anlamadan birden bire ağaran saçlar gibi yüreğim bembeyaz kesildi. Kapının aralığında, tam karşımda, gözümün içine girercesine kocaman bir hamamböceği kımıldadı, alacakaranlıkta. Çığlığım öylesine boğuk çıktı ki, sessizlik bağırmamış olduğumu gösteriyordu. Çığlığım yalnızca yüreğimin çarpmasına neden olmuştu.

Hiçbir şey, hiçbir şey olamazdı – bu dehşet karşısında hemen kendimi toparlamaya çalıştım. Hamamböceklerinden tiksindiğim için son derece özenle dezenfekte edilmiş bir evde bu odanın unutulmuş olmasını beklemiyordum. Hayır, bu hiçbir şey olamazdı. Kapının aralığına doğru yavaşça ilerleyen bir hamamböceğiydi bu.

Ağır ağır hareket etmesine ve iriliğine bakılırsa çok yaşlı bir hamamböceği olmalıydı. Hamamböcekleri karşısında eskiden beri korku duymuş, onların yaşlarını ve ürkütücü yönlerini uzaktan bile kestirmeyi öğrenmiştim; dikkatle ve uzun uzun yüzlerine bakmadan da onların varolma biçimlerini iyi biliyordum.

Odanın boşluğunda yaşadığını beklenmedik biçimde keşfetmenin dışında, ölü odanın bu güçle donanmış olduğunu fark etmiş olmam da beni sarsmıştı. Burada her şey kurumuş–bir tek hamamböceği kalmıştı geriye. Öylesine yaşlı ki, yaşı bile belli değil. Hamamböceklerinde beni her zaman tiksindiren şey, çaptan düşseler de güncel olmalarıydı. Tıpkı eskiden olduğu gibi bugün de yeryüzünde varolduklarını, hatta ilk dinozorların ortaya çıkmalarından önce bile varolduklarını düşündüğümde, ilk insanların sürünen ve hızla çoğalan bu yaratıklarla karşılaşmış olduklarını düşündüğümde de, dünyanın en büyük kömür ve pet-

rol yataklarının oluşumuna tanık olmalarını düşündüğümde de buradaydılar, buzulların uzun gelişme sürecinde, sonra yavaş yavaş geriye çekilmesinde de... Pasif direniş! Hamamböceklerinin bir aydan fazla susuz ve yiyeceksiz kalabildiklerini biliyordum. Tahtayla bile beslenebilirlerdi. Ve ezilseler bile, yavaş yavaş eski biçimlerini aldıklarını ve yürümeye devam ettiklerini biliyordum. Hatta soğuktan donduktan sonra buzları çözülünce yine yürüyebilirlerdi. Üç yüz elli milyon yıldan beri, herhangi bir değişime uğramadan kendilerini yenilediler. Dünya çırılçıplak kalsa da bu uyuşuk yaratıklar dünyayı kaplayabilirlerdi.

Bu çıplak ve cayır cayır yanan odada da bu keskin ve güçlü damla: tertemiz bir deney tüpünün içinde, bir damla madde.

Kuşku içinde odayı seyrediyordum. Demek ki bir tane hamamböceği vardı. Ya da hamamböcekleri. Diğerleri nerede? Belki valizlerin arkasında. Bir tane mi? İki mi? Kaç tane? Valizlerin tasasız sessizliğinin arkasında belki de bir hamamböceği ordusu. Birbirlerine dayanıp kalmış. Hamamböceği yığınları – birden, çocukken yatağımın örtüsünü kaldırıp ne gördüğümü anımsadım: birbirine abanmış topak topak olmuş yüzlerce tahtakurusunun iğrenç görüntüsü.

Aralarından yağmur sızan çatlaklar, tahtakuruları, hamamböcekleri ve fareleriyle yoksul çocukluğumun anısı tarihöncesi geçmişimin bir parçası gibiydi, toprağın ilk hayvanlarıyla birlikte yaşamıştım.

Bir hamamböceği mi, yoksa pek çok mu? Kaç tane? Öfke içinde kendi kendime bunu soruyordum. Bakışlarım çıplak odada dolaştı. Ne bir gürültü, ne bir işaret: ama kaç tane bunlar? Çıt yok, yine de ben sessizliği sessizlik yapan tumturaklı çınlamayı hissediyordum. Düşman olmuştum. Hamamböceklerini sevmemekten öte bir şey: nefret ediyordum onlardan. Üstelik bunlar dev gibi hayvanların minyatürleri! Düşmanlığım giderek büyüyordu.

Kapının eşiğindeyken sandığım gibi odayı reddeden ben değildim. Gizli hamamböceğiyle oda beni reddetmişti. Ta başından beri bir aldatmaca gibi bana kendini zorla kabul ettiren çıplak görünümüyle beni iten bu odaydı; beni yanıltan bir vahanın aldatıcı görüntüsü değil, bütün bir çölün aldatmacasıydı. Bir de duvardaki kaba saba mesajla donup kalmıştım: alabildiğine ellerini açmış silüetler taş gömütün girişinin devamlı bekçileri olmuştu. Janair ve hamamböceğinin odamın gerçek sahipleri olduklarını işte şimdi anlıyordum.

Hayır, hiçbir şeyi düzeltmeyecektim. İlk iş gününü bu tozlu topraklı ve boş mücevher kutusuna ayıracak olan yeni hizmetçi yapacaktı her şeyi.

Güneşin yakıcı ışığına karşın büyük bir ürpertiyle irkildim: bu yakıcı odadan çıkmak için acele ettim.

Sonunda tanımlayabildiğim korku karşısındaki ilk bedensel tepkim korktuğumu şaşkınlıkla fark etmem oldu. Ve korkum giderek artıyordu – çıkmak isterken, yatağın ayağıyla dolap arasında sendeledim. Bu sessizlik yuvasında yere düşme düşüncesi karşısında şiddetli bir bulantıyla bütün bedenim kaskatı kesildi –sendelememle kaçma girişimim başarısız bir hamle olarak kalmıştı– taştan gömütün sakinlerinin dışarı çıkmamı engellemeyi düşünmelerinden ileri gelmişti belki de. Dışarı çıkmama engel oluyorlardı, hem de çok basit bir biçimde. Sendelemeden ve düşmeden dışarı çıkamıyacağımı bildikleri için beni tamamen özgür bırakıyorlardı.

Bağlı olmadan, gözaltında tutuluyordum. Küçük bir parmak hareketiyle beni ve bulunduğum yeri işaret ederek, beni olduğum yerde dondurmuşlar gibi burada güvenlik içinde gözaltındaydım.

Kıskıvrak yakalanma duygusunu daha önce de duymuştum. Küçükken, bir kentte, yeryüzünde, dünyada bir yerlerde bir yatakta yattığımın bilincinde olmuştum birdenbire. Yine aynı şekilde, çocukluğumda, gökyüzüne ka-

dar yükselen üstelik görünmez hamamböcekleriyle dolu bir evde tek başıma kalmam, belirgin biçimde kafamda yer etmişti.

Böyle izlenimlere kendimi kaptırdığım zamanlar oylumum büyüyordu. Bugün ise küçülüyordum, ancak dolabın kapısıyla yatağın ayağı arasında bir yer tutacak kadar küçülüyordum.

Küçükken geceler boyu hissettiğim bu duyguyu, bereket versin, bugün sabahın onundan sonra hissetmiştim.

Ve birdenbire saatin onu çalması, bana tam bir dehşet belirtisi olarak göründü – önce yer, sonra zaman apaçık ortadaydı, çalar saatin içinden çıkarcasına kaçıp gitmek istiyordum, çılgın gibi öne atıldım.

Yatağın ayağı çıkmamı engelliyor, dolabın kapısını aralarken sıkışmış olduğum köşeden çıkabilmek için önce bu kapıyı kapatmam gerekiyordu; adı sabahın onu olan kızgın bir fırının içinde, ensemdeki saçların neden olduğu ateşle tutuşup burada tutsak olmuştum.

Çabucak dolabın kapısını kapatmak ve kendime yol açmak için elimi uzattım – ama yine geriledim.

Orada, içeride, hamamböceği kımıldadı.

Donup kaldım. Soluğum hafif ve belli belirsizdi. İşte o an içimi bir çaresizlik duygusu sardı. Ve çok saçma da olsa buradan çıkmanın tek yolu eli kolu bağlı kaldığımı açık açık kabullenmemden geçiyordu artık. Var olmayan bir tehlikeye inanmanın çılgınlık olduğu bilinciyle, tehlikede olduğumu kabul etmek zorundaydım, iyice emindim bundan. Ama kendime de inanmak zorundaydım – geçmiş yaşamımda herkes gibi benim de tehlikede olduğum olmuştu – ama şimdi bu işten sıyrılabilmek için bilinçlenmiş olmanın sınırsız sorumluluğunu duyuyordum.

Dolabın kapısıyla, yatağın ayağı arasında kalan daracık yerde, kurtulmak için ayağımı bile kıpırdatamaz olmuştum, ama yine de, hamamböceği ne kadar ağır hareket ederse etsin bana saldırmaya kalkabilir diye gerilemiştim – daha önce hamamböceklerinin kanatlanıp birdenbire havalandıklarını bile görmüştüm.

Birbirini tutmayan hesaplar yaparken kımıldamadan kaldım. Kulağım kirişte, bekliyordum. Büyük bir umut doğdu içime ve şaşılacak bir boyun eğme: bu umut ışığında geçmişteki tüm umutlarımı buluyordum, bende hiç eksik olmayan, belki de özünde, yaşamımın en ayrılmaz parçası olan dikkati, her zaman yaşadığım özeni buluyordum – bu özenin kendi yaşamım olmadığını kim bilebilir. Hamamböceği için de öyle: bir hamamböceğinin hissettiği başlıca şey nedir? Akıl almaz bir biçimde gövdesine bağlı olarak yaşamak için gösterdiği direnme. Ya ben, bendeki bu akıl almazlığa kattığım şey, sanırım, yaşam karşısında gösterdiğim dirençten daha çok, bendeki yaşamın akışıydı, bu da direnci yok etmede başarılı olamamıştı.

Tam o sırada hamamböceği yerinden çıkmaya başladı.

Tam o sırada hamamböceği yerinden çıkmaya başladı.

İlkin duyargaların öncü titremeleri.

Sonra, sert duyargaların ardındaki zırhlı gövde göründü. Dolabın aralığından hemen hemen bütünüyle ortaya çıktı.

Kül rengiydi ve çok ağırmış gibi yavaşça hareket ediyordu. Şimdi neredeyse bütünüyle ortaya çıkmıştı.

Hemen gözlerimi kapadım. Gözlerimi kaparken, tuzağa düşmüşlüğümü hamamböceğine belli etmemeye çalışıyordum – yüreğim, sevinçle çarpan bir yürek gibi küt küt atıyordu. Umutsuzluk içindeydim, ama tüm çarelerin tükenmediğini fark ettim, şimdiye kadar hiç böylesine çaresiz kalmamıştım. – İşte şimdi içimden gizli bir güç doğuyor, bu güç beni havalara kaldırıyordu: cesaretten geliyordu bu güç, sanki bana cesaretimi veren de aynı korkuydu. Birkaç dakika önce, üstünkörü öfke ve tiksinti duyarken, şimdi, daha önce hissetmediğim bir şeyi, başardığım şeyi çok iyi biliyordum: büyük bir korkuyu, beni aşan bir korkuyu göze almıştım.

Bu büyük korku beni altüst ediyordu. Bir körün kendi dikkatini ölçüp biçmesi gibi içimden geçenleri bir bir incelerken bir böcek tarafından kıskıvrak yakalandığımı hissediyordum. Bütün ilgim bu kötü, kocaman, ama son derece tatlı böceğin büyüklüğü üzerinde toplanmış gibi ve – içimde, bendekinden daha büyük bir büyüklük duygusunun varlığını hissetmişim gibi olağanüstü bir sevinçle titredim. Bir su kaynağı gibi dupduru bir kinle ilk kez kendimden geçtim, haklı olsun olmasın öldürme isteğiyle dolup taşıyordum.

Özenle yaşanmış bir ömür –on beş yüzyıldan beri savaşmamış, on beş yüzyıldan beri kimseyi öldürmemiş, on beş yüzyıldan beri ölmemiştim– özenle yaşanmış bir ömür şu an içimde birikiyor, ve titreşimlerini işitmek gereksinimi duymadığım, ama çok iyi tanıdığım sessiz bir çan gibi çalıyordu. İlk kez Doğa'yla boy ölçüşecek biri oluyordum.

Müthiş bir yırtıcılık içindeydim, bu beni güçlü kılıyordu. Şimdiye dek hiç bu kadar güçlerimi elimde tutmamıştım – aklımın almadığı güçler, anlamak istemediğim güçler, ama içimdeki yaşam, sonunda beni oluşturan bilinmeyen mutlu ve bilinçsiz bu maddenin günün birinde ansızın ortaya çıkması için bu güçleri bende saklı tutmuştu, ben, ben, ne olursam olayım ben!

Hiç utanıp sıkılmadan, kötü denen şeye kendimi bütünüyle bırakmakla altüst olmuş, yine utanıp sıkılmadan, allak bullak ve boyun eğmiş – ilk kez beni oluşturan bilinmeyene dönüştüğümü hissediyordum. – Kendimi tanımamanın artık beni şaşırtmaması bir yana, gerçek beni aşmıştı bile: yemin edermiş gibi elimi kaldırdım ve hemen hamamböceğinin görünen yarısının üstüne kapıyı kapattım.

Aynı anda gözlerimi de kapadım. Tir tir titriyordum. Ne yapmıştım ben?

Belki de, şimdiden beni kaygılandıran şeyin, hamamböceğine yaptığım şey olmadığını biliyordum: kendime ne yapmıştım?

Gözlerim kapalı, bir şeyin tadına varıyormuşum gibi kendimin bilincine varmaktaydım; –ilk kez varlığımın bilinmeyen bir yanıyla karşı karşıya olduğumu hissediyordum– dilin üzerindeki metal tadına benzer bir asittim ben, ezilmiş yeşil bir bitki gibi, kendi tadımı ağzımda hissediyordum. Ne olmuştu bana? Yüreğim küt küt atıyor, şakaklarım uğulduyordu, kendime ne yapmıştım böyle: öldürmüştüm, öldürmüştüm! Ama bu sevinç niye ve niçin, sevincin ötesinde bir şey, sevinci dirimsel kabullenme. Ne zamandan beri öldürmeye hazırdım?

Hayır, söz konusu olan bu değil. Sorun şu: öldürmüş müydüm?

Her zaman ağırbaşlı olan bu kadın, zevkten çılgına dönmüştü. Gözlerim hâlâ kapalı, mutluluktan titriyordum. Öldürmüş olmak – benden ne kadar da büyüktü, bu uçsuz bucaksız odanın çapındaydı sanki. Öldürmüş olmak, odanın kumlarının kuruluğunu ıslatıncaya kadar uzayıp gidiyordu, sonunda, içimde bir yerleri ölü bir hamamböceğinden kaynaklanan bir yaşam sızıntısı bulana kadar katı ve obur tırnaklarımla kazımış gibiydim. Yavaş yavaş, tatlılıkla, minnetle, çekinerek, zaferin verdiği utanmayla gözlerimi açtım.

Suyun yüzüne çıkmaya çalıştığım bu nemli dünyada, gözlerimi açtım ve kocaman, boğuk bir ışıkla karşılaştım, aynı anda dolabın kapalı kapısını da gördüm.

Yarısı kapının dışında kalmış hamamböceğinin gövdesini gördüm. Öne atılmış, havaya kalkmış, bir heykel–sütun.

Ama capcanlı bir heykel–sütun.

Anlamakta duraksıyordum, kuşku içinde bakıyordum. Ne olup bittiğini yavaş yavaş anladım: kapıyı yeterince güçlü itememiştim. Artık kıpırdanamayan hamamböceğini yakalamıştım sonunda. Ancak yine hayattaydı.

Canlı ve bana bakıyor. Büyük bir tiksintiyle gözlerimi çevirdim.

Galiba öldürücü darbeyi vuramamıştım? Bir darbe daha mı? Bakmıyordum, ama bir darbe daha indirmem gerektiğini yineliyordum kendi kendime – yavaşça yineliyordum, sanki her yineleme, yürek çarpıntılarına, artık acısı duyulmayan bir acı gibi olağandışı yayılan bu çarpıntılara bir düzen vermek niyetindeydi.

Sonunda kendime gelerek, durumuma çeki düzen verip – bütün bedenim kolumun hareketiyle sürüklenerek olanca ağırlığıyla dolabın kapısının üzerine düşecekmiş gibi elimi kaldırdım.

Aynı anda hamamböceğinin yüzünü gördüm.

Karşımda, yüzümün ve gözlerimin hizasındaydı. Bir an kolum havada öylece kalakaldım. Sonra ağır ağır kolumu indirdim.

Bir dakika önce olsa, belki de hamamböceğinin suratını görmeyecektim.

Ama işte bir saniyelik bir gecikmeyle, görüyordum onu. Yere düşen elim yeni bir darbeden vazgeçip midemin hizasına kadar yükseldi yavaşça: yerimden kımıldamamıştım, ama midem gövdemin ta içlerine kadar gerilemişti. Ağzım kupkuruydu ve kupkuru dilimi kekremsi dudaklarımda gezdirdim.

Derinliği olmayan bir yüzdü bu. Ağzının her yanından bıyık gibi duyargalar çıkıyordu. Kahverengi ağzı muntazamdı. Uzun ince, ağır ve sert bıyıklar kıpırdanıyordu. Kara petek gözler bakıyordu. Fosilleşmiş bir balık kadar yaşlı bir hamamböceğiydi bu. Semenderler, kartal başlı aslanlar, akbabalar, ejderhalar kadar yaşlı bir hamamböceğiydi bu. Bir efsane kadar eskiydi. Ağzına baktım, gerçek bir ağızdı bu.

O zamana kadar bir hamamböceğinin ağzını hiç görmemiştim. Açıkçası hamamböceği bile görmemiştim, eski, ama hep güncel kalmış varlıkları karşısında tiksinti duymuştum – onlarla, yüz yüze gelmemiştim, düşüncede bile.

Belki de bu kabuklar kanatlarıydı, bu yoğunlaşmış gövdesi oluşturuncaya kadar sıkıştırılmış incecik kanat tabakalarından yapılmış olmalıydı.

Kızılımsı bir renkteydi. Her yanı kirpiklerle kaplıydı. Kirpiklerinin sayısı bacaklarınınki kadardı belki. Kuru, ince ve tozlu iplikciklerden oluşan duyargaları artık kımıldamıyordu.

Burnu yoktu. Ağzıyla, gözlerine baktım: can çekişen bir melek diyebilirdiniz. Ama gözleri siyah ve pırıl pırıldı. Bir âşığın gözleri gibi. Her göz tek başına bir hamamböceğine benziyordu. Saçaklı, buğulu, canlı, tertemiz tozdan topraktan arınmış bir göz. Öteki de aynı. Hamamböceğine işlenmiş iki hamamböceği ve her göz bütün bir hamamböceğini yansıtıyordu.

Her göz bütün bir hamamböceğini yansıtıyordu. Tutunduğum el, sana bunu verdiğim için bağışla beni, ama istemiyorum bunu! Al şu hamamböceğini, gözümün önündeki bu şeyi istemiyorum.

Oracıkta, sıkışmış, ağzım bir karış açık, beni süzen bu tozlu yaratığın karşısında kalakalmıştım. Al şu gördüğüm şeyi: baskı altında, elimde olmadan bunca dehşet, bunca saflıkla gördüğüm bu şey, yüzüme bakan yaşamdı.

Şu karşımda duran kaba saba madde, kuru plazma, korkunç ve apaçık şeye başka ne ad verilebilir; oysa ben, midem bulanmış, yüzyıllar boyu çamura saplanmış, kendi içimde kıvrılıp kalmıştım –bu çamur kurumuş çamur bile değildi– ıslak ve canlıydı hâlâ, kimliğimin kökleri dayanılmaz bir yavaşlıkla bu çamurun içinde debelenip duruyordu. Al, bunların hepsini kendine al, canlı bir kişi olmak istemiyorum!

Bu kaba saba ve ağır ağır filizlenen çamurun karşısında hayret ve tiksinti içindeyim.

Böyleydi, tastamam böyle. Canlı hamamböceğine bakmış ve tüm yaşamımın kimliğini onda bulmuştum. Bu çok zor çöküntü karşısında daracık ve güç yollar açılıyordu içimde.

Ona, hamamböceğine bakıyordum: ondan öylesine nefret ediyordum ki, saldırganlığımla baş başa kalmaya katlanamadığım için, onun yanına geçip, onunla dayanışma kurmak istiyordum.

Ve birdenbire yüksek sesle inledim ve bu kez kendi iniltimi duydum. Çığlığım tıpkı irin gibi, en katı kıvamıyla yüzeye fışkırıyordu, korku ve tiksintiyle duyumsadım,

'ben olmak' insanlıktan da önceki bir kaynaktan çıkıyordu ve insansal olandan çok daha anlamlıydı, dehşet içinde hissediyordum bunu.

İçimdeki sessizliğin uçsuz bucaksız yaşamı, taş kapıların ağırlığıyla açılıyor, hareketsiz güneşin içinde de hareketsiz hamamböceğinin içinde de var olan aynı sessiz yaşamıydı. Ve benim içimde de ayni yaşam varolacaktı! Kurtulacak... duygularımdan kurtulacak cesaretim olsaydı? Umuttan vazgeçecek kadar cesaretim olsaydı.

Hangi umut? Tüm umudumu olmadığım şey olmak tasarımına bağladığımı düşününce ilk kez dehşete düştüm. Umut –başka ne ad vermeli?– yaşamım boyunca ilk kez cesaret ve öldürücü bir merak adına kaybettiğim umut. Önceki yaşamımda, bu umudu bir gerçek üstüne mi kurmuştum? Bir çocuk gibi korkmuş, şimdi bundan kuşkuya düşmüştüm.

Umut edebildiğim şeyi gerçekten bilmek için, önce kendi gerçeğimden mi yola çıkmalıydım? Alttan alta bir başkasının yaşamını sürdürürken nasıl oldu da şimdiye kadar kendime bir yazgı bulgulamadım?

Bu tuhaflığın sona ermesini ve derin ve kurumuş bir sarnıcın diplerinden gelircesine işitmiş olduğum soluk alışımın bir inilti olmamasını beklerken gözlerimi kapadım, –hamamböceği de suyu çekilmiş bir sarnıç değil miydi?– Boğazımda düğümlenen iniltiyi benliğimin derinliklerinin çok uzaklarında hissetmeyi sürdürüyordum.

Gözlerim kapalı, tüm bunların çılgınlık olduğunu düşündüm. Ama tozun toprağın içinde bu doğuşu hissetmek benzersiz bir şeydi, çılgınlık olmadığından iyice emin olduğum bu şeyin ardından gitmekten başka ne yapabilirdim; Tanrım, bu çok korkunç, çok kötü bir gerçekti. Neden korkunç olsun? Hiçbir sözcük gerektirmeden, hiçbir sözcüğe gereksinim duymadan, önceleri düşünmeye alışkın olduğum her şeyin tersini söylüyordu bu gerçek.

Tuhaflığın sona erip esenliğin geri dönmesini bekledim. Ama belleğimi çok eskilere kadar zorlayarak, bu tu-

haf durumu daha önce de yaşamış olduğumu anımsadım: kanımın elimde olmadan aktığını gördüğüm zaman da aynı duyguları hissetmiştim ve bu beni çok şaşırtmıştı. Benim dışımda akan bu kanı çok garip ve çok şaşırtıcı bulmuştum: ama benimdi.

Gözlerimi açmak istemedim, hep aynı şeyi görmek istemiyordum. Kurallar ve yasalar, onları unutmamak gerekirdi, kurallar ve yasalar olmadan edilemiyeceğini, bir düzen kurulamıyacağını unutmamam gerekirdi; eğer kendimi savunmak istiyorsam, unutmamalı ve savunmamahydım.

Ama artık kendimi tutamıyordum.

Elimde olmadan ilk bağları koparmış, canlı maddenin cehennemine adım attığımı sezmeme karşın yine de yasalardan vazgeçmiştim – kim bilir ne tür bir cehennem bekliyordu beni? Ama ben yoluma devam etmek zorundaydım. Bu cehennem azabına artık dayanamazdım, meraktan çatlıyordum.

Bir anda gözlerimi açtım, sessizlikte bir cehennem laboratuvarı gibi titreşen bu odanın sınırsızlığı bende şok etkisi yaptı.

Oda, bilinmeyen oda. İşte sonunda girebilmiştim buraya.

Bu odaya giriş ancak tek ve daracık bir geçitle olanaklıydı: hamamböceği. Çöldeki bir çıngıraklı yılanın çıngıraklarının acı titreşimleri gibi apaçık titreşimlerle odayı dolduran hamamböceği. Tehlikeli bir yoldan geçerek, bu odayı meydana getiren duvardaki derin çatlağa ulaşmıştım ve bu gedik bir mağaranın içinde kocaman doğal bir salon oluşturuyordu.

Geniş ve çıplak salon, tek kişinin geçmesi için hazırlanmış. Ve buradan geçen her kim ise 'o' denilen bir kadın ya da erkeğe dönüşecekti. Ben odanın 'o kadın' olarak seçtiği kişiydim. Bu odaya ben olarak girmiş, sonra oda bana 'o' niteliğini vermişti. Ben sanki karşıdan bakıldığında küpün görülmeyen arka yüzüydüm.

Ben'in bu denli geniş açılımıyla çölün ortasında gibiydim. Sana nasıl açıklamalı? Hiçbir zaman bir çölde bulunmamış gibi çölün ortasındaydım. Tekdüze bir ezgi gibi çok uzaklardan gelen bir çağrı çölden bana ulaşıyordu. Büyülenmiştim. Vaatler dolu bu çılgınlığa doğru ilerliyordum. Ama korkum, çılgınlığa yönelmiş birininki gibi değildi; bir gerçeğe yönelikti – korkum kabullenemeyeceğim bir gerçeğe ulaşmaktan kaynaklanıyordu, beni alçaltıp hamamböceği düzeyine indirecek bir gerçek. Gerçekle ilk bağlarım beni hep küçük düşürmüştü zaten.

Elimi sımsıkı tut, yeniden yola çıktığımı hissediyorum çünkü. En kutsal yaşama doğru ilerliyorum, çok güçlü bir yaşam cehennemine doğru yol alıyorum. Yaşamı oluşturan çekirdeği görmek üzereyim, bunu görmeme izin verme – hâlâ gözümün önünde duran bu hamamböceği, bu tasasız ve canlı dehşet göstergesi karşısında korkuyorum, bu çekirdeğin içinde, umudumu kaybetmekten korkuyorum.

Bu hamamböceği nasıl da çekici. Hele kirpikleri, durmadan göz kırpıyor ve çağırıyor.

Ben de giderek içimdeki yenilmez olana indirgeniyordum, ben de titreşen milyonlarca kirpiğe sahiptim, ben de tek hücreli bir hayvan ve saf bir protein olarak kirpiklerimle ilerliyorum. Elimi sıkı tut, kendi benzerimin, ikizimin yazgısıyla erişilmez olana ulaştım – burada her şeyin çok engin ve çok eski olduğunu hissediyorum ve ağır kanlı hamamböceğinin hiyeroglifinde Uzak-Doğunun yazılarını seçiyorum. Ve bu çekici çölde iki yaratık: ben ve canlı hamamböceği. Yaşamım, sevgilim, varolan her şeyin baştan çıkarıldığı sonsuz bir çekicilikten ibarettir. Çöle benzeyen bu oda ve buradan ilkel yaşama dönüş. Hiçliğe ulaşmıştım sonunda ve hiçlik canlı ve nemliydi.

Hiçliğe ulaşmıştım ve hiçlik canlı ve nemliydi. O sırada, ezilmiş olan hamamböceğinin içinden, bir tüpün içinden çıkarcasına ağır ağır bir madde çıkmaya başladı.

Hamamböceğinden çıkan katı, beyazımsı ve pek akışkan olmayan madde bir diş macunu tüpünden çıkarmış gibi dışarı dökülüyordu.

İçeriden çıkan sıvı yayıldıkça tiksinmiş ve büyülenmiş bakışlarım karşısında hamamböceğinin biçimi değişiyordu. Beyaz madde ağır bir yük gibi sırtından aşağı süzülüyordu. Hareketsiz kalmış, tozlu yanıyla kendi gövdesinin yükünü taşıyordu.

"Bağır," diye emrettim kendime, donup kalmış durumda, "Bağır," dedim yine boş yere, derin bir huzurla içimi çektim.

Beyaz sıvı, kabuğunun üzerinde hareketsiz kalmıştı bu arada. Kocaman ve derin açılmış olduğunu sandığım gözlerimi biraz olsun dinlendirmek için tavana baktım.

Ama, eğer bir kez bağırabilseydim, bir daha kendimi tutamıyacaktım. Bağırsaydım hiç kimse benim için hiçbir şey yapamıyacaktı; neyse ki güçsüzlüğümü belli etmiyor, kimseyi korkutmuyordum ve birileri yardım edecekti bana; ama kuralları çiğnemiş olmaktan dolayı kimsenin gözünü korkutmazsam tabii. Ama bilselerdi korkarlardı, biz dokunulmazlığı olan bir sır gibi saklarız çığlığımızı. Canlı olduğumu bildirecek o çığlığı atarsam, beni suskun olmaya ve katı olmaya zorlarlar, çünkü ellerindeki dünyayı terk edenlere böyle davranılır, olağandışı varlığa, çığlık atan varlığa işte böyle davranılır.

Ağırlaşmış gözlerle tavana baktım. Her şey acımasızca ilk çığlığı atmış olmamanın olanaksızlığında birleşiyordu – ilk çığlığın arkası gelir, doğumdaki ilk çığlık yaşamı başlatır, bağırsaydım çatıların üzerinde bir çığlık ve dehşet korosu başlatacak olan milyonlarca uluyan varlığı uyandıracaktım. Bağırsaydım, varoluşu başlatacaktım – neyin Varoluşunu? Dünyanın varoluşunu. Kendi adıma, dünyanın varoluşundan kuşkuluyum.

–Bana destek veren el, artık katlanamadığım bu deneyim, kendi kendimden bağışlanmamı dilediğim bu deneyim beni kendi dünyamdan çıkarıp herkesin dünyasına sokuyor.

Artık kendimi göremiyordum, görülen şeyle hissedilen şeyin doğrudan karışımının sağladığı güvenle kurulmuş bütün bir uygarlığı, temelinde, kurtuluş olan bütün bir uygarlığı görüyordum – işte yıkıntıların içindeydim. Bu uygarlıktan ancak, çıkmayı kendine görev bilen kişi, bir özel görevli çıkıp kurtulabilirdi: bir bilginin, bir din adamının olanağı vardı. Ama bir ünvanın ayrıcalıklarından yoksun bir kadın yapamazdı bunu. Ve ben de kaçıyordum, güçbela kaçıyordum.

Sen bu ilk adımların yalnızlığını bir bilseydin. Bu, hiç kimsenin yalnızlığına benzemiyordu. Sanki ölmüş de başka bir yaşama tek başıma ilk adımlarımı atıyormuş gibiydim. Ve bu yalnızlığın adına zafer deniyordu sanki, ben de bunun bir zafer olduğunu biliyordum, yalnızca anlamakla kalmayıp aynı zamanda içten içe yadsıdığım bu kutsal ve ilkel zaferin içinde bütün vücudumu bir titreme sarmıştı.

Çünkü doğanın kaba ve güçlü etkisine girmek üzere olduğumu biliyordum. Beni yutmak isteyen hareketli kumlara karşı savaşıyordum: 'hayır, hayır' dediğim her hareket çaresizlik içinde daha çok batırıyordu beni: yeteri kadar savaşacak gücü olmamak tek bağışlanacak yanımdı benim.

Tutsak olduğum bu odayı seyrediyor, bir çıkış yolu arıyor, umutsuzca kurtulmaya çalışıyordum ve öylesine kendi içime kapanmıştım ki hiç kımıldayamıyordum; –

kendimi tutamadan, artık kendimi tutamadan beni çeken mıknatısın çekimiyle büyülenmiş durumda duvara kazılı kadın resminin içine gömülerek kendi varlığımda geri çekiliyordum. Son savunma yerine kadar, ta kemiklerimin iliğine kadar gerilemiştim. Orada, duvarda öylesine çıplaktım ki gölge bile yansıtamıyordum.

Ölçüler hep aynıydı, öteden beri hep öyle olduklarını hissettim, ben duvardaki kadındım, duvardaki kadından başka bir şey olmadığımdan emindim, oydum ben. Ve bu uzun bu verimli yolculuk için saklanmıştım.

Tıpkı ansızın kesilen bir gürültü gibi gerilimim son buldu.

Ve ilk gerçek sessizliğin egemenliği başladı. Gölgeli ve gülümseyen resimlerimde gördüğüm o çok sakin, engin ve tuhaf şey – ilk kez benim dışımda, ama benim anlayabileceğim bir düzeydeydi, akıl alır gibi değil, ama ancak şu an anlayabiliyordum, o ifadeyi.

Susuzluğum giderilmişti sanki. Yalvar yakar kokain dilenen birinin titreyen bedenine kokain kadar gerekli olan suyu bütün yaşamım boyunca beklemişcesine rahatlıyordum sonunda, sessizliği içine çekmiş bedenim rahatlıyordu. Rahatlık mağaranın duvarındaki resimden kaynaklanıyordu.

O zamana kadar, savaşımın böylesine içine daldığımı tam olarak kavrayamamıştım. Ama şu an içinde bulunduğum sessizlikte mücadele ettiğimi, yenik düştüğümü ve vazgeçtiğimi biliyordum.

İşte şimdi, evet, ben gerçek anlamda bu odada bulunuyordum.

Bir mağarada üç yüz bin yıldan beri varolan bir resim gibi. Ve bu odada bulunan bendim, tıpkı duvara kazınmış olanın da ben olduğum gibi.

Hamamböceği yüzünden dar geçidi aşmak zorlaşmıştı ve ben bu kabuklu çamurlu gövde yüzünden tiksinti içinde büzülüp kalmıştım. Ve ben bu yaratık karşısında berbat bir durumda, şu anda süregelmekte olan şimdimi ve sürüp

gidecek olan geleceğimi oluşturan geçmişimi sorgulamak durumunda kalmıştım – geçmişim bugün ve her zaman duvara kazındığı gibiydi ve on beş milyon tane kızım, ta başından bana gelene kadar hepsi oradaydı. Yaşamım ölüm kadar kesintisiz olmuştu. Yaşam o denli kesintisizdi ki, biz onu bölümlere ayırıp bunların birisine ölüm adını veriyorduk. Yaşamın içinde olan hep bendim, ama bu, gerçek anlamda ben değilsem ne önemi vardı; benimsediğim biçimiyle ben diyordum ona. Yaşamın içinde olan hep bendim.

Ben, hamamböceğinin nötr[1] gövdesi olan ben, sonunda elimden kaçamayan bir yaşamla ben, sözün kısası, benim dışımda görüyorum yaşamımı – ben hamamböceğiyim, ben bacağımım, saçlarımım, ben duvarın sıvasındaki bembeyaz ışık hüzmesiyim –ben, kendimin kahrolası tek tek parçalarıyım– içimdeki yaşam öylesine ısrarlı ki küçük bir kertenkele gibi beni iki parçaya kesecek olsalar, her parça titremeyi ve kımıldamayı sürdürürdü. Ben duvara kazınmış sessizlik, etrafımda uçuşup duran ve bana meydan okuyan dünyanın en eski kelebeğiydim: her zaman aynı. Doğumdan ölüme kadar bendeki insan olan şeydi bu ve ben asla gerçek anlamda ölmeyecektim.

Ama sonsuzluk değil bu, lanetlenmeydi.

Bu sessizlik ne kadar görkemli. Asırlardır süregelmiş. Bakan hamamböceğinin sessizliği. Dünya bende kendine bakıyor. Her şey her şeye bakıyor, her şey bir başkasını görüyor; bu çölde, nesneler nesneleri tanıyor. Nesneler nesneleri öylesine tanıyor ki... İnsansal açıdan kendimi kurtarmak istesem bunun adına bağışlanma diyeceğim. Bu kendinde bağışlamaktır. Bağışlama, canlı maddeye özgü bir niteliktir.

---

[1] *Nötr*: Evren duyumlarla tanınır, ancak, karşımızda bir duyumlar karmaşası vardır; bu duyumların dayandığı olgularda nitelik yoktur; şeylere nitelikleri veren bilincimizdir. Öyleyse bilincin katılımı olmadan nesnelerde bedensel ve ruhsal nitelikler var olmayacağı için nesneler nötrdür. Bu bağlamda biz nötr kavramını olduğu gibi bırakmayı yeğledik. (Çev.)

Bağışlama canlı maddeye özgü bir niteliktir.

–Bak sevgilim, korku yüzünden nasıl da varoluşumumu gerçekleştirmeye çalışıyorum, peki bu kesin laboratuvar ögelerini kullanamadan nasıl oluşturabilirim umudu? Çünkü şu anda benim kendim olmaya dönüşmemin, henüz bir anlamı yok. Bu dönüşmede eskiden sahip olduğum her şeyi yitiriyorum ve sahip olduğum şey bendim – ancak olduğum şeye sahibim. Ya şimdi ben neyim? Ben şuyum: dehşetin karşısında ayakta kalmak. Ben şuyum: görmüş olduğum şeyim. Anlamıyorum ve anlamaktan korkuyorum, gezegenleriyle hamamböcekleriyle dünyanın maddesi ürkütüyor beni.

Ben şu ana kadar yalnızca yardımseverlik, gurur ya da başka şeylerin sözleriyle yaşamıştım. Ama söz ile sözün amaçladığı şey arasında nasıl bir uçurum varmış, aşk sözcüğü ile insansal bir anlamı bile olmayan aşkın arasında nasıl da uçurum var, – çünkü – çünkü aşk canlı maddedir. Aşk canlı madde mi gerçekten?

Dün ne oldu bana? Ya şimdi? Elim kolum bağlı kaldım; nice çöller geçtim, ama bilmediğim bir ayrıntıya mı takılıp kaldım? Bir kayanın altında kalmış gibiyim.

Hayır, bekle, bekle: dünden beri odadan çıkmış olduğumu aklımdan çıkarmamalıyım, buradan çıktım, özgürüm! Kurtulmak için bir şansım daha var. Canım isterse tabii.

Ama istiyor muyum acaba?

Gördüğüm şeyin örgütlenmesi olanaksız. Ama bunu gerçekten istiyorsam, tanık olduğum şeyi daha alışılmış, daha insansal terimlerle dile getirebilir ve dünkü saatleri karanlıklarda bırakabilirim. İstesem, başıma gelenleri kendi dilimizde de bir başka biçimde de sorabilirim kendime.

Ve bir başka biçimde kendimi sorgularsam kendimi kurtarmak için hâlâ bir yanıt bulabilirim belki de. Kendimi kurtarmak şu anlama geliyor: G.H. yaşamasını bilen, iyi yaşayan, dünyayı örten kumların en üst katmanlarında iyi bir yaşam süren bir kadındı ve kumlar ayaklarının altından kesinlikle kaymazdı: öylesine uyum içindeydi ki, kumlar hareket edecek olsa ayaklar onu izleyebilecek, her şey yine sağlam ve sımsıkı yerine oturacaktı. G.H. çok lüks bir binanın son katında oturuyordu, çok yükseklerde inşa edilmiş olmasına karşın sağlam bir binaydı bu, havada yaşamlarını sürdüren arılar gibi yükseklerde yaşıyordu G.H. Ve birkaç kaçınılmaz ve beklenmedik durum dışında yüzyıllardan beri böyle gelmiş böyle gidiyordu ve kesindi bu. Kesinkes böyle: hiçbir koşulda hiçbir şey, hiçbir kimse asla hayır dememişti buna, demezdi de, o halde kesindi bu.

Ancak, kesin olan bir şey vardı, yüzyılların ağır ağır birbirini izlemesiyle, kimse farkında bile olmadan yükseklerde bina yapılması zorunluluğu kendiliğinden ortaya çıkıyordu. Bu tür yapılanma, gereksinimi karşılıyor ve giderek daha dayanıksız olacağına daha çok tutuluyordu: Üst üste kurulan yaşam yükseklerde tutunabilmek için giderek daha doyurucu oluyordu.

Bir binada, geceleyin bütün insanlar temellerin bükülüp, beklenmedik bir anda, bir yüzyılda bir milimetre olmak üzere bağlantının kopup iskeletin yavaş yavaş çökeceğinden hiç kuşkulanmadan sakin sakin yataklarında uyurlarken, hiç beklenmedik bir anda, bir baloda gülümseyerek kadehini dudaklarına götürmek gibi alışılmış ve sıradan bir anda – dün, yazın en sıcak günleri gibi güneşli bir günde, erkekler işlerinin başında çalışırken, mutfaklardan dumanlar tüterken ve kocaman bir çekiç taşları kırarken, çocuklar eğlenip babalar engel olmak için, (neye engel olmak için bilinmez) uğraş verirken – dün, bir çöküntü içinde birdenbire un ufak olabilen katı nesnenin gürültüsü koptu.

Bu çökmede tonlarca ağırlık birbiri üzerine yığıldı. Bense, valizlerin üzerindeki G.H., herkes gibi biri, gözlerimi açtım, yıkıntıların üzerinde değildim, yıkıntılar zaten kumlar tarafından yutulmuştu, önceleri büyük bir kent olan şeyin altında kilometrelerce süren sakin sessiz bir ovadaydım. Nesneler eski hallerine dönüşmüştü.

Dünya bir yıkımdan sonra olduğu gibi ilk gerçekliğine yeniden kavuşmuş, uygarlığım kaybolmuştu: tarihsel bir veriden başka neydim ben? Bendeki her şey, tarihsel zamanların başından beri ve benim başlangıcımla zaten özümsenmişti. Başladığım yere gelmiştim, rüzgârların sessizliğinde bakır devrine kalay devrine – yaşamın ilk devrine geçmiştim.

Dinle. En kötüsü, canlı hamamböceğinin karşısında dünyanın da, bizim de insanca olmadığımızın ortaya çıkmasıydı.

Hayır, hayır, korkma! Şimdiye kadar yaşadığım duygulaşmış yaşamdan beni koruyan şey, kuşkusuz bizim en iyi yanımız insan doğasına aykırı olan yanımızdı. Yani nesne olan yanımız, insanların nesne olan yanı. İşte bu yüzden, değişime uğramış bir kimse olarak, duygusal ve yararcıl bir yapıyla o zamana kadar iyi dayanmıştım: duygularım çıkarcıydı, ama ben yıkılmamıştım, çünkü Tanrının maddesi olan nesne yanım çok güçlüydü ve beni ele geçirmeyi bekliyordu. Genel anlamda yaşamın en büyük nötr kötülüğü bir anda bir yaşamı yok edebilmektir: eğer yaşam kendinde bu gücü bulmazsa, bir engel karşısında pes edildiği gibi vazgeçer bundan – ve yok olup gider, katıksız, hiçbir şey karışmadan: son derece nötr. İşte tehlikenin büyüğü burada: nesnenin bu nötr yanı bir kişisel yaşamı beslemese yaşam tamamen nötr kalır.

Ama bu dünyanın başlangıcındaki sessizlik neden bir anda çöktü içime? Dingin bir kadın, son derece basit bir biçimde çağrılmış, işlemesini masanın üzerine bırakarak sessiz sakin kalkıp tek sözcük bile etmeden – yaşamını terk ederek, işlemesini, aşkını ve kendine edindiği ruhu bir

yana bırakıp – tek sözcük bile etmeden dört ayak üzerine düşüp emeklemeye, sürüklenmeye başlamıştı – evet dört ayak üzerinde, pırıl pırıl ve sakin gözlerle: önceki yaşamının kendisinden ısrarla istediği buydu ve kalkıp gitti o kadın.

Ama neden ben? Ama neden ben olmayayım? Benim başıma gelmeseydi nereden bilecektim; ben oldum ve biliyorum – hepsi bu. Peki beni çağıran neydi: çılgınlık mı yoksa gerçek mi?

Yaşam benden öç alıyordu, geriye dönmek olan öç, başka şey değil. Tüm çıldırma durumlarında hep birşeyler geri gelir. Çıldırmış olanlar aslında başlarına bir iş geldiği için çıldırmazlar, ama geri gelen şeyden ötürü çıldırırlar. Kimi zaman geri gelen şey yaşamın kendisidir. İçimdeki her şey güçle karşılaşınca kırılıyorsa, gücün yalnızca kırma işlevi olduğundan değildir bu, ne pahasına olursa olsun kırmak istediğinden dolayı kırıcı oluyordur, ama yaşamım öylesine darmadağınık olmuştu ki onu hiçbir kalıba sığdıramıyor, bir arada tutamıyordum. – Yolunun üzerindeki her şeyi kaplıyordu. Sonra da tufandan geriye bir dolap, bir kişi, boşluğa açılan bir pencere ve üç valiz kaldı. Bu katmanlar, bu yıkılıp gitmiş arkeolojik insan katmanları cehennemdi benim için.

Cehennem, çünkü benim için dünyanın artık insansal bir anlamı yoktu. Dahası insanın da insansal bir anlamı yoktu. Ve bu insansallığın olmaması, dünyanın duygusal yönünün olmaması korkutuyor beni.

Çığlık atamadan hamamböceğine baktım.

Yakından bakıldığında çok şatafatlı bir nesneydi. Siyah mücevherler takınmış bir nişanlı kız gibi. Çok ender bulunandı, bir benzeri daha yoktu. Onu dolabın kapısına sıkıştırmakla tek örneği yok etmiştim. Ancak gövdesinin yarısı gözüküyordu: gerisi, görülmeyen yanı, müthiş olmalıydı ve dolapların ve eşyaların arkasında binlerce evin arasında paylaşılmış olmalıydı. Ben, ne olursa olsun bana

kalan parçasını istemiyordum. Evlerin görünen yüzlerinin ardında hangi ışıltılı karanlıklar var?

Kendimi, İncilin söz ettiği mekruh[1] şeyler gibi murdar hissediyordum. Neden İncil mekruh şeylerle böylesine uğraştı ve neden pis ve yasak hayvanların listesini çıkardı? Oysa bu hayvanlar da başkaları gibi yaratılmadılar mı? Ve neden mekruhluk yasaklandı? Murdar bir şeye dokunmakla yasak bir iş yaptım.

[1] *Mekruh*: İğrenç; Şeriatın haram saymadığı, ama çok zorda kalınmayınca da yapılmasına izin verilmeyen. (Yay.)

Murdar bir şeye dokunmakla yasak bir iş yaptım. Ve bu beklenmedik bilinçlenmemle öylesine murdar durumdaydım ki yardım istemek için ağzımı açtım. Her şeyi söylerler, İncil'de, her şeyi söylerler, – ama eğer söylediklerini iyi anlayabilirsem bana deliymişim gibi davranırlar. Bunları söyleyenler de benim gibi insanlar, yine de onları anlamam benim yok olmam demek olacak.

'Murdar şeyleri yememelisiniz; kartal, ak kuyruklu kartal ve akbaba gibi.' Bir de gecekuşu, kuğukuşu, yarasa, leylek ve bütün karga türleri.

İncile göre murdar olan hayvanların yenmesinin yasak olduğunu, çünkü murdarlığın başlangıç olduğunu öğreniyordum, – çünkü, hiç değişmeyen şeyler de vardır, yaratılmış oldukları gibi hep aynı kalmışlar, başlangıçtaki özgün durumlarında kalmayı sürdürmüşlerdir. Ve bunlar bizim köklerimiz oldukları için, bunları, iyiliğin ve kötülüğün meyvelerini yiyemezdik – canlı maddeyi yemek beni cennetten kovduracak ve sonsuza kadar elimde bir sopa çölde yürümeye tutsak edecekti. Elinde sopa, çölde yürüyüp duran ne çok kimse var.

Daha kötüsü, bu çölün de canlı ve nemli olduğunu, her şeyin canlı olduğunu ve aynı maddeden yapıldığını anlamama yol açacaktı.

Geçerli bir ruh – kafanın kuyruğu yemediği bir ruh oluşturmak için – yasa, yalnızca somut gizlenmeyi buyurur. Ve yasa murdar bir şey yiyen kimsenin farkında olmadan onu yemesine izin verir. Yediği şeyin murdar olduğunu bile bile yiyen kimse – murdarın murdar olmadığını da bilmek zorundadır. Tamam mı?

'Yerde sürünen ve kanatları olan her şey murdar demektir ve onu yememelisin.'

Şaşkın şaşkın ağzımı açtım: yardım istemek için. Neden? Neden hamamböceği kadar murdar olmak istemiyorum? Hangi ülkü öyle olmak düşüncesine bağlıyordu beni? Mademki öyle olduğumu keşfettim, neden murdar olmayayım? Neden korkuyorum? Neden dolayı murdar olmak?

Sevinçten murdar olmak.

Bilmeden ve anlamadan çok önçe hissetmeye başladığım bu şeyi mademki şimdi kavrıyorum, öyleyse sevinç bu olmalı. Bu sessiz yardım çağrısı, benim için, belirsiz olmasına karşın bu durumuyla bile ürkütücü olan ve bu nedenle içinde duymayı reddettiğim bu henüz belirsiz sevince karşı bir savaşım biçimiydi: fidyeli kurtuluşsuz bir sevinçti bu, sana nasıl açıklayacağımı bilemiyorum, umutsuz bir sevinçti bu.

Elini çekme, bu inanılmaz öykünün sonunda, belki de her şeyi anlayacağıma söz veriyorum, ah, belki de, cehennemin yolundan geçerek, gereksinim duyduğumuz bu şeyi bulabileceğim, – olduğumuz şeyin içinde temelli yitmemeyi başarabilirsem, bulmanın, olduğumuz şeyin yolundan geçmekle gerçekleşeceğini bilmeme karşın, sonunda umudu bulabileceğim.

Bak sevgilim, bulmak zorunda olduğum şeyi bulacak cesaretim yok, bu işe koyulmak için cesaretim yok, sana ve kendime söz veriyorum bu cehennemde umudu bulacağım.

Belki bu çok eski bir umut. Belki bunun adı umut bile olmayacak.

Tanımadığım bu sevinci istemediğim için savaşıyordum. Gelecekteki sevincim, murdar olarak tanımlanan yasak hayvan gibi yasaklayabilirdi bu sevinci bana – ve ben, elimde tutmak için şimdi bulduğum bu eli bulmayı o sırada henüz düşünmediğim için, yardım istemek amacıyla

güçsüz ağzımı açıp kapatırdım. Dünkü korkumla tek başımaydım ve ilk kez insan olmaktan uzaklaşmam karşısında yardım çağırmak zorunda kalmıştım.

İnsan olmaktan çıkma her şeyi, her şeyi yitirmek kadar acı veriyor, sevgilim. Yardım istemek için ağzımı açıp kapatıyorum, ama yapamıyorum, ağzımdan ses çıkmıyor.

Artık söyleyecek hiçbir şeyim yok. Sıkıntım ölmeden önce konuşmak istemek gibi bir sıkıntı. Birşeylerden temelli ayrılmakta olduğumu, birşeylerin ölmekte olduğunu biliyorum ve ölmekte olan şeyi en azından özetleyebilecek sözü söylemek isterdim.

Sonunda, en azından bir düşünceyi dile getirmeyi başardım: 'yardım edin bana.'

O zaman, yardım istemeye hakkım olmadığını anladım. İstemeye yüzüm yoktu.

Birdenbire şunu anladım: 'istemek' giderek benden uzaklaşan bu adı sanı belli dünyanın bir parçasıydı. Ve eğer ben hâlâ, istemekte diretiyorsam, bu, eski uygarlığımın son kalıntılarına tutunmak, şimdi beni bir hak olarak isteyen bu şeyin beni kapıvermesine engel olmak için sımsıkı tutunmak zorundaydım. Ama neye tutunmak, umuttan yoksun bir zevkte –kendimi bırakıyordum, kendimi bırakmak istiyordum, – denemeye kalkışmak, istemek, cehenneminin başlangıcıydı, istemek, istemek, hep istemek cehenneminin.... İstemek için gösterdiğim irade, kurtulmak için gösterdiğimden daha mı güçlüydü acaba?

Ve giderek isteyeceğim bir şey kalmamıştı. Ve hayranlık ve dehşet içinde çürümüş giysilerimin kaskatı yere döküldüğünü görüyor ve kızıllaşan kanatları yavaş yavaş büzüşen, ıslak larvalı bir krizalite dönüşmeme tanık oluyordum. Ve yepyeni bir karın, yerde sürünmeye elverişli yepyeni bir karın ortaya çıkıyordu.

Gözlerimi hamamböceğinden ayırmadan yatağı altımda hissedinceye kadar çömeldim ve gözlerimi ondan ayırmadan oturdum.

Şimdi ona bakmak için gözlerimi yukarı kaldırmam gerekiyordu. Çünkü bana yüksekten bakıyordu. Dünyanın iğrenç yaratığı karşımda tutsaktı – ve canlı şey tüm açıklığıyla karşımda duruyordu. Kafam karmakarışıktı.

Tam o sırada, bir milimetre kadar beyaz madde bir kez daha gövdesinden dışarı aktı.

Tam o sırada, bir milimetre kadar beyaz madde bir kez daha gövdesinden dışarı aktı.

Kutsal Meryem, Tanrının annesi, dünkü yaşadıklarımın gerçek olmaması[1] karşılığında size kendi yaşamımı sunuyorum. Beyaz maddesiyle hamamböceği beni seyrediyordu. Beni görüp görmediğini bilmiyorum, bir hamamböceği ne görür onu da bilmiyorum. Hamamböceğinin gözleri beni görmese bile, onun varlığı benim içimdeydi – geri döndüğüm en ilk dünyada, varlıklar birbirlerini görmek amacıyla biri ötekinin içinde yaşayabilirler. Ve tanımakta olduğum bu dünyada, görmek anlamına gelen pek çok olanak vardır: görmeden başkasına bakmak, başkasına sahip olmak, başkasını yemek, bir köşede tek başına kalmak ve yanında biri olsa da tek başına kalmak: bunların hepsine bakmak denir. Hamamböceği tam olarak bana bakmıyordu, benimle birlikteydi. Hamamböceği beni gözleriyle değil, gövdesiyle görüyordu.

Ya ben – ben görüyordum. Onu görmemek olanaksızdı, onu yadsımak olanaksızdı: inançlarım ve kanatlarım yok olmuştu, varlıklarını sürdürmek için hiçbir neden yoktu. Artık yadsıyamazdım. Neyi yadsıdığımı da bilmiyorum, ama dayanamıyorum artık. Önceden olduğu gibi, gördüğüm şeyi yadsımama yardım edecek bütün bir uygarlıktan da yardım isteyemiyordum artık.

Onu, hamamböceğini, olduğu gibi görüyordum.

Hamamböceği çirkin ve parlak bir yaratık. Hamamböceği ters yüz. Hayır, hayır, onun ne önyüzü, ne arka yüzü var, o böyle işte. Onda görülebilir olan şey, kendim-

[1] *Le non–vérité*: Yazar, anlam kayması yoluyla hem gerçek–olmayana hem de ilk günaha göndergede bulunuyor. (Çev.)

de gizlediğim şeydir: görünür olması gereken yanımı, saklı ters yüzüm yaptım. Bana bakıyordu. O bir yüz değil, bir maskeydi. Bir dalgıç maskesi hatta. İçinde demir tuzları bulunan değerli bir taş. İki gözü iki yumurtalık kadar canlı. Bakışlarında kör bir verimlilikle bana bakıyordu. Benim ölmüş doğurganlığımı verimli kılıyordu. Tuzlu muydu gözleri? Onlara bir dokunsam –iğrençlik gitgide bana da bulaşıyordu– dudaklarımla dokunsam, tuzlu muydular?

Daha önce dudaklarımla bir erkeğin gözlerine dokunmuştum, ağzımdaki tuz tadından ağladığını anlamıştım.

Ama hamamböceğinin kapkara gözlerinin tuzunu düşünürken birdenbire geriledim ve kurumuş dudaklarım da dişlerime değene kadar geriledi: yerde sürünen sürüngenler! Odanın esrik eden ışığının yansımalarında hamamböceği hareketsiz küçük bir timsahtı. Kuru ve titrek oda. Sönmüş bir volkanın kurumuş kabuğu üzerine çökmüşcesine odanın kuruluğuna yapışmış ben ve hamamböceği. İçinde bulunduğum, yaşamı ve tuzunu keşfettiğim bu çöl.

Ve yine bir milimetreden de az beyaz madde hamamböceğinin içinden çıktı, belki de bir milimetreden de az.

Bu kez, bu maddenin hareketini güçlükle algıladım. Tek söz etmeden, hareketsiz bakıyordum.

Şimdiye kadar hiçbir zaman yaşam gündüzün ulaşmamıştı bana. Gün ışığında asla. Yalnızca geceleyin dünya yavaş yavaş kıpırdanıyordu. Gecenin karanlığında ortaya çıkan şey aynı anda yüreğimde de görülüyordu ve içimdeki karanlık dışarıdakinden farksızdı ve sabahleyin gözlerimi açarken, dünya bir görüntüden başka bir şey olmadı, gecenin gizli yaşamı çok geçmeden ağızda yavaş yavaş silinen bir karabasan tadı bırakıyordu. Ama yaşam şimdi gündüzün geliyordu. Yadsınamaz ve görülmüş olmak için. Gözlerinizi çevirmedikçe.

Ve ben hâlâ gözlerimi çevirebilirdim.

Ama, sevgilim, cehennem beni zaten kıskıvrak yakalamıştı, esenliksiz bir merak cehennemi. İnsan ruhumu satmıştım, çünkü bunu görmekten başka hiçbir şey beni

bu denli zevkten çılgına döndüremezdi, geleceğimi satıyordum, kurtuluşumu satıyordum, bizi satıyordum.

Hareketli kumlarla ağzı dopdolu olup konuşamayan insanların sessizliğiyle, 'yardım edin' diye bağırdım kendi kendime, 'yardım edin' diye düşündüm sessizce oturduğum yerde. Ancak, sanki olanaksızmış gibi, yerimden kalkıp gitmek aklımın köşesinden bile geçmedi, kesinlikle. Hamamböceğiyle ben, bir delikte sıkışıp kalmıştık.

Şu anda terazinin tek bir kefesi vardı. Bu kefede benim hamamböceklerini yadsımam duruyordu. Ama şimdi 'hamamböceklerini yadsımam' yalnızca sözcüklerden ibaretti ve ölüm saatim gelip çatınca benim de sözcüklerle dile getirilemeyeceğimi biliyordum.

Ölmek konusunda, evet, ölümün gelecek demek olduğunu, ama gözümüzde canlandıramıyacağımız bir anlam taşıdığını biliyordum ve ben hep birşeyleri gözümde canlandırmayı başarmışımdır. Ama şu an, yaşamakta olduğum şu an akıl alır gibi değil, içinde bulunduğum durumla aramda hiçbir mesafe yok: şu an, bende.

—Anlamaya çalış, ölmenin ne demek olduğunu önceden de biliyordum ve bu, şu an istemiyordu beni. Ama şimdiye kadar hiç başıma gelmeyen bu iş 'şimdi' denen anla karşı karşıya kalmaktı.

Bugün bugünde olmayı gerektirir. Yaşadığımız ânın sözcüklerle anlatılamayacağını önceleri hiç bilmezdim. Ânı yaşamak, sevgilim şu ânın içinde öylesine bulunmaktı ki kafam yaşamımı oluşturan maddeye çarpmıştı. Ânı yaşamak, ardına kadar açılan kapıların kesintisiz ve ağır gürültüsü demekti. İki giriş açılıyor, hiç durmadan açılıyordu. Ama hep hiçliğe mi açılıyordu?

Ânı yaşamak hiçlik kadar anlamdan yoksun bir kavram. 'Hiçlik' dediğim şey öyle sımsıkı yapışmış ki yakama, ben olmuş çıkmıştı... ben. Ve sonunda kendi kendime görünmez olduğum kadar görünmez olmuş ve 'hiçlik' denmişti buna. Kapılar bıkıp usanmadan açılmaya devam ediyor. Sonunda, sevgilim, yenik düştüm. Ve şu anda oldu bu.

Sonunda, sevgilim, yenik düştüm. Ve şu anda oldu bu.

Sonunda şimdi oldu. Yalnızca şimdi. Şöyle oldu: tüm ülke için saat sabahın on biriydi. Bir bahçenin en hoş yüzeyselliğiyle yeşil olması gibi yüzeysel. Yeşil, yeşil – bahçe yeşil. Benimle yeşil arasındaki gibi havayla su gibi. Su havadan yeşermiş. Her şeyi, dolu bir bardağın arkasından görür gibiyim. Çıt yok. Evin geri kalan bölümü gölgelik. Olgunlaşmış bir yüzeysellik. Brezilya'da sabah saatin on biri. Şimdi, tastamam şimdi. Şimdi, en sonuna ulaşmış zaman. Saat on bir, bardağın ağzına kadar on birle dolu. Zaman tutsak olmuş bir balon gibi hışır hışır. Hava doğurgan ve soluk soluğa. Ulusal bir marş balonu özgürlüğüne kavuşturuncaya dek. Ve birdenbire, hepimiz, öğlene doğru ilerleyeceğiz. Öğlen vakti şimdi olduğu gibi yeşil olacak.

Bir an için sığındığım bu umutsuz güzellikten bir çırpıda sıyrıldım. Şimdi demek yalnızca kendimi yeşermeye bıraktığım an demek değildi, şimdi demek çöl demektir, hem de çölün tam ortası. Şu an yaşamakta olduğum şey demekti. Yaşamımda ilk kez içinde bulunduğum ânı dopdolu yaşıyordum. Bu şimdiye kadar asla karşılaşmadığım en büyük kaba güçtü.

Çünkü içinde bulunduğum an umutsuzluk demekti, güncel olanın geleceği yoktu: gelecek tastamam yeni bir şimdi olacaktır.

Öylesine ürkmüştüm ki kendi içimde, giderek daha da kımıldanamaz olmuştum. Sonunda, hissetmek durumunda kaldığımı anlıyordum.

Kapıların ardında bıraktığım her şeyden vazgeçmek zorunda kalacakmışım gibi geliyor bana. Hep açık duran bu kapıları aşınca doğanın kucağına atılacağımı biliyordum, biliyorum.

Bir yere girmenin günah sayılmadığını biliyordum. Ama bu ölmek kadar tehlikeli. Hatta gittiğiniz yeri bilmeden de ölürsünüz ve bu bedeninizin gösterdiği en büyük cesarettir. Belki de bir daha geri dönemeyeceğim bir cehennem azabına bulaştığım için girmek günahtı. Belki de kapıların ardında, benimle hamamböceği arasında hiçbir fark olmadığını önceden biliyordum. Ne benim gözümde, ne de Tanrı denen şeyin gözünde hiç farkımız yoktu.

Hiçliğe ilk adım atmam böyle oldu. Kendi yaşamımdan beni uzaklaştıran yaşama ilk kararsız adımlarım. Ayağımı kaldırmamla, cennete, cehenneme girdim: çekirdeğin içine.

Alnıma dokundum: terlerken rahatladığımı fark ettim. Az önce ikimizi de yakan bu sıcak kuruluktan başka bir şey yoktu. Şimdi ise ıslanmaya başlıyordum.

Ne kadar da yorgunum. Şimdi tek dileğim bir anda her şeyi bitirmek, bir gün bir çiftin ayrılma nedenlerini dinlediğim güzel bir öykü gibi, bir dinlenme ânı, bir vakit geçirme gibi bu inanılmaz öyküde yer almaktı. Pek çok ilginç öykü bilirim. Dinlenmek için trajediler anlatabilirm. Nice trajediler bilirim ben.

Terlemek iyi geldi. Tavana baktım. Işık oyunlarıyla tavan tostoparlak olmuştu, tonoza benziyordu. Sıcaklığın titreşmesi bir oratoryonun söylenirken çıkardığı titreşime benziyordu. Yalnızca işitmekte duyarlıydım. Ağzı kapalı söylenen bir ilahi, sessiz bir titreşim, tutsak ve dışa vurulmamış ses, amin, amin. Bir varlığın bir başka varlık tarafından kıyımı için söylenen gönül borcu ilahisi.

En köklü kıyım: bir tür iletişim, bir varlığın başka bir varlığı yaşatma biçimi, bir kendini görme, kendi kendine var olma, kendi kendine sahip olma biçimi, ne kurbanın ne celladın olduğu bir kıyım, ama karşılıklı kıyıcılık bağı

var. Yaşamak için verdiğim temel savaşım. 'Bir kanyonun kavurucu cehenneminde yitmiş bir kadın, yaşamak için umutsuzca çırpınıyor.'

Bu suskun ve tutsak sesin kesilmesini bekledim. Oysa küçük odanın genişliği gittikçe büyüyor, sessiz oratoryo titreşerek tavanın çatlağına kadar yükseliyordu. Oratoryo bir dua değildi: hiçbir şey dilemiyordu. Oratoryo biçiminde ezinçler, çileler.[1]

Birdenbire, hamamböceği çatlamış yerinden, yeni bir beyaz ve yumuşak bir sıvı kustu.

—Ah, senden başka kimi yardıma çağırabilirdim – o sırada daha önce birlikte olduğum bir erkeği düşünüyordum – sen bile şu an bana yardım edemedikten sonra. Çünkü sen de benim gibi yaşama egemen olmak istemiştin, oldun da nitekim. Ama şimdi ben artık yaşamıma üstün gelemeyeceğim, tanımak, bilmek zorundayım ve yardım isteyeceğim kişiye sensiz gideceğim. Benim için dua et, anneciğim, çünkü kendini aşamamak bir özveridir ve üstün olmak bir zamanlar kurtuluşum için gösterdiğim çabaydı, üstün gelmenin şu an yararı var. Kendini aşmaya çalışmak bir aykırılıktır. Ama olan şeyin içinde kalmak için kesinlikle korkmamam gerek.

Ve ben olan şeyin içinde kalmak zorundayım.

Söylenmesi gereken şeyler var, bilinmesi gereken şeyler de olduğunu hissetmiyor musun? Çok sonra kendimi aşmak durumunda olsam bile, canlı olan şeyin soluk alması kadar bana gerekli olan kendimi aşmayı çok daha sonra başarsam bile.

Ama bildiğim şeyden sonra, bunu soluk almak kadar rahat kabullenecek miyim – hatta mikrop saçan bir soluk kadar, hayır mikroplu bir soluk gibi değil, kendime acıyorum! Eğer bu aşkınlık düşüncesi elimde olmadan beni kıskıvrak yakalarsa, bu, bir kolda ya da kafada açılmış yalancı bir ağızdan değil, gerçekten var olan bir ağızdan, belirli bir ağızdan çıkan bir soluk gibi olsun isterim.

[1] *Passion*: İncil'de İsa'nın çektiklerini anlatan bölüm; bunu konu alan oratoryo. (Yay.)

Korkunç bir sevinçle ölecek gibi olmuştum. Attığım korkunç adımdan geri dönemeyeceğimi ve insan olarak kurtuluşumdan adım adım uzaklaşmakta olduğumu anladım. Yumuşak, beyaz maddeye karşın, içimdeki ben'in gümüş renkli güzel yüzümü ışıldatabilmesi için yeterince güçlü olduğumu hissediyordum – elveda dünyanın güzelliği. Şu an benim için çok uzaklarda kalan ve artık istemediğim güzellik –güzelliği bir yana bırakabilirdim artık– belki de hiçbir zaman gerçekten istemedim onu, ama iyiydi! Kendimi güzellik oyununa kaptırmanın ne denli iyi olduğunu, güzelliğin sürekli bir değişim olduğunu anımsıyorum.

Ama son derece yatışmış olarak vazgeçiyorum ondan. Hamamböceğinin karnından çıkanı yüceltemezsiniz – bunun güzelliğin tam karşıtı olduğunu söylemek istemiyorum, 'güzelliğin karşıtı,' bunun bile bir anlamı yok – hamamböceğinin karnından çıkan şu: 'bugün' bağırsaklarımdan çıkanlara şükrolsun – ve ne bir umutla ne de ödünlenen bir gelecekle bezetmeden güncelliği istiyorum – bugüne kadar umudun benden beklediği şey güncel olanı savsaklamaktı.

Ama ben bundan fazlasını istiyorum: içinde bulunduğum bugünde, şimdide, yaşamakta olduğum gerçeklikte özgürlüğüme kavuşmak istiyorum, umut etmek istemiyorum, yaşadığım anda sevince kavuşmak istiyorum – hamamböceğinin karnından çıkan şeyde Tanrıyı bulmak istiyorum – eskiden kullandığım insansal terimlerle bu en kötüsü, yani cehennemi boylamak demek olsa bile.

Evet istiyordum. Aynı anda iki elimle karın boşluğumu kavramıştım: "Elimden bir şey gelmiyor," diye yakarıyorum bir başka erkeğe, onun da yaptığı bir şey yok, yapacağı da. Elimden bir şey gelmiyor! O zamana kadar 'hiçlik' dediğim şeyin ne olduğunu bilmek istemiyorum! O hassas ağzımda hamamböceğinin gözlerinin tuzlu tadını duymak istemiyorum, çünkü anneciğim, nesnelerin şöyle böyle ıslaklığına değil, sırılsıklam katman-bulutlara alışkınım.

Birinin üstünlüğünü kabul etmek zorunda kalmış olanların iç çekmesiyle, hamamböceğinin gözlerindeki tuza dalıp gitmişken, hâlâ en eski insansal güzellikten yararlandığımı anladım: tuz.

Tuzun güzelliğini, gözyaşlarımın güzelliğini bir yana bırakmam gerekiyordu. Bunları da bir yana bırakmam gerekiyordu; çünkü görmekte olduğum şey insanlıktan çok önce de vardı.

Çünkü görmekte olduğum şey insanlıktan çok önce de vardı. ö z el kitap grubu.

Hayır, bu gözlerde tuz yoktu. Hamamböceğinin gözlerinin tadı olmadığından emindim. Tuza öteden beri alışkındım, tuz benim için tad almamı ve 'hiçlik' dediğim şeyden kurtulabilmemi sağlayan bir tür aşkınlık demekti. Tuza alışkındım, tuza tutkundum. Ama ağzımın alışkın olmadığı şey – tad olmamasıydı. Tüm varlığımın bilmezden geldiği şey, nötrdü bu.

Nötr, önceleri hiçlik adını verdiğim yaşamdı. Nötr cehennemdi.

Güneş sırtıma vuruncaya dek yer değiştirmişti. Bölünmüş hamamböceği de güneşteydi. Senin için hiçbir şey yapamam hamamböceği. Bir şey yapmak da istemiyorum.

Birşeyler yapmak da gerekmiyordu artık: hamamböceğinin nötr bakışı bunun söz konusu olmadığını söylüyordu bana ve ben de biliyordum bunu. Yalnızca burada oturup kalmaya, eli kolu bağlı olmaya dayanamıyordum, birşeyler yapmak istiyordum. Yapmak aşkınlıktır. Kendini aşmak ise bir çıkış yoludur.

Ama bunun artık söz konusu bile olmadığı an gelip çatmıştı. Çünkü hamamböceği umut ve acıma nedir bilmezdi. Tutsak olmasaydı ve benden daha iri olsaydı, nötr ve özenli bir zevkle beni öldürebilirdi. Aynı şekilde, varlığının acımasız yansızlığı, tutsak olmadığım ve ondan daha iri olduğum için kendisini öldürdüğümü kabul ediyordu. Bulunduğumuz çölün dingin ve nötr kıyıcılığı işte bu türden bir kıyıcılıktı.

Ve gözlerinin tadı yoktu, benim arzu ettiğim gibi tuzlu da değildi: duygu olmalıydı, söz olmalıydı, tad olmalıy-

dı tuz. Hamamböceğinin gözlerinin de beyaz madde kadar taddan yoksun olduğunu biliyordum. Burada, oturmuş, var olmaktayken, her şeyi tuzlu, tuzsuz, kederli ya da acı gibi bir yığın ince ayrıntılara bağlamayı bir yana bıraksaydım, o zaman kendimi aşmaktan vazgeçecek, aynı şey olarak kalacaktım.

Adını bilmediğim bu şey, daha önce hamamböceğine bakarken isimsiz dediğim şeyle aynıydı. Niteliği, adı sanı olmayan bu şeyle ilişkim midemi bulandırıyordu, adı, tadı, kokusu olmayan bu canlı şey tiksinti veriyordu bana. Tatsız tuzsuzdu: şimdi, acı bile değildi: benim kendi acılığımdı duyduğum. Bir an için, bütün bedenimde, bilinmeyen kimliğimin köklerine her dokunuşumda bacaklarımın batağa saplanıyormuşcasına bana korkunç haz veren bir rahatsızlık duydum.

Koşullar ne olursa olsun, onun için artık hiçbir şey yapamayacak kadar hamamböceğinin doğasına girmiştim bile. Kendi ahlak anlayışımdan kurtulmak üzereydim ve utancası sakıncası olmayan bir felaketti bu.

Ahlak anlayışı. Başkalarının gözünde ahlak sorununun, davranmak zorunda olduğunuz biçimde davranmak, kendi gözünüzde ise hissetmek zorunda olduğunuz şeyi hissetmeyi başarmak olduğunu düşünmek çok mu kolay olacaktı? Zorunlu olduğum şeyi yaptığım, hissetmem gereken şeyi hissettiğim ölçüde mi törel oluyorum? Ahlak sorunu birdenbire bana hem ezici hem de son derece iğrenç göründü. Oysa onu benimseyebilmemiz için hem daha az baskıcı, hem daha geniş kapsamlı olmalıydı. Çünkü ideal bağlamında, hem basit, hem erişilmesi güçtür ahlak. Ulaşılınca basitleşir, hiç ulaşılamadığı için de erişilemez. 'Günah, kaçınılmazdır, ama günahkârın vay haline,' – Yeni Ahid'de böyle mi diyordu? Çözümün gizli kalması şarttı. Pratik ahlakın koyduğu kurallar gizliliği şart koşar. Özgürlük de bir sırdır.

Bununla birlikte gizliden gizliye de olsa, hatayı bağışlatmaz özgürlük. Ama hatadan büyük olmak gerekir. Be-

nim en küçük kutsal parçam bile insansal suçumdan büyüktür. Tanrı benim başlıca günahımdan daha büyüktür. Öyleyse ben Tanrıyı günahıma yeğliyorum. Kendimi küçük düşürmek için değil, kaçıp kurtulmak için hiç değil, günah beni alçalttığı için.

Hamamböceği için artık hiçbir şey yapmak istemiyorum. Kendi ahlak kavramımdan kurtulmak üzereyim – bende bir tür korku, merak, hayranlık karışımı duygular, hatta dehşet uyandırmasına karşın. Senin için hiçbir şey yapmayacağım, ben de yerlerde sürünüyorum. Senin için hiçbir şey yapmayacağım, çünkü aşkı tanımadan önce anlamını bildiğimi sanırdım, bildiğimden emin değilim artık. Aşk konusundaki düşüncelerimden uzaklaşmaktayım, şimdi aşkın ne demek olduğunu neredeyse unuttum bile, artık anımsamıyorum bile.

Belki de başka bir ad bulmalıyım, başlangıçtakinden daha zalim, daha fazla şeyler ifade eden. Belki de bulamayacağım şeylerin kimliklerine bakarak ad vermediğimiz zaman aşk, aşktır, değil mi?

Ama şimdi ben korkunç bir şey biliyorum: gereksinim duymak, gereksinim duymak ne demek, bunu biliyorum. Ve bu bağlamda nötr ve korkunç diyebileceğim yepyeni bir gereksinme. Benim ve hamamböceğinin gereksinmesi karşısında acımasız bir gereksinme. Hareketsiz, ter içinde oturuyordum, tam şimdiki gibi – adını koymaya alışkın olduğum şeylerden daha ciddi, daha uğursuz, daha temelli birşeylerin olduğunu görüyorum. Aşka olan umuduma aşk adını verebilen ben.

Ama şimdi, doğanın, hamamböceğinin ve bedenimin daldığı ayık uykunun nötr durumda olduğu şu yaşadığım anda aşkı tanımak istiyorum. Ve umudun olanaksızla uzlaşmakta olup olmadığını bilmek istiyorum. Ya da, bu durumun olanaklı olanı erteleme olup olmadığını bilmek istiyorum – ve korktuğum için istemiyorum belki de. Hiçbir umut vaadetmeyen, olan, olmakta olan şimdiyi, şu ânı istiyorum. İstediğim şeyin de, korktuğum şeyin de özü bu. Asla istemediğim öz bu.

Hamamböceği, parlak, nötr ve petek gözlerindeki kapkara bakışıyla beni kıskıvrak yakalamıştı.

Ve şimdi bana dokunmasını bekliyordum. Gerçekte, yaşamım boyunca hep dokunmak için duyduğum derin isteğe karşı koymuştum – iyilik dediğim şeyin ölümüne gönlüm razı olmadığı için hep karşı koymak durumunda kalmıştım; insana özgü iyi yürekli olmanın ölümü. Ama şu an hiçbir şeye karşı koymak istemiyorum. İyiliğe benzemeyen bambaşka bir iyiliğin olması gerekirdi. Artık karşı koymak istemiyordum.

Tiksintiyle, umutsuzlukla, cesaretle boyun eğiyordum. Geç olmuştu artık ve ben şimdi istiyordum.

Yalnızca, kesinkes şu an mı istiyordum? Hayır, her şey başka türlü olabilirdi, çok önceden şu odadan çıkmış olmalıydım, ya da fazla oyalanmadan hamamböceğine bakıp geçmeliydim – bundan önce kaç kez hamamböcekleriyle karşılaşmış ve yolumu değiştirmiştim? Boyun eğiyorum, ama korkudan ve acıdan.

Telefon çalarsa açmak zorunda kalacağımı, böylelikle de kurtulacağımı düşündüm! Ama artık kayıplara karışmış bir dünyanın anısı gibi, telefonun fişini çektiğimi anımsadım. Böyle olmasaydı, çalacaktı, ben de telefonu açmak için bu odadan kaçacak, bir daha asla buraya dönmeyecektim.

–Seni anımsadım, erkek yüzünü yavaşça okşarken ve sıra gözlerine gelince – ağzımdaki tuz tadını anımsadım gözlerindeki yaşların tuzu sana duyduğum aşk demekti. Ama beni aşk titreyişlerine sımsıkı bağlayan şey, aslında tuzdan da öte, senin yavan, masum ve çocuksu varlığındı: bu öpücükte, alabildiğine anlamsız yaşamın bana adanmış olurdu ve yüzünü öpmek aşkın en sabır isteyen, en sıkıcı ve en özenli işiydi, bu, bir zamanlar senin beni dokumuş olduğun gibi, bu kez erkeğini kendi elleriyle dokuyan kadındı, yaşamın yansız esnafı.

Yaşamın yansız esnafı.

Gözyaşlarının tuzunun bıraktığı yavan kalıntıyı öptüğüm günü anımsayınca, odanın tuhaflığı daha önce yaşanmış madde kadar tanıdık geldi bana. Bu oda olanca tuhaflığına karşın şimdiye kadar bana tanıdık gelmeseydi, bu madde benim son derece tatsız soyum tarafından ancak tekdüze bir biçimde yaşansaydı her şeyi bir alışkanlık olarak kabul edebilirdim. Duvardaki silüetleri yeni bir gözle görüyordum. Ve hamamböceğinin uyanıklığını da kabul ediyordum. Onun uyanıklığı, yaşanmakta olan yaşam, yaşanmakta olan kendi uyanık yaşamım demekti.

Sabahlığımın ceplerini yokladım, kibriti ve sigarayı buldum, bir sigara yaktım.

Güneşin altında, hamamböceğinden çıkan beyaz madde kurumakta ve sararmaktaydı. Düşündüğümden daha uzun bir zaman geçtiğini anladım. Bir an, güneşi bir bulut kapladı ve birdenbire aynı odayı güneşsiz gördüm.

Karanlık değildi, yalnızca ışıksızdı. Odanın kendi kendine varolduğunu anladım, oda güneşin sıcaklığını yansıtmıyordu, ay gibi soğuk ve sakin de olamazdı. Ay ışığında odayı düşünürken sakin bir havuza girer gibi derin bir soluk aldım. Böyle olmakla birlikte ayın soğukluğunun da odayı etkilemediğini biliyordum. Oda yalnızca kendisiydi. Soluk alıp veren bir sonsuzluğun ulaşılmaz tekdüzeliğiydi. Beni korkutan da buydu. Ben dünya oluncaya kadar dünya beni korkutmaktan bıkmayacaktı. Ben dünya olsaydım, artık korkmama gerek kalmazdı. Eğer birisi dünya olacaksa, kendisine yol gösteren hassas bir radarla yönlendirilmeli.

Bulut geçince, odaya daha aydınlık, daha beyaz bir güneş ışığı doldu.

Zaman zaman, kısa sürelerle hamamböceği duyargalarını oynatıyordu. Gözleri nötr ve üretken iki yumurtalık gibi, tekdüze bir biçimde beni süzüyordu. Onlarda kendi sahipsiz ve nötr yumurtalıklarımı görüyordum. Ve istemiyorum, hem de hiç istemiyorum!

Telefonun fişini çekmiştim, ama belki kapı çalınır, kurtulurdum! Bluzum! Yeni satın aldığım bluz: eve getireceklerini söylemişlerdi, demek ki kapı çalınacaktı!

Hayır, çalınmıyor. Tanımaya devam etmek zorundayım. Ve gebelik dönemimdeki aynı yavanlığı bir kez daha hamamböceğinde buluyordum.

—Sokaklarda yürürken, tanımadığım ve hiç tanımayacağım çocuğu aldıracağıma karar verdiğim zamanki halimi anımsadım doktorcuğum. Ama hiç olmazsa gebeliğin ne olduğunu bilmek durumundaydım. Sokaklarda yürüyüp dururken içimde henüz kımıldamayan yavruyu hissediyordum, arada sırada vitrinlerdeki güler yüzlü balmumundan mankenleri seyretmek için duruyordum. Yemek yemek için lokantaya girdiğimde çocuğun tüm gözenekleri yem bekleyen balığın ağzı gibi yiyecekleri oburca yutuyordu. Yürüdüğüm zaman, yürüdüğüm zaman da taşıyordum onu.

Sokaklarda gezinirken saatler boyu, sizinle kararlaştırdığımız gibi, doktor, çocuğu aldırmayı düşünürken, o saatlerde benim gözlerimin de tadı yoktu. Sokakta ben tek hücreli bir hayvanın kırpıştırılmakta olan binlerce kirpiğiydim, kapana kısılmış hamamböceğinin parlak bakışını daha önce kendi içimde tanımıştım. Dudaklarım kupkuru, sokaklarda gezip durmuştum, yaşamak, doktorcuğum, benim için cinayetin tam karşıtıydı. Gebe olmak: yaşayan ve kımıldayan nesnel bir yaşamın coşku veren dehşetine kaptırmıştım kendimi.

Burnu tıkandığı için soluk alamayan birinin kupkuru dudakları gibi ağzım kurumuş, vitrinlerdeki donmuş ve

güler yüzlü mankenlere bakıp dururken, suyun akışına kapılıp ileri geri sürüklenen nötr yaratıklarla doluydu içim. Soluğumu tutmuş, sımsıkı kapalı ağzımı açıyordum. Size şöyle söylüyordum doktor: "En çok canımı sıkan da, soluk almakta güçlük çekmem." Suyun yüzünde yaşayan yaratıkları yeşil olduğu için Tapayos Nehri yemyeşildir, içimde sürüklenen yaratık da bana renk veriyordu.

Akşam olduğunda, yatağıma uzanmış, karanlıkta pusuya yatmış binlerce petek gözüm ve soluk alıp verirken zorlanmaktan morarmış dudaklarımla, düşünmeden karar alıp karar vermiş, daha önce kararlaştırmış olduğum çocuğu aldırma konusunda bir türlü son kararı verememiştim: hamamböceğinin çıkardığı madde sarardıkça, ben de, geceler boyu giderek beni kaplayan yaratıkların kapkara rengini alıyordum ve benim gitgide kararmam akıp giden zamana tanıklık ediyordu. Tüm bunlara çocuk için sevgi duymak denebilir miydi?

Eğer bu, sevgi demekse, sevgi duymaktan çok ötelerde aşk vardı: aşktan öte aşk da var: bu, küçücük yaratığın kavgası, büyük canlı nesnelliğin yaşam karşısında verdiği savaştı bu. Köşeye sıkışmış hamamböceğinin verdiği yaşam kavgası örneği.

Yaşamı oluşturan sessizlik karşısında hep korkmuşumdur. Nesnel korkusu. Nötr, benim en canlı, en derin kökenimdi – hamamböceğine bakıp, öğreniyordum bunu. Onu gördüğüm âna kadar başımın çaresine bakmak için yaşamakta olduğum şeye herhangi bir ad vermekte hiç zorluk çekmedim. Nötr olmaktan kaçmak amacıyla uzun zamandan beri kişi olmak için, insan maskesi takmak için varlığı bir yana bırakmıştım. Kendimi insansallaştırmakla çölden sakınmıştım.

Çölden sakınmıştım, olsun, ama aynı zamanda yitirmiştim de onu. Ormanları, havayı, içimdeki tohumu da yitirmiştim.

İşte nötr hamamböceği, ortada, acının da, sevginin de adı yok ona göre. Tek yaşamsal farklılığı dişi ya da erkek olması. Hep dişi olduğunu düşünmüştüm, nedense, boyuna posuna bakıp dişi olduğuna karar vermiştim.

Parmaklarımın ucunu yakan sigarayı söndürdüm, terliğimle özenle ezdim, ter içinde kalmış bacaklarımı üst üste attım. Bacaklarımın bu denli terleyebileceğini hiç düşünmemiştim. İkimiz canlı canlı buraya gömülmüştük. Cesaretim olsaydı, hamamböceğinin de terini silerdim.

Ona bakarken benim hissettiğim gibi birşeyler hissediyor muydu o da? Kendinden ve olduğu şeyden yeterince yararlanabiliyor muydu? Dolaylı yoldan da olsa sürünerek yer değiştirebileceğinin farkında mıydı acaba? Yoksa sürünmek, bilinçsizce yaptığı bir şey miydi? Başkalarının bende açık açık gördükleri şey hakkında ben ne biliyordum? Yerde, tozun toprağın içinde karnımın üzerinde sürünerek yol alıp alamayacağımı nasıl bilebilirdim? Gerçeğin tanıkları var mıdır? Var olmak bilmemek midir? Bir kimse bakıp görmezse gerçek yine de var olur mu? Gören kimseye bile iletilemeyen gerçek. Kişi olmanın gizi burada mı acaba?

Her şeyin bittiği şu anda bile eğer ben istersem, görülmüş olmaya hâlâ engel olabilirim. O zaman da şimdi ulaşmaya çalıştığım gerçeğe asla ulaşamam – bu hâlâ benim elimde!

Dökülüp birikmiş kum yığınlarından başka bir şey görmediğim kupkuru ve beyaz odayı seyrediyordum. Kendimi içinde bulduğum minare som altındandı. Katı ve sevimsiz bir metalin içindeydim. Oysa güler yüzle karşılanmayı nasıl da isterdim. Korku içindeydim.

–Anneciğim: bir canlının yaşamına son verdim ve beni kollarına alacak hiç kimse yok, ne şimdi, ne de son nefesimi verdiğimde, amin! Anneciğim, şu an her şey som altına dönüşmekte. Oluşmakta olan bir şeyi durdurdum, anne, bu öldürmekten de kötü, bu kaba saba, nötr ve sararan

yaşamın bana açtığı gedikten içeri girdim, ölümden de kötü bu. Hamamböceği canlı, gözü üretken, sesim soluğum çıkmamasından korkuyorum anneciğim.

Sessiz soluksuz kalmam sanki cehennemin tadını çıkaran birinin soluksuz kalması gibi bir şey.

Zevk alan birinin soluksuz kalması. Cehennem hoşuma gitti, akıttığım beyaz kandan zevk duydum. Bu gerçek bir hamamböceği, anne, hamamböceği düşüncesi değil.

—Anneciğim, yaptığım yalnızca öldürmek istemek, ama bir de kırıp döktüğüm şeye bak: bir kabuğu kırdım! Öldürmek de yasak, çünkü katı kabuk kırılınca, geriye kaskatı bir madde kalır. Kabuktan kocaman, beyaz ve canlı irin gibi bir yürek çıkar, hamamböceği ve cevher, anne. Bunca hamamböceği arasında kalan benim için dua et. Şimdi ve aynı zamanda benim ölümüm olacak olan, son nefesini verdiğin anda.

'Anne' sözcüğünü ağzıma almamla birlikte içimden kocaman ve beyaz birşeyler boşalır gibi oldu – oratoryonun yoğun titreşimi bir anda durdu ve minare sustu. Korkunç bir kusma nöbetinden sonra gelen hafifleme gibi kafam hafifledi, aydınlandı ve serinledi. Ne korku kaldı, ne çekinme.

Ne korku kaldı, ne çekinme.

Son insalsal kalıntılarımı da mı kustum? Artık yardım da istemiyordum. Gece denen çöl önümde uzuyordu. Oratoryo yeniden başlıyordu, ama öncekinden farklı bir biçimde, şimdi o tıpkı yusyuvarlak bir kemer gibi duvarlara ve tavana yansıyan sıcağın sağır sesiydi. Oratoryo sıcak ve nemli bir titreşimden oluşmuştu. Şimdi korkum da öncekinden farklıydı: İçeri girmekte olan birinin korkusu gibi değil, daha büyük bir korku, daha önce içeri girmiş birinin korkusu.

Daha büyük: artık korkmamaktan ileri gelen bir korku.

O sırada hamamböceğine daha gözü pek baktım. Ve şunu gördüm: öteki türlere göre pek güzelliği olmayan bir hayvandı. Ona bakarken, bir an için eski korkum geri gelir gibi oldu: 'Yemin ederim, istediğiniz her şeyi yaparım, yeter ki beni hamamböceğiyle aynı odaya kapatmayın, başıma daha büyük işler gelecek, ben, ben başkalarını istemiyorum! İstediğim yalnızca insanlar!'

Ama, ağır ağır geri çekilirken oratoryo daha da büyüdü ve ben o zaman, kendime yardım edecek en küçük bir harekete bile yeltenmeden yeniden sakinleştim. Kendimden vazgeçmiştim zaten – o âna kadar aldığım yolun ta başında bıraktığım bedenimi görebiliyordum. Ara sıra ona sesleniyordum, o da bana. Yanıtı duyamadığım için elimin uzanabileceğinden çok ötelerde kendimi terk ettiğimi anlıyordum.

Evet, hamamböceği öteki türlere göre güzelliği olmayan bir hayvandı. Ağzı, eğer dişleri varsa, kocaman, dört köşe ve sarı olmalıydı. Her şeyi aydınlatan, hatta olası ola-

nı bile aydınlığa çıkaran gün ışığından nefret ediyorum. Gözlerimi onunkilerden ayırmadan giysimin ucuyla alnımı kuruladım, benim gözlerimde de aynı kirpikler vardı. Ama seninkiler, onlara asla dokunmayacağım, berbat şeyler. Yalnızca bir hamamböceği bir hamamböceğini sevebilir.

Ya ben – şu an beni kim ister? Benim kaldığım gibi kim suskun kalır? Kim korkuya aşk der, benim dediğim gibi? Ya aşk istemi? Ya aşk gereksinimi? Bir mağaranın taşlarına bir erkekle bir küçük köpeğin yanında resmim çizildiğinden bu yana asla biçim değiştirmediğimi benim kadar kim bilebilir?

Bundan böyle, her şeye kendi bulduğum adları verecegim: bu kupkuru odada yapabilirim bunu, hiçbiri işime yaramadığı için, herhangi bir ad olabilir. Kürenin nötr sesleri arasında her şey bu sessiz titreşimde eriyip yok olacağı için her şeye nasıl olursa olsun bir ad konabilir. Hamamböceğinin doğası öyle bir güçle harekete geçmişti ki buraya adım atacak olan her şey –bir ad olsun ya da bir kimse– sözde üstünlüğünü yitirecekti. Ancak ve ancak gövdesinin kustuğu beyaz maddeyi gördükçe olguları ve şeyleri görebiliyordum demek ki. Çıkmazda olduğumu biliyordum, ama çıkmazın ne olduğunu bilmiyordum.

Ancak çıkmazın koyduğu yasayı bilmemenin beni bağışlatmayacağını da biliyordum. Yasaları bilmediğimi öne sürerek kendimi bağışlatamam artık, – çünkü hem kendimi, hem dünyayı tanımak olanaksız da olsa karşı çıkılamaz bir yasadır ve hiç kimse yasaları bilmediğini öne sürerek bağışlanmasını isteyemez. Daha kötüsü: hamamböceği ve ben boyun eğmek zorunda olduğumuz bir yasa karşısında değildik: biz bilinmeyen yasanın ta kendisiydik, kendi yasamıza kendimiz boyun eğmek durumundaydık. Durmadan yenilenen ilk günah buydu: bilmediğim, ama kendi koyduğum yasaya uymak zorundayım, bilgisizliğimi kabullenmezsem yaşama karşı ilk günahı işleyeceğim.

Cennet Bahçesinde canavar kimdi, kim değildi?

Sıra sıra dizilmiş evlerin, yüksek ve büyük binaların arasında asılı kalmış bu bahçede – kim nedir, kim ne değildir? Bana bakmakta olan şeyi daha ne kadar bilmezden gelebilirim? Hamamböceği bana bakıyor, onun koyduğu yasa benimki oluyor. Bilmek üzere olduğumu hissediyorum.

–Şu sırada beni bırakma, daha önce aldığım bu kararı almakta beni tek başıma bırakma. Kendi zayıflığıma tutunmak, yalan dolanın arkasına sığınmak istiyordum, hâlâ istiyorum, benim zayıf ve narin omuzlarımın bu yükü kaldıramayacağı doğru. Gereksinim duyduğum her fırsatta kadın olmanın ayrıcalıklarını kullandım. Ama görmekten korkanın yalnızca kadınlar olmadığını, Tanrının ne olduğunu görmekten herkesin korkabileceğini iyi biliyordum.

Tanrının yüzünü görmekten korkuyordum, duvardaki görkemli çıplaklığımdan korkuyordum. Güzellik, güzellik adını vermeye alıştığım şeyden başka bir anlamı olmayan bu yeni güzellik yokluğu beni dehşete düşürüyordu.

–Elini ver bana. Neden söz ettiğimi bilmiyorum artık. Her şeyi ben uydurdum, galiba bunların hiçbirisi olmadı! Dün başıma gelenleri ya ben uydurduysam – dünden önceki tüm yaşamımı benim uydurmadığımı kim bilebilir?

Elini ver bana:

Elini ver bana:

Benim gözü kapalı ve gizli bir merak olarak başlattığım bu anlamsız duruma nasıl bulaştığımı şimdi sana anlatacağım. Bir ve iki sayıları arasında varolan bu şeye nasıl girdim, varla yok arasındaki çizgiyi oluşturan su ve ateş arasındaki çizgiyi nasıl gördüm. İki müzik notası arasında bir nota daha var, iki olgu arasında başka bir olgu daha var, iki kum taneciği arasında da birbirlerine ne denli yakın olurlarsa olsunlar, her zaman bir aralık vardır; duygu içinde bile bir başka duygu vardır – temel maddenin varla yok arası ayrımında dünyanın soluk alması demek olan sır ve ateş çizgisi bulunur ve bizim kulağımıza gelen şey dünyanın sürekli soluk alıp vermesidir ve biz buna sessizlik diyoruz.

Plazma denen şeyin gizli ve hoş ateşine ulaşmak üzereydim, bu benim öteden beri sahip olduğum niteliklerimden yararlanmakla değil – tam aksine, tüm niteliklerimden sıyrılmakla, yalnız karnımın içindeki canlılarla birlikte kalmakla oldu. Bunu gerçekleştirmek için canlı nesnelliğimi oluşturan bu korkunç şeye ulaşmak için insansal oluşumumu bir yana bıraktım.

–Biliyorum, elimi tutman hoş değil. Sana aldırmadan, yalnız kendimi düşünerek seni sürüklemiş olduğum bu boğucu yerde havasız kalmak da hoş değil. Ama yemin ederim seni canlı çıkaracağım buradan – yalan söylemek zorunda kalsam da, gözlerimle gördüğüm şeye ihanet etmek zorunda kalsam da. Şu an yaşamakta olduğumuz dehşet ortamından kurtaracağım seni, sana ihtiyacım var. Ne denli acınacak durumda olsan da tutunacak tek dalım sensin. Sen bana hiç kötülük düşünmeden elini uzattın, elini

tutunca derinlere dalmak cesaretini gösterdim. Beni anlamaya çalışma, yanımda dur, yeter. Her şeyi bilseydin, elimi bırakırdın, eminim bundan.

Seni nasıl ödüllendirmeli? Yararlan benden. Hiç olmazsa karanlık bir tünel gibi kullan beni – ve karanlığımı aştığın zaman, tünelin öteki ucunda kendini bulacaksın. Belki benimle olmayacaksın, ben geçip geçmeyeceğimden emin değilim, ama sen kendinle baş başa olacaksın. Hiç olmazsa benim dün olduğum gibi yalnız değilsin ve buradan canlı çıkabilmek için durmadan dua ediyordum dün. Ve yalnız canlı değil, bir kişi gibi örgenlenmiş olarak canlı – bu korkunç ilksel hamamböceği kadar canlı.

Kimlik yasak bana, biliyorum. Ama kendimi tehlikeye atacağım, korkaklığıma güvenerek giriyorum bu işe, bir kişi olarak yeniden oluşmamı korkaklığım sağlayacak bana.

Yalnızca korkaklığımla değil. Nötr spermin yaşamı önceden belirlemesi gibi aynı alışılmış yolla kendimi yeniden oluşturacağım.

Kimlik yasak bana, ama sevgim öylesine güçlü ki, o gizemli yapıya, belki de artık bir daha geri çıkamıyacağım bu plazmaya girme isteğime karşı koyamayacağım. Ama inancım öylesine derin ki, buradan kurtulamasam bile yeni gerçekdışı durumumda da Tanrının plazmasının yaşamımda yer alacağını biliyorum.

Ama aynı anda yüreğimin de görmesini nasıl sağlayabilirim? Dirençsiz biri olduğum için çıplak gözle güneşe bakamam, somut olarak gözlerimden yaşlar boşalır – eğer kimliğe çıplaklıkta bir anlam vermek istiyorsam, yüreğimin de somut olarak gözyaşlarıyla parça parça olmasına nasıl engel olabilirim: Tanrım. Yüreğim sana emanet.

Yaşamakta olduğum şeyin büyük yansız gerçekliği aşırı nesnelliğiyle aşıyordu beni. Beni kıskıvrak saran gerçeklik kadar gerçek olmakta kendimi yetersiz hissediyordum – geçirdiğim bunca sıkıntıdan sonra gördüğüm şey kadar çıplak ve gerçek olmaya başladım mı acaba? Durum

böyleyken, tüm bu gerçekliği, gerçekliğin gerçek olmaması duygusuyla yaşıyordum. Gerçekliği değil, gerçeklik mitosunu mu yaşamaktayım yoksa? Ne zaman gerçekliği yaşasam kaçınılmaz bir düşte yaşadığımı hissederim: kaçınılması olanaksız bir düş, benim gerçeğim bu.

İçimdeki nötre ve anlamsıza nasıl bulaştığımı sana anlatmayı denemeliyim. Söylediğim, hissettiğim şeyi anladığımdan emin değilim – ve duygusallıktan kaçınıyorum, çünkü hissetmek varolma biçimlerinden ancak birisi. Ama hiçlikle büyüyen bu nemli ve şaşkın sıcaklığı aşacağım ve nötrü duygusallığımla anlamam gerekecek.

Nötr. Nesneleri bir araya getiren dirimsel nitelikten söz etmek istiyorum. Senin beni anlamamandan değil, kendimi yanlış anlamamdan korkuyorum. Anlamazsam, yaşamak zorunda olduğum bu şey yüzünden öleceğim. Şimdi bırak da en korkunç olanı sana söyleyeyim.

Şeytana uymak üzereyim.

Çünkü anlamsız olmak şeytana özgü. İnsan umudunu yitirirse şeytana uyar. Duygularınızdan arınmak cesaretini gösterirseniz, hamamböceğininki gibi aşırı derecede bulaşmış olduğunuz bir sessizliğin engin yaşamını keşfedersiniz – şeytanlık insanlıktan da eski. Ve bunları görürseniz, Tanrıyı görmüş gibi yanarsınız. Kutsal insanlık-öncesi yaşam yakıcı bir güncellikte.

Kutsal insanlık-öncesi yaşam yakıcı bir güncellikte. Sana şunu söyleyeceğim. Beni ele geçirmeye başlayan bu kör ve yırtıcı sevinçten korkuyordum. Kendimi kaybetmekten de.

Kendini kaybetmenin verdiği sevinç coşku dolu bir sevinçtir. Kendini kaybetmek kendini bulmanın tehlikeli bir yoludur. Bu çölde nesnelerin ateşi altında kaldım: bu nötr bir ateşti. Nesnelerin oluştuğu yapıyla yaşıyordum. Bu bir cehennemdi, çünkü yaşadığım bu dünyada ne acıma var ne umut.

Şenliğin tam ortasında buldum kendimi. Dağların karanlığında, coşku dolu gecelerde ne yapıldığını şimdi anladım. Anladım, hem de dehşet içinde anladım. İnsan nesnelerden zevk alır. Nesnelerin yapıldığı şeylerden de zevk alınır – kara büyünün zalim sevinci. Nötr'ü yaşadım – nötr benim gerçek kültürel temelimdi. İlerledikçe cehennem sevincini yaşıyordum.

Cehennemi cehennem yapan, acı değil sevinçtir.

Nötr kolay kolay açıklanamaz ve canlıdır, beni anlamaya çalış: protoplazma, sperm, protein de nötr ve canlıdır. Ve ben yeni başlayan biri gibi yepyeniyim. Eskiden tuz ve şekerle ağzımın tadının; acılarla, sevinçlerle ruhumun bozulması gibi – sanki asıl tada varamamışım gibi. Ve şimdi de hiçliğin tadına varıyorum. Hızla öğreniyorum yeniden ve ancak bebeğin ağzında tad bırakan ana sütünün tadı gibi yepyeni bir tad. Uygarlığımın ve insanlığımın çöküşüyle – büyük bir özlemle hissediyorum bunu – insanlığımı yitirmekle şeylerin kimliklerinin tadını çıkararak duyumsamak durumunda kalıyordum.

Hissetmek zor bir iş. Şimdiye kadar gerçek kimliğimin tadına varmış, duygusallığım yüzünden çok değişiklikler geçirmiştim, bu da tadsız bir şeydi, yağmur damlasının ağızda bıraktığı tad gibi. Son derece yavan bir tad, sevgilim.

Sevgilim, tatsız tuzsuz tanrısal bir içki gibi – kendi başına bir kokusu olmayan havanın kokusu gibi. Bozulmuş duygularım şimdiye kadar şeylerin tadı karşısında suskun kalıyordu. Ama en eski ve en şeytansı susuzluklarım kurduğum her şeyi gizliden gizliye yerlebir etmeye itmişti beni. Suçlu bir susuzluk bana yol gösteriyordu – tanrıların gizli sevincini oluşturan bu yarı – hiçlik duygusunu hissetmekte olduğumu şimdi anlıyorum. Bu Tanrı demek olan bir hiçlik – hem de tatsız tuzsuz bir hiçlikti.

Ama sevinçlerin temeli bu. Ta kendisi, sonunda! Insanca-Hıristiyan-duygu'nun karşıt kutbu. Şeytansı sevincin temel kutbu, karşıt bir kutup olduğunu uzaktan uzağa ve ilk kez anlıyordum.

Duygularımla zehirlenmekten arıtmıştım kendimi, hiçbir çekiciliği olmayan Tanrısal bir yaşantıya katılacak kadar tertemizdim, bu öylesine ilksel bir yaşamdı ki gökten düşen kudret helvası gibiydi, tatsız-tuzsuz bir şeydi: kudret helvası yağmura benzer, tadı yoktur. Hiçliğin tadını almak cehennem azabın ve neşeli korkum oluyordu.

Yüzünû bile görmediğim sevgilim, burada, çökmüş maden ocağında tutsak olduğumu, şu an, bu odanın bende düşlerin senli benliliğinin verdiği heyecana benzer anlatılamaz bir alışkanlık oluşturduğunu anımsa. Düşlerde olduğu gibi, anlatamadığım, onu çepeçevre saran havanın rengidir. Düşlerin mantığı uyandığınızda hiçbir anlam taşımayan bir mantıktır, bambaşkadır, çünkü uyandığınızda, düşün en olası gerçekliği bile kayboluverir.

Ama, unutma ki tüm bunlar, uyanık olduğum sırada, gün ışığıyla yerime çakılıp kalmışken oluyor ve gecenin uyuşukluğu olmadan düşün gerçekliği kendini kabul ettiri-

yor. Benimle ve olduğun gibi tetikte uyu, uyu ki benim derin uykumu anlayıp canlı canlı gömülmenin ne demek olduğunu bilesin.

Birdenbire oturduğum yerde, hiç de yorgun olmadığım halde üstüme derin bir ağırlık çöktü. Dahası, olduğum yerde taşlaşıp kaldım.

Gövdemin bir bölümü felce uğramış gibi, çekine çekine, buruşuk ve pürtüklü şiltenin üzerine uzandım, düşey bir yüzeyde uyuyan bir hamamböceği gibi hemen uykuya daldım. Uykumda insansal bir dinginlik yoktu: bir duvarın badanalı yüzeyinde uyuyakalmış hamamböceğinin denge kurmada gösterdiği güçtü bu.

Uyandığımda odanın içindeki güneş daha beyaz ve daha yakıcı, devinimsizdi. Kısacak tetiklerimle tutunduğum derinliği olmayan bu yüzeysel uykudan sonra, soğuktan titriyordum.

Çok geçmeden ısındım ve yine güneşin yakıcı sıcağında, soluğum kesildi; boğuluyordum.

Öğleyi biraz geçiyor olmalıydı. Düşünmeden ayağa kalktım, boşuna olduğunu bile bile, zaten ardına kadar açık olan pencereyi daha da açmayı denedim, soluk almaya çalıştım, görünürdeki sınırsızlığı içine çekmek gibi bir şeydi bu; sınırsızlığı arıyordum ben.

Sınırsızlığı arıyordum ben.

Binanın yapıldığı kayanın içine oyulmuş bu odadan minaremin penceresinden, göz alabildiğine uzanan sıra sıra dizilmiş, güneşin altında sessiz sessiz kavrulan çatılar görüyordum. Binalar peş peşe dizilmiş küçük köyler gibiydi. Kapladıkları alan İspanya'yı bile geride bırakırdı.

Dağların arasındaki boğazların ötesinden, binaların aralığından küçük tepeciklere kurulmuş gecekondu mahallelerini gördüm, tepecikleri yavaş yavaş aşan bir de keçi gördüm. Uzaklarda Küçük Asya yaylaları uzayıp gidiyordu. Oradan, şimdinin imparatorluğunu seyrediyordum. Oradaydı Çanakkale Boğazı. Daha uzaklarda sarp tepeler. Senin görkemli tekdüzeliğin. Güneşin altında, eşsiz büyüklüğün.

Daha ötelerde, kumların başladığı yer. Çıplak ve yakıcı çöl. Akşam olunca soğuk, çölü yok edecekti ve çöl akşamındaki gibi tir tir titreyecekti insanoğlu. Çok uzaklarda tuzlu ve mavi göl parıldıyordu. Büyük tuzlu göller olmaliydı oralarda.

Yakıcı sıcakların titreşen dalgalarının altında, tekdüzelik. Öteki dairelerin pencerelerinin arasında, beton terasların üzerinde, ilk Asur pazarlarında dolaşan insanların ve sağa-sola gidip-gelen gölgeleri görüyordum. Küçük Asya'yı fethetmek için savaşıyorlardı bunlar.

Belki geleceği gömütten çıkarmıştım, belki de bunları gömmüş olan ellerimin aklına bile getirmediği çok uzaklardaki geleceklerin yıllar önceki derinliklerine ulaşmıştım. Oradaydım, ayakta, keşiş elbisesi giymiş bir çocuk gibi, uyuklayan bir çocuk. Ama engizisyon yargıcı bir ço-

cuk. Bu binanın tepesinden şimdiyi seyrediyor şimdi. Tıpkı İsa'dan iki bin yıl önce gibi.

Ve ben, şu an ben, engisizyon yargıcı çocuk değildim artık. Büyümüş, bir kraliçe kadar sadeleşmiştim. Krallar, sfenksler ve aslanlar – oturduğum kent bu işte, her şey kapkaranlık. Yıkıntının taşlarından birinin altında sıkışıp kalmışım. Ve sessizliğim bir ölü kadar hareketsiz olduğuma inandırdığı için herkes unuttu beni, yıkıntıların altından çekip çıkarmayı akıl etmeden, ölmüş olduğumu sanarak çekip gitti hepsi, tanık olmak için kaldım ben. Ve gerçekten ölmüş olanların sessizliğinin, sarmaşıkların taştan aslanların ağzını sarması gibi beni kıskıvrak yakaladığını gördüm.

Çünkü, ben bile, ayaklarımı tutsak eden çökmüş taşın altında son nefesimi vermekte olduğumdan emindim – gördüklerini hiç anlatamayacak birinin gördüğü gibi gördüm bunları. Hatta olup biteni kendi kendine bile anlatamayacak birinin ilgisizliğiyle gördüm. Gördüğü şeyi anlamak gereğini bile duymayan birisi gibi görüyordum her şeyi. Küçük bir kertenkelenin yaradılışından gelen görme özelliğiyle gördüm: hiçbir şeyi sonradan anımsamadan görmek. Kertenkele görür, gövdesinden ayrılmış bir göz pekâlâ görebilir.

Belki bu düşsel şatoya adım atan ilk insan bendim. Beş bin yıl önce, bir zamanlar dağ – tepe olan bu yerlerden son Troglodyte[1] çevreyi seyretmişti. Sonra gelip buraları yerle bir etmiş, bomboş bir alana dönüştürmüştü, peşinden kentler kurulmuş, ama zamanla bunlar da yerlebir olmuştu. Bugün yerküre değişik ırklarla dolup taşıyor.

Pencerenin önünde ayaktayım, gözlerim küçük bir gökyüzü parçası olan mavi gölde bir an dinleniyor. Çabu-

[1] *Troglodyte*: Son derece ilkel koşullarda, hatta mağaralarda yaşayan insanlara verilen ad. Montesquie 'İran Mektupları' adlı yapıtının bir bölümünde düşsel bir ilkel kavim olan Troglodyte'lerin öyküsünü anlatır. (10-14. mektuplar.) Kurdukları uygarlıklar hiçbir etik tanımadığı için yok olmaya mahkûm bu ilkel insanların başıbozuk yaşam düzenine göndermede bulunuyor yazar. (Çev.)

cak yoruluyorum, çünkü mavi renk çok yoğun bir ışık saçıyor, kamaşmış gözlerim en azından bir rengin yoğunluğunu yansıtmayan çıplak ve yakıcı çölde dinleniyordu. Üç bin yıl sonra bu kumsallardan gizli kalmış petrol fışkıracak: şimdiki zaman yepyeni bir şimdiye akıl almaz görüngeler açıyordu.

Bu arada, ben, üç bin yıl sonra bugün, yerle bir olmuş ve yeniden yapılmış, yeni yeni merdivenler, vinçler, insanlar ve yapılar olacak olan şeyin sessizliğinde yaşıyordum. Geleceğin tarihöncesi dönemini yaşamaktaydım. Hiç çocuğu olmamış, ama üç bin yıl sonra çoluk çocuk sahibi olacak bir kadın gibi, bugün, üç bin yıl sonra fışkıracak olan petrol için yaşıyordum.

Hiç olmazsa gün batarken odaya girmiş olsaydım – bu gece yine dolunay var, geçen gece, terasta kutladığımız bayramı anımsarken aynı şeyi düşündüm – çölün ortasında dolunayın doğuşunu görecektim.

'Ah, evime dönmek istiyorum,' diye düşündüm birdenbire, o an ıpıslak ay bana yaşantımı özlediğimi anımsatmıştı. Ama bu düzlükte, ne bir karanlık ne bir ay ışığı âni görememiştim. Yalnızca kor yığını, yalnızca başıboş esen rüzgâr. Ve benim için ne bir su matarası, ne bir sefertası.

Ama kim bilir? Belki de bir yıl bile geçmeden, hiç kimsenin, benim bile umut etmeye cesaret edemeyeceğim bir buluş keşfedeceğim. Altından bir kadeh mi?

Çünkü kentimin hazinesini arıyorum.

Altın ve taştan yapılmış bir kent. Rio de Janeiro, güneşin altında oturan altı yüz bin dilenciden oluşmuş. Kentin hazinesi taş yığınlarının gedikleri arasında gizlenmiş olabilir. Ama hangisi? Bu kente bir haritacılık çalışması gerek.

Bu arada bakışlarım daha uzaklara sarp tepelere doğru kayıyor, henüz bir haritada bile yer almamış ağır bir desen oluşturan kocaman bloklar halinde binalar uzanmış. Çev-

reyi seyrederken tepenin üzerinde berkitilmiş duvar kalıntıları arıyordum. Tepenin doruğundan çevredeki genel görünümü seyrediyordum. Kafamdan kentin kenar mahallelerinin yıkıntılarının çevresine bir çember çizdim ve oralarda, sokaklarda pazarcıların sergileri arasında koşuşturan çocuklarıyla en parlak dönemini yaşayan Atina kenti kadar büyük ve pırıl pırıl bir kentin yaşamış olabileceğini düşündüm.

İzlediğim görsel yöntem tamamen tarafsızdı: çıkaracağım sonuçları etkileyebilecek yabancı önerilere kulak asmadan gözümün önündeki verilerle dosdoğru bir yol tutturmuştum: kendi kendimi şaşırtmaya hazırdım. Ama ya apaçık veriler sakin sessiz sayıklamalarımdan geride kalan bütün şeylere ters düşüyorsa?

Yalnızca benim kişisel tanıklığımla başlattığım bu araştırmanın başında, anlatım biçimi hakkında en ufak bir bilgim yoktu, günün birinde kendimi İstanbul'da bulunca, bu konu kendiliğinden ortaya çıktı. Ama odada sıcak ve nemli havaya katlanmak zorunda olmama kendimi hazırlamıştım ve bir de karayılanlar, akrepler, zehirli örümcekler ve bir kent yerle bir olduğunda ortaya çıkan sayısız sivrisinekler de var tabii. Açık havada çalışırken yatağımı hayvanlarla paylaştığım olmuştu.

O sırada, pencereden giren güneş beni yakıp kavuruyordu. Yalnızca bugün güneş her şeyiyle bana dokunabilecekti. Tuttuğum suyu serin saklayabileceğim bir gölge kaynağı gibi ayakta durduğum için güneşin bana erişeceği zaman kendim olacaktım, doğrusu buydu.

On iki metre boyunda bir deliciye, develere, keçilere, koyunlara, bir de çıkış yoluna gereksinim duyuyordum; sınırları zorlamam gerekliydi, yoksa okyanusların yüzeyinde bulunan oksijen zenginliğini küçük bir akvaryuma aktarmak olanaksız olacaktı.

Coşkuyla işe sarılmamı sonuna kadar desteklemek için jeologların, Sahra'nın toprak altında içilebilir suyu

olan uçsuz bucaksız bir gölün varlığını bildiklerini aklımdan çıkarmamalıydım, bir yerlerde okumuştum bunu. Yine Sahra'da, arkeologlar eski sömürgelerden kalma ev araç gereçlerinin kalıntılarını bulmuşlar: yedi bin yıl ince bu 'Korku Ülkesi'nde tarımın gelişmiş olduğunu okumuştum. Çölde, bulgulanması gereken bir nem gizlidir.

İşe nereden başlamalıydım? Kumulları yerinde tutmak için iki bin yeşil ağaç, özellikle okaliptüs dikmeliydim – uyumadan önce birşeyler okumak alışkanlığım vardı ve okaliptüslerin özellikleriyle ilgili çok şey okumuştum.

İşe başlarken yanılabileceğimi göze almalıyım, bunu aklımdan çıkarmamalıyım, yolumun üzerinde her zaman hata payı olduğunu unutmamalıydım. Düşündüğüm ve hissettiğim her şey her zaman yerli yerinde olmayabilirdi, – ama o sırada önümde bir gedik açılabilirdi ve önceki cesaretim olsaydı oraya dalıp yok olurdum. Ama taşkınlık yapmaktan, hata yapmaktan öteden beri korkarım. Böyleyken, yaptığım hata bir gerçeğe açılan yol olabilir: bildiğim ve anladığım işin içinden çıkmakta yanıldığım zamanlar olur bu yalnızca. Eğer, 'gerçek' benim anlayabildiğim şeyler ise – bu benim çapımda küçücük bir gerçeklik olmakla sonuçlanacaktır.

Gerçek, asla anlayamayacağım şeyde saklı olmalı. Ya sonra, daha sonra kendimi anlayabilecek miydim? Bilmiyorum. Geleceğin insanı bugün olduğumuz gibi bizi anlayacak mı? Tıpkı dilsiz ve kaygılı bakışlarıyla karanlıklardan bizi süzen ve yanımıza sokulan, bir köpeğe yaptığımız gibi, dalgın bir sevecenlikle kafamızı okşayacak. O, geleceğin insanı hem kafamızı okşayacak, hem de acılı bir zamanın kaybolup gitmiş anısının anısını anımsamakla daha sonra benim kendimi anlayacağım gibi uzaktan uzağa, acılı zamanların bir gün sona ereceğini bilerek, bizi anlayacaktır, – hiç değişmeyen bir canlı gibi değil, giderek büyüyen bir varlık olan çocuk gibi.

Bundan başka, okaliptüs dikerek kumulların yerinde tutulabileceğini unutmamalıydım, gerektiğinde, yabancı

otlarla savaşmanın kolay olduğu tuz oranı yüksek, tuzlu ve çorak topraklarda pirinç yetiştirildiğini de aklımdan çıkarmamalıydım: bütün bunlar, uykudan önce, uyumamı kolaylaştırmak için benimle doğrudan ilgili olmayan, bilerek seçtiğim yazılardan aklımda kalanlardı.

Delmek için hangi gereçlere gereksinimim var? Kazmalar, yüz elli kürek, kanat mandalları, çelik dingilli ağır küçük vagonlar, taşınabilir bir demirci dükkânı ve çivilerle dikenli teller, tüm bunların ne işe yaradığını bilmememe karşın. Açlığa gelince, on milyon palmiye ağacının hurmalarına, yerfıstıklarına, zeytinlere teslim olacağım. Minaremden ezan okuyacağım saati önceden bilmeliyim, yalnızca kumlara seslensem bile.

Ama, doğduğum günden beri belki de yalnızca kumlar için hazırlanmıştım: nasıl dua edeceğimi bilmiyorum, nesneler için değil, nesnelerin kendilerine dua eden makümbeyralar[1] gibi önceden hazırlık yapmama gerek yok. Korku karşısında olduğum gibi hep hazır, hep boyun eğer oldum.

Belleğime kaydedilmiş, ama o zamana kadar bir işe yaramamış şeyleri anımsadım: Araplar ve göçebeler Sahra'ya El Khela, yani hiçlik derler, yine Tanezrouft'u korku ülkesi, Tiniri'yi otlakların ötesindeki ülke diye adlandırırlar. Dualarımı kumlara yöneltmek için onlar gibi bana da korku yol gösterdi.

Yine sıcaktan bunaldım, kurumuş gözlerimi daldıracağım engin mavi göller aradım. Göller de olabilir, gökyüzünün parlak benekleri de. Göller ne güzel, ne çirkindir. Insansal yönümü yıldıran da bu. Karadenizi düşünmeye zorladım kendimi, dağlarından boğazlarından süzülen İranlıları düşünmeye zorladım kendimi – oralarda da ne güzelliği buldum, ne çirkinliği, yalnızca yüzyıllardan artakalan mirası.

Birden, katlanamaz oldum. Bunun üzerine, yakıcı sıcağında hiç olmazsa kimse bulunmayan odaya döndüm.

[1] *Macumbereas:* Brezilya'da yaygın olan Vaudou'ya benzer, Macumba tarikatı rahibeleri. (Çev.)

Bunun üzerine yakıcı sıcağında hiç olmazsa kimse bulunmayan odaya döndüm.

Hayır, tüm bunlar olup biterken, aklımı yitirmemiştim; her şey benim dışımda olmuştu. Söz konusu olan yalnızca görsel bir dalınçtı. Dalınçın sakıncalı yanı istemeden düşünmeye başlamaktır ve düşünmek artık düşünceye dalmak demek değil, ama belli bir nesneyi düşünmektir. Dalınçın daha az sakıncalı yanı, düşünce ile ilgili sözcüklerle anlatılan şeyi 'görmek'tir. Günümüzde normal büyüklüğünden yüz altmış bin kez büyütülmüş bir nesneyi gösteren elektronik bir mikroskopun varolduğunu biliyorum – korkunç bir biçimde büyütülmüş küçücük nesnenin artık o nesne olarak tanınmamasına karşın bu mikroskopun altında görülene sanrıyla ilgili bir durum diyemeyeceğim.

Görsel dalınçımda yanıldım mı acaba?

Kesinlikle olabilir. Bir sandalyenin, bir vazonun salt dış görünüşünde yanılmış olabilirim: bir vazonun, bir sandalyenin görsel imgesi pek çok bakımdan hatalı olabilir. Hata, kaçınılmaz olarak benim çalışma biçimlerinden biridir.

Yeniden yatağa oturdum. Ama şimdi hamamböceğine bakarken, onun hakkında öncekinden çok daha fazla şey biliyordum.

Ona bakarken Elschele'nin yakınlarındaki Libya Çöllünün sınırsızlığını görüyordum. Hamamböceği beni binlerce yıl öncesine, dinozorların devrinden bile önceye götürmüştü. Onun karşısında dünyanın en eski kenti Şam'ı görebiliyordum. Libya Çöllerinde de hamamböcekleri, timsahlar var mıydı? Yine de zamanımı gerçekten düşün-

mekte olduğum şeyi düşünmek istemeden geçiştirmiştim: o da şuydu, hamamböceği tıpkı bir ıstakoz gibi yenilebilir, o da kabuklu hayvanlar sınıfındandır.

Ben timsah olmadığım için, onların yerde sürünmeleri benim midemi bulandırır. Timsahların kabuk katmanlarıyla dolu sessizliğinden çok korkarım.

Ancak, suların kirliliğinin, suda yaşayan şeyin döllenmesi için gerekli oluşu gibi bu tiksinti de benim için gereklidir. Beni yönlendirir, bana doğurganlık verir. Bu tiksinti sayesinde bir Galile[1] gecesini görürüm. Galile'de gece sanki bütün çöl yürüyüşe geçmiş gibidir. Hamamböceği de yürüyüşe geçmiş kapkaranlık bir uzamdır.

Bir uçtan bir uca geçeceğim cehennemi yaşamaya başlamıştım bile, ancak geçecek miydim, kalacak mıydım bilmiyorum. Bu cehennemin korkunç, ama güzel olduğunu fark etmiştim, belki de isteyerek kalacaktım burada. Çünkü hamamböceğinin derin ve eskilere uzanan yaşantısını görmekteydim bu odada. Kıskacın derinliğindeki sessizliği görmekteydim. Güneş, Libya Çölünde olduğu kadar yakıcıydı bu odada da. Dünya güneş demekti; dünyanın güneş olduğunu neden daha önce görmemiştim?

Ve burada – Libya Çölünde çıplak ve kuru bir kayanın üzerinde – iki hamamböceğinin aşkı doğacak. Şu an her şeyin nasıl olup bittiğini biliyorum. Bir hamamböceği beklemekte. Külrengi şeyin sessizliğini görüyorum. Ve şimdi – şimdi kumların arasında kayaya yönelmiş ağır ağır ve güçlükle ilerleyen öteki hamamböceğini görüyorum. Kayanın üzerinde, tufanın binlerce yıl önce kuruttuğu iki kuru hamamböceği. Birisi ötekinin sessizliği. Karşı karşıya gelen iki kıyıcı: Dünyada her şeyin bir karşılığı var. Kayada dilsiz kalan keskin bir çığlığın titreşimi ve bugüne ulaşan biz, biz de onunla birlikte titreşir dururuz.

–Günün birinde yine bu aynı sessizliğin olacağını sanıyorum, şimdi öğrendiğim şey adına söz veriyorum sana, ikimize. Yeter ki, gece olsun, çünkü biz nemli ve tuzlu ya-

[1] *Galile*: Tevrat'da, Filistin'de bir bölgenin adı olarak geçer.

ratıklarız, biz deniz suyu ve gözyaşı yaratıklarıyız. Bu, hamamböceklerinin apaçık gözleriyle gerçekleşecek, ama yeter ki gece olsun, çünkü ben kocaman nemli derinliklerden gelen bir hayvanım, kurumuş sarnıçların tozunu bilmem, bir kayanın yüzeyi benim yerim değil.

Soluk almak için suya dalan balıklar gibi, biz de soluk almak için derinliklere dalması gereken yaratıklarız, ne var ki benim derinliklerim gecenin havasındadır. Gece bizim gizli yönümüz. Öylesine nemli ki bitkiler geceleyin büyür. Evlerde, cırcırböceklerinin sesi daha belirgin duyulsun diye, çekirgeler yapraklara dokunmadan yürüsün diye ışıkları söndürürler, yapraklar, yapraklar, yapraklar, – gecenin ortasında hava boşluğunda tatlı bir kaygı kolgezer, boşluk da bir taşıma aracıdır gerektiğinde.

Evet, geceyi anımsatan çölde bizim için aşk söz konusu olamaz: biz yüzen kimseleriz, gecenin havası nemli ve tatlı, bizler ter salgıladığımız için tuzluyuz. Çok zaman önce bir mağarada, seninle resmim çizildi, bugüne kadar o mağaranın karanlıklarında seninle yüzdüm, sayısız kirpiğimle yüzdüm hem de – bir zenci kendi evimde benim resmimi bir duvara fışkırtarak çizerken, durup durup o gün fışkıran petroldüm. Durup durup günün birinde fışkıran petrol gibi uykucu.

–Yemin ederim aşk buydu. Şuracığa oturup öğrendiğim şey. Seninle benim ta eskiden beri sahip olduğumuz bütün bunların aşk olduğunu ancak hamamböceğinin ışığında öğrendim. Bunu anlamam için, hamamböceğinin tırnaklarımı sökercesine bana acı vermesi gerekti – ve artık işkenceye dayanamaz oldum, konuştum, her şeyi açıklamaya hazırdım. Artık dayanamazdım, uygulama alanı da, yararı da olmayan bir gerçeği bildiğimi itiraf etmek üzereydim, kullanmaktan da korkuyordum, çünkü kendime zarar vermeden bir gerçekten yararlanacak kadar yetişkin değilim.

Ta başından işkence görmeye ve bir dolabın kapısıyla ikiye bölünmeye gerek kalmadan, zamanla kuruyup bir

taş kabuğa dönüşen korku kabuğumun, benliğimin o nötr yanına ulaşıncaya kadar bir kerpetenin gücüyle kırılması gibi senin kabuğunun da işin başından kırılması gerektiğini benden öğrenebilirdin – benden öğrenebilirdin... öyleyse gözler önüne apaçık serilmek ve adının başharflerinin üzerinde kazınmış olduğu bütün valizlerini yitirmek zorunda kalmış olan benden öğren.

–Anla beni, beni anla, hava soğuk, ıstakoz kabuklarını yitirmek üşütüyor, anlamaya çalış. Isıt beni, anla anla beni, çünkü ben bile anlayamıyorum kendimi. Tek bildiğim hamamböceğini sevmekte olmam. Korkunç bir aşk bu.

Ama sen korkuyorsun, dinsel törenlerden öteden beri korktuğunu bilirim ben. Ama insana bir çekirdeğe dönüşünceye kadar işkence yapılırsa, bunu yapan kimse sonunda şeytanca bir istekle gündelik dinsel törenin hizmetine girmeye vardırır işi, üstelik bu dinsel tören kendini yok etme eylemi olsa bile – tütsü yapmanın tek yolu günlük yakmak değil midir? Dinle çünkü kirpikleri olan bir hamamböceği kadar ciddiyim ben. Dinle:

İnsan kendi kendinin çekirdeği olduğu zaman farklılık diye bir şey söz konusu olamaz. O zaman kendi törenlerinin kurallarını kendisi koyar, insanı içten içe tüketen alışılmışlığa tutsak olmakla artık kendi kendini yok etme korkusu da yok olur – dinsel tören çekirdek yaşamın gerçekleşmesidir, bu durum çekirdeğin dışında değil, özündedir. Tek hücresinde, hamamböceğinin kendince bir tapınma biçimi vardır. İnan bana, anlamak üzere olduğunu sanıyorum. Her gün, önceden belirlenmiş şeyleri yaşamak Tanrının koyduğu yasadır. Ve her çocuk önceden belirlenmiş dinsel koşullanmalarla dünyaya gelir.

–Biliyorum, ikimiz de kendi törenlerimizden korktuk. İkimiz de bunun içtenlikten uzak bir gösteri olduğunu düşünüyorduk. Bildiğimiz, ama hep görmezlikten geldiğimiz şey şuydu: – yaşamak her zaman bir ölüm-kalım sorunudur, törensel olması da buradan kaynaklanır. Bunu

öğrenmekte Tanrının yardımı olmamasına karşın, biz, kendi içimizde olan yaşamız ve biz onu yaşamaktayız, bunları iyi biliyoruz. Dünyaya gelmemizin tek amacı önceden belirlenmiş ve alışılmış koşulları yaşamaktır. Yalan maskesini kullanıyordum ve haksızlık ediyordum: törensel işlemlerin vazgeçilmez maskesi buydu. Birbirimizi sevmek için törensel maskeler takmak zorunda kalacaktık. Pislik böceklerinin doğuştan maskeleri vardır, bunlarla yaşarlar. Biz maskemizi ilk günahla yitirdik.

Baktım: hamamböceği bir pislik böceğiydi. Tümüyle kendi maskesiydi. Hamamböceğinin gülüşündeki derin anlamsızlığın ardından savaşçı yırtıcılığını görebiliyordum. Zararsızdı, ama görevi yırtıcı olmaktı.

Ben yumuşak başlıyım, ama yaşama görevim yırtıcıydı. Ah! Insanlık-öncesi aşk beni mahvetti. Anlıyorum, anlıyorum! Yaşama biçimi sessizce sürünen bir giz kadar gizli bir sırdır. Çöldeki giz gibi. Ve kesinlikle bunu biliyordum. Çünkü iki hamamböceğinin aşkının ışığında bir zamanlar yaşadığım ve yaşadığımı fark etmediğim gerçek aşkı anımsadım, çünkü aşkın, o sıralar, bir sözcükten başka bir anlamı yoktu benim için. Ama söylenmesi gereken, evet söylenmesi gereken bir şey var.

Ama söylenmesi gereken, evet söylenmesi gereken bir şey var.

–Sana daha önce hiç söylemediğim bir şeyi söyleyeceğim, belki de eksik olan buydu: söylemiş olmak. Konuşmadıysam, bu, sözcükleri esirgediğimden değil, ağzı tek, gözleri çok olan hamamböceğinden gelen suskunluktan da değil. Söylemediysem, bildiğimi bilmediğim içindi, – ama şimdi biliyorum. Seni sevdiğimi söyleyeceğim sana. Bunu sana daha önce söylediğimi ve o zaman da bunun doğru olduğunu biliyorum, ama yalnızca şu an bunu sana gerçek anlamda söylüyorum. Ayrıca şunu söylemem gerek... Ölecek olan ben değilim, hamamböceği! Hücresinde ölüm fermanını bekleyen ben değilim.

–Hayır, seni sevgimle ürkütmek istemiyorum. Benden korkuyorsan, ben de kendimden korkarım. Acı çekmekten korkmamalı. Hamamböceğinin canlı olduğundan emin olduğum kadar şu an bu odada canlı olduğumdan eminim. Kesinlikle eminim; her şey acının ötesinde berisinde olup bitiyor. Acı, insanların acı diye bildikleri şeyin gerçek adı değil. Kulak ver bana, kesinkes biliyorum bunu.

Çünkü şimdi çırpınmayı bıraktım artık, hamamböceğinin söylemek istediğini ve acının acı demek olmadığını sessizce öğrendim.

Ah, odada olacak olanları önceden kestirebilseydim, buraya gelmeden önce yanıma daha çok sigara alırdım: sigara içmek isteğiyle yanıp tutuşuyordum.

Ah, her ikimizin bilmeden yaşamış olduğumuz şeyin anısını, şu an canlı olmayı – ulaştırabilseydim sana keşke. Benimle birlikte anımsamak ister misin? Hah, bunun zor

olduğunu biliyorum. Ama kendimizi aşmak yerine kendimize dönelim. Korkma şimdi, hiç olmazsa sen olup bitenle ilgili bir tehlikeyle karşı karşıya kalmadıkça, bunların daha önce de yaşanmış olduğunu bildiğin için güvenliktesin.

Birbirimizi sevdiğimiz zamanlar, aşk dediğimiz şey olmadığında da aşkın eksiksiz bir biçimde ortaya çıkabileceğini bilmiyordum. Aşkın nötr yanı, yaşadığımız ve küçümsediğimiz işte bu.

Sana sözünü ettiğim şey, hiçbir şeyin olmadığı anlardı, bu hiçbir şeye biz süre dedik. Ama bu süre denen şey nasıl bir şeydi?

Bu gördüğüm kocaman ve titrek şey kendi kendine kapanıp açılan kocaman bir çiçekti. Baktığım şey donuveriyor, benim oluyordu, – ama tam anlamıyla değil: onu parmaklarımın arasında sıkınca, tıpkı bir kan pıhtısı gibi hemen sıvılaşıveriyordu.

Ve eğer zaman bütünüyle sıvılaşmadıysa, bu, yalnız ve yalnız nesneleri ellerimle toplayabildiğim içindi, şeylerin de meyveler gibi donması, pıhtılaşması gerekliydi. Boş ve dingin dediğimiz sürelerde ve aşkın bittiğini düşündüğümüz sırada...

O zamanki boğaz ağrılarımı anımsıyorum: bademciklerim şişmiş, pıhtılaşma hızlanmıştı, sıvılaşma da: ağrılarım geçti, diyordum sana. Yazın eriyen buzullar gibi sel olup aktılar. Sözcüklerimizin her biri – boş dediğimiz bu anlarda – her sözcük kelebekler gibi hafif ve boştu: sözcükler, içeriden ağıza karşı uçuşuyordu, sözcükler söylenmişti, ama biz onları duymuyorduk, çünkü çözülen buzullar akarken çok gürültü çıkarıyordu. Sıvılaşmış gürültü patırtının ortasında, ağızlarımız konuşurken kıpırdıyor, aslında yalnızca ağızlarımızın devinimini görebiliyorduk, sesleri duymuyorduk – konuşmamızı seyrederek birbirimizin ağzına bakıyorduk, dinlenmiş dinlenmemiş ne önemi vardı, Tanrı adına önemi yoktu.

Ve bize gelince, ağzın konuştuğunu görmek yetiyordu ikimize, gülüyorduk, çünkü dikkatimizi zor topluyorduk. Yine de bu sağırlık durumuna ilgisizlik ve sevgisizlik diyorduk.

Ama aslında ne çok konuşuyorduk! Hiçlikten söz ediyorduk. Bunu yaparken iri iri gözyaşlarının gözkapaklarından bir türlü kopamadığı zamanlardaki gibi her şey ışıldıyordu ve işte bu yüzden belki de her şey ışıl ışıldı.

Bu sürelerde, birimizin öteki olarak dinlenmekte olduğumuzu düşünüyorduk. Aslında, öteki olmamanın büyük zevki de buradaydı: çünkü böylece ikimiz de iki tane oluyor, çoğalıyorduk. Aşk süresi dediğimiz şey sona erdiği zaman her şey bitecekti: ve biteceği için ondaki sonun yükünü taşımak güç ve ağırdı. Tüm bunları bir su şırıltısının ortasında kalmış gibi anımsıyorum.

Ah, başından beri insan olmadığımız doğru mu? Yoksa kılgısal bir gereklilik yüzünden mi öyle olduk? Bu beni korkutuyor, seni de. Çünkü pislik böceği kabuklu hamamböceği borulardan, antenlerden, yumuşak bağlardan oluşmuş parlak gövdesiyle beni süzüyordu – ve bu sözlerimizden de öte yadsınamaz bir gerçekti, ve bu, o zamana dek istemediğim yadsınamayacak bir yaşamdı.

–O zaman – o zaman, cehennem azabından geçerek yaşamı yiyip bitirdim, yaşam da beni yedi bitirdi. Egemenliğimin bu dünyaya ait olduğunu anlıyordum. Ve içimdeki cehennem payı sayesinde anlıyordum bunu. Çünkü, cehennemin ne olduğunu kendi içimde gördüm.

Çünkü cehennemin ne olduğunu kendi içimde gördüm.

Cehennem kanlı eti ısıran ve yiyen ağızdır, eti yenen kimse gözlerinde sevinçle haykırır: cehennem maddeden alınan zevk gibi acı verir ve zevkten gülüşlerde acının gözyaşları boşalır. Ve acının güldürmesiyle dökülen gözyaşları kurtulmanın tam karşıtıdır. Alışılmış maskesiyle hamamböceğinin acımasızlığını görüyordum. Cehennemin ne olduğunu görüyordum: acıyı acımasızca kabullenme, kendi yazgısı adına acımanın görkemli yoksunluğu; yaşamın önceden belirlenmişliğini kendi kendinden daha çok sevmek, karşısındakinin yüzünü canlı canlı yiyen birinin gırtlağına kadar acının sevincine gömüldüğü cehennem işte buydu.

İlk kez, korkunç bir açgözlülükle hiçbir zaman sahip olamadığım çocuklarım olsun istiyordum: zevkle coşan bu örgensel dayanılmazlığın üç dört çocukta değil, binlerce çocukta yenilenmesini istiyordum. Çocuklarda sürecek olan ölümsüzlüğüm benim gerçek kalıcılığım olacaktı, üstelik bu yalnızca benim değil, neşe kaynağı olan soyumun da kalıcılığı demekti. Çocuk sahibi olmamak, kabullenemediğim bir kötülük yapmışım gibi eli kolu bağlı bırakıyordu beni.

Bu hamamböceğinin bile çocukları olmuştu, ama benim yoktu: o ezilip ölebilirdi, ama ben hiç ölmemeye yargılıydım, çünkü eğer ölebilseydim, ancak bir kez ölebilecektim. Ve ben ölmüş olmak istemiyordum, ama acının verdiği yüce zevk gibi sürüp giden can çekişme durumunda kalmak istiyordum. Zevkten sinirlerin ağır ağır uyuşması gibi, aldığım zevkten titreye titreye cehennemde kalmak istiyordum.

Ve olup bitenler – benim dehşetim de bu – bütün bunlar kayıtsızlığın engin sinesinde olup bitiyordu... Bütün bunlar kendi kendine yok olmayan sarmal bir yazgı çerçevesinde kendiliğinden kayboluveriyordu. Yalnızca ürkütücü bir kalıcılıktan oluşmuş bu sonu olmayan yazgıda ben tıpkı bir kurtçuk gibi, ben ve biz kurtçuklar gibi birbirimizin yumuşacık etini oburca yiyip bitiriyorduk – benim en derin insandışılığımda bu zamana kadar elimden kaçan şey, benim gerçek insandışı durumumdu.

Cezalandırma yok! cehennem bu olmalı: cezalandırma yok. Çünkü, cehennemde, cezalandırma denen şeyin olmasından büyük bir sevinç duyarız, bu çölde, bizler cezalandırmayı gülme ve gözyaşlarıyla kendinden geçmeye, cehennemde ise bir zevk alma umuduna dönüştürürüz.

İnsanlaşmanın ve umudun çatışması buradan mı kaynaklanıyor öyleyse?

Cehennemde, benim sorumlusu olmadığım bu şeytansı inanç. Bu eğlenceli yaşamda inancın işi ne? Cehennemin sefahati nötrün büyük başarısıdır. Sabbat'ın[1] sevinci tonsuz seslerde yitmenin sevincidir.

Beni asıl korkutan şuydu: cezasız kalan dehşet karşısında sürüp giden zamanın uçurumuyla, erişilmez yüksekliklerin uçurumuyla, Tanrının derin uçurumuyla yiğitçe yutulmak; sonunda kayıtsızlık karşısında silinip gitmekti.

İnsansal kayıtsızlıktan çok farklı: çünkü, bu durum ilgili bir ilgisizlik, olmuş bitmiş bir ilgisizlikti. Hem de son derece güçlü bir ilgisizlikti. Ve benim cehennemimde ses seda çıkmıyordu. Çünkü tüm gülüşler sessizliğin yoğunluğunun bir parçasıdır, yalnızca gözün içinde ilgisiz – zevk parıldıyordu, ama gülüş kanın içindeydi, duyulmuyordu.

Ve bütün bunlar aynı anda, şimdide olup bitiyor. Ama aynı zamanda, içinde bulunduğumuz an, Tanrının sonsuzluğu nedeniyle çok uzaklarda. Ucu bucağı olmayan sonsuzluk yüzünden şu anda var olan şey bile uzaklarda:

[1] *Sabbat (sabbat, sebt)*: 1. Yahudilerin dinlenme günü. 2. Büyücülerin şeytanın başkanlığında yaptıkları varsayılan gece oturumu. (Çev.)

hamamböceği dolabın kapısının arasında kalıp ezildiği anda bile, onu cezalandırmadan ortadan kaldıran büyük ilgili-ilgisizlik yüzünden uzaklarda.

Büyük bir ilgisizlik, bende varolduğunu hissettiğim bu muydu?

Yaşamın cehennemsi büyüklüğü: gövdem bile beni kısıtlamıyor; acıma gövdemin bana sınır koymaması için çabalayıp duruyor. Cehennemde bile gövdem beni sınırlayamıyor. Bu yüzden mi ruh diyorum buna? Artık benim insan gövdeme ait olmayan bir yaşamı yaşamak – her türlü kişisel özellikten arınmış ruh dediğim bu mu?

Kişisel özelliklerinden arınmış ruhum beni yakıyor. Bir yıldızın göz kamaştıran ilgisizliği hamamböceğinin ruhudur, yıldız ise onun gövdesinin aşırılığı. O ve ben bizim olamayan bir barış istiyoruz – bir sonsuzluğun ve bir alın-yazısının ötesinde, benim için olduğu kadar senin için de geçerli olan bir barış. Ve ruhum böylesine sınır tanımaz ve böylesine benim dışımda kaldığı için bana ait olmaktan çıktı – hep kendimden uzaktayım, yıldızlara ulaşamadığım gibi kendime de ulaşamıyorum. Ve beni çepeçevre saran zamana ulaşmak için, durmadan kendimi değiştiriyorum, ama yine de bu âna göre çok uzaklarda kalıyorum. Ne yazık ki gelecek, içinde bulunduğum andan çok daha yakın bana. Hamamböceği ve ben korkunç bir biçimde özgürüz, çünkü canlı varlığımız bizden daha büyük, sonsuzca özgürüz, çünkü kendi yaşamım, yararlanmayı başaramayacağım kadar büyük bir zorlukla gövdeme sığıyor. Yaşamım benden daha çok dünya tarafından kullanıldı, ben 'ben' diye adlandırdığım şeyden çok daha büyüğüm, dünyanın sahibi olarak kendi kendime sahip olacağım. Dünyada çok hassas bir nokta oluşturmak için bir hamamböceği sürüsü gerekecek – yine de bir hamamböceği tek bir hamamböceği bile yalnızca yaşam karşısında gösterdiği özenle bile dünya demektir.

Ruhumun en erişilmez ve bana ait olmayan yanı – artık benim olmayanın sınırına ulaşmış olan ve kendimi ona

adadığım yanıdır. Bütün kaygım bu aşılamaz ve son derece yakın olan yakınlıktan kaynaklanıyor. Ben, bende olmayan şeyden daha çok benim.

İşte şimdi tutunduğum el beni terk etti. Hayır, hayır, elini bırakan benim, çünkü şimdi yoluma tek başıma devam etmek zorundayım.

Yaşam krallığına dönmeyi başarırsam, elini yine tutacağım ve onu minnetle öpeceğim, çünkü o el hem beni bekledi, hem yolumun açılmasını sağladı, hem de zayıf, ürkek, açlıktan çökmüş ve en az için açlık susuzluk çekmiş olarak geri dönmem için yolumu bekledi.

Çünkü kımıldamadan, buraya oturup, güncelliği yaşamanın tek çaresi olarak kendi kendimden uzaklaşmayı istemeye başlamıştım. Ve görünüşte zararsız olan bu durum, korkutucu ve evrenden kaynaklanan bir sevince benzer yepyeni bir zevkti.

Onu yeniden yaşamak için elini bırakıyorum.

Çünkü bu sevinçte acıma yok. Acıma birinin ya da bir şeyin çocuğu olmaktır, – ama dünya olmak acımasızlıktır. Hamamböcekleri birbirlerini öldürür, ısırır, ürerler ve başı sonu olmayan alacakaranlık bir yaz mevsiminde birbirlerini yer bitirirler – cehennem, kaynayan ve alacakaranlıkta ortaya çıkan bir yaz mevsimidir. İçinde bulunduğumuz an hamamböceğini görmez, şimdiki zaman ona öyle uzak bir mesafeden bakar ki, yükseklerden onu fark etmez bile, yalnızca sessiz bir çöl görür – şimdiki zaman bu çıplak çölde, çingenelerin çılgın şölenlerini aklının ucundan bile geçiremez.

Orada, küçük çakallar kadar alçalmış, gülümseyerek birbirimizi yiyoruz. Acıdan gülümseyerek ve özgürce. İnsanın alınyazısındaki giz, yazgımızdan değil, yapıp – etme özgürlüğümüzle kaderci oluşumuzdan kaynaklanır: Kaçınılmaz alınyazımızı gerçekleştirmek bize bağlıdır. Oysa, hamamböceği gibi, insan olmayan varlıklar, seçme şansına sahip olmadıkları için hiç şaşmadan tüm devrelerini tamamlarlar. Ama yazgım gereği olduğum şeyi olmayı öz-

gürce seçmem bana bağlı. Yazgım kendi elimde, onu yaşamaya karar verirsem, özellikle canlı yapımın dışında kalacağım. Ama nötr ve canlı çekirdeğimi tamamlarsam, işte o zaman kendi türümün içinde, eninde sonunda insan olarak kalmam gerekecek.

Ama insan olmak ülküye dönüşebilir ve yinelemelerle kaybolabilir... İnsan olmak, yazgısı gereği insan olan biri için bir ülkü olmamalı: insan olmak, canlı olan şeyin tutturduğu yola kendi özgür isteğiyle uyum sağlayan canlı şeyin, ben dediğim şeyin insan olma biçimi olmalıdır. Ruhuma göz kulak olmaya gerek bile duymam, yazgım gereği ruhum bana göz kulak olur ve kendime bir ruh oluşturmak zorunda da değilim: yalnızca yaşamayı seçerim ben. Özgürüz, cehennem de burada işte. Ama o kadar çok hamböceği var ki çevrede, karınca duası sanırsınız.

—Benim krallığım bu dünya... Ve krallığım yalnızca insan olmak değildi. Biliyordum. Ama bunu bilmek yaşam-ölüm'ü belirleyecekti. Ve karnımdaki çocuk Hıristiyan dinine uygun bir sözcük olmayan yaşam-ölüm tarafından yenip yutulmakla tehdit edilecekti... Ama karnımda o kadar çok çocuk var ki, karınca duası sanırsınız.

O sırada girdiğim ve bir türlü çıkmak istemediğim bu cehennemden bir dua olacak şeyin ilk taslağının canlanmaya başladığını henüz anlayamamıştım.

Bu fareler, zehirli örümcekler, hamamböceklerinin ülkesinde, sevgilim, sevinç kocaman kan damlaları gibi akıyor.

Gırtlağıma kadar gömüldüğüm bu korkunç sevinçten yalnızca Tanrının bağışlaması beni kurtarabilir.

Çünkü, sonsuz bir mutluluktu duyduğum. Neşe saçan karanlığın şiddetini tanımıştım, – şeytan kadar mutluydum; cehennem, ulaştığım en yüce noktaydı.

Cehennem, ulaştığım en yüce noktaydı.

Devinimsiz ve pür dikkat bir kayıtsızlık içindeydim. Ve ilgisiz bir aşk, ilgisiz uyanık bir uyku, yine ilgisiz bir acı. Bir Tanrıyı seviyorsam, benden ne istediğini anlamadığım içindi. Şunu biliyorum; yetenekli olmadığım bir aşk yüzünden Onunla eşit olmamı, Onunla boy ölçüşmemi istiyordu benden.

Hem kişisel, hem son derece ilgisiz ve çok büyük bir aşk adına – sanki ben bir kişi değilmişim gibi. Onunla birlikte, dünya olmamı istiyordu. İnsanca Tanrısallığımı istiyordu ve bu iş için insana özgü yapımdan arınmam gerekiyordu.

Ve ben ilk adımı atmıştım: insan demek duyarlı olmak demektir, doğanın orgazmı demektir, hiç olmazsa bunu biliyordum. Öteki varlıkların O olmaları gibi Tanrı olmak yerine, O olmak yerine sırf doğanın sapaklığı yüzünden Onu görmek istiyorduk. Onun kadar büyük olabilseydik, Onu görmek bize zarar vermezdi. Hamamböceği ise büyüktü, kendisi farkında olmadan, sonsuzluktan gelip, sonsuzluğa gittiği için yaşamını Tanrıya öylesine teslim etmişti ki, kopukluğu söz konusu olamazdı. İlk büyük adımı atmıştım, ama başıma neler gelmişti?

Şeytana uyup görmek, tanımak, hissetmek kışkırtısına kapılmıştım. Büyüklüğüm, Tanrının büyüklüğünü arayışım beni cehennemin büyüklüğüyle yüz yüze getirmişti. Onun oluşumunun, şeytanca bir mutluluğun verdiği katılmayla değilse neyle olduğunu aklım almıyordu bir türlü. Merakım yüzünden huzurum kaçmıştı – ve iyi de kötü de olmadığı için iyi nitelikli sayılan ilgisiz Tanrıyla karşı karşıya geldim, onun kendi kendine bile ilgisiz varlığı karşısında maddenin tam ortasında buldum kendimi. Yaşamın

devlere özgü bir aldırmazlık gücü vardır. Evet devlere özgü çıkarcı ve ilerlemekte olan bir aldırmazlık. Ve onunla yürümek istemiş olan ben, beni iblisleştiren zevkin tutsağı oldum.

Zevkin çekiciliği. İç kışkırtısı düpedüz kaynağı yemektir. İç kışkırtısı düpedüz yasayı yemektir. Ve ceza, bir türlü yemekten bıkmamak ve kendi kendini yemektir. Çünkü ben de yenebilen bir maddeyim. Ve cehennem azabını bir sevinç gibi arıyordum. Kendimdeki en çılgın yanı arıyordum. Bir daha hiç rahat yüzü görmeyeceğim: bir zevk sefa kralının av atını çalmıştım. Şimdi kendimden bile kötüydüm!

Bir daha rahat yüzü göremeyeceğim: Sabbat kralının av atını çaldım. Bir an gözümü kapasam atın kişnemesi uyandırıyor beni. Ve oraya gitmemek boşuna. Gecenin karanlığında, onun soluması beni titretiyor. Uyur gibi yapıyorum, ama sessizlikte soluk alıyor aygır. Hiçbir şey söylemiyor, ama soluk alıyor, bekliyor, soluk alıyor. Her gün böyle olacak: daha akşam inerken, kara kaygılı oluyorum , düşünmeye dalıyorum. Dağdaki ilk davul sesinin akşamı indirdiğini bilirim, üçüncü davul sesinin beni fırtınanın ortasına çekeceğini de bilirim.

Ve beşinci davul sesinde açgözlülüğümde hâlâ bilinçsiz olarak kalacağım. En sonunda, gün doğarken hafiflemiş son davul sesleriyle, nasıl olduğumu bilmeden, ne yaptığımı ne ettiğimi bilmeden bir ırmak kıyısında atın yorgun düşmüş koca kafasının yanında bulacağım kendimi.

Neden yorgun düşmüş? Ne yaptık da yorulduk, sevinç cehenneminde taban tepen biz? İki yüzyıldır adım atmıyorum oraya. Süslü püslü eyerden son kez indiğimde öylesine üzgündüm ki sonsuza dek yemin ettim kendi kendime. İçimde yine dörtnala giden birşeyler var. Sağa sola laf yetiştiriyorum, evi düzene sokuyorum, gülümsüyorum, ama içimde dörtnala giden birşeylerin olduğunu biliyorum. Ölen birinin eksikliğini hisseder gibi onun yokluğunu hissediyorum. Oraya gitmeme engel olamıyorum bir türlü.

Ve geceleyin, beni çağıracağı zaman hemen gideceğimi biliyorum. Atın bir kez daha düşüncelerimi yönlendirmesini istiyorum. Onunla birlikte öğrendim ben. Bu havlama saatine, düşünce denebilirse eğer. Köpekler havlıyor, hüznü hissetmeye başlıyorum, çünkü gözlerim çakmak çakmak gideceğimi biliyorum. Gece beni cehenneme çağırdığı zaman, gideceğim oraya. Çatıların üzerindeki kedi gibi iniyorum. Hiç kimse bilmiyor, hiç kimse görmüyor. Karanlıkta ortaya çıkıyorum, sessiz, ama şimşek şimşek. Arkamızda elli üç flüt. Önümüzde klarnet yolumuza ışık tutuyor. Ve başka hiçbir şey bana bilgi vermiyor.

Gün ağarınca, bu vakte kadar hangi cinayetleri işlediğimizi bilmeden ırmağın kıyısında yorgun düşmüş bizi göreceğim. Benim ağzımda, onun ayaklarında kan izleri var. Kimi, neyi öldürdük? Bir kilisenin ilk çan sesleri ırmak boyunca akarken ve flüt seslerinden geriye kalanlar saçlarımın arasından süzülürken, ben, şafak vakti dilsiz atın yanında ayakta duracağım.

Gece benim yaşamımdır; gün sona eriyor; mutlu gece benim sevinçten yoksun yaşamımdır – uç, uçur beni at, zaten gün ağarıncaya dek bir uçtan bir uca uçtum durdum. Ve içime doğdu: uç, çabuk uçur beni at, henüz vakit varken, çünkü atını çalmak için kralı öldürmek zorunda kaldım ve onu öldürürken ölümünü de çaldım. Ve öldürmenin verdiği sevinç bana ölesiye bir zevk veriyor.

Sabbat'ın canlı maddesi de olan ben, kendi kendimi yiyip bitirmek üzereydim.

Sabbat'ın canlı maddesi de olan ben, kendi kendimi yiyip bitirmek üzereydim.

Bu çok daha güçlü bir biçimde, ermişlerin başına gelen şeytana uyma gibi bir durum değil miydi? Ve ermiş olsun olmasın herkes kutsallaşmış olarak ya da olmayarak çıkar buradan. Çöldeki bu günahın çekimine, laik düşünceli ben, ermiş olmayan ben, ya yenik düşecektim ya da ilk kez canlı olarak kaçıp kurtulacaktım.

—Dinle, ermişlerin ermişliğiyle hiç ilgisi olmayan, ama insansal ermişlik denen bir şey vardır. Korkarım, insansal ermişliğin, kutsal ermişlikten daha tehlikeli olduğunu, Laiklerin ermişliğinin daha acı verdiğini Tanrı bile anlamaz. Ama İsa şunu bilirdi; eğer bunlar ona yapıldıysa, daha kötüsü bize yapılacaktı, bu yüzden şöyle söylemişti: "Yeşermiş dala bunlar yapılırsa kuru dallara neler neler yapılmaz?"

Sınama: şimdi dayanıklılığını ölçmenin ne olduğunu anlıyorum. Sınama: bu, yaşamın beni denemesi demek. Ama sınama, benim kanıtlamakta olduğum anlamına da gelir. Ve kanıtlamak giderek daha giderilemez bir susuzluk olabilir.

Bekle beni: inmiş olduğum cehennemden çıkaracağım seni. Kulak ver bana:

Çünkü, bedelini düşünmeden zevk alıştan, sevince benzeyen bir hıçkırık doğmaktaydı bende. Bu, acının verdiği bir hıçkırık değildi, böylesini daha önce hiç işitmemiştim; kendimi döllemem için kırılan yaşamımın çıkardığı sesti bu. Çölün kumlarında işte şimdi, tıpkı bir çiçeğinki gibi utangaç bir sununun tatlılığını kazanmaya başlıyor-

dum. Ne sunuyordum ben? Kendimden ne sunabilirdim? Çölleşmeye başlayan ben, onu isteyen ve sonunda elde eden ben, ne sunabilirdim?

Hıçkırık sunardım. Cehennemimin ortasında ağlardım. Karanlığın kanatları, taşıyorum onları, katlanıyorum onlara, taşıyordum onları ve kendim için katlanıyordum onlara – kimimsin Sen, sessizlik pırıltısı. Ben, Sen değilim, ama ben Sensin. İşte bu yüzden hiçbir zaman seni doğrudan hissedemiyeceğim: çünkü sen demek, ben demek.

Aman Tanrım, büyük bir şaşkınlık içinde her şeyi anlamaya başlamıştım: benim bu korkunç zevke eğlenceye düşkünlüğüm insan olmanın verdiği büyük işkenceden kaynaklanıyordu.

Nasıl bilebilirdim? Acı çekerken insanın gülebileceğini bile bilmiyordum. Böyleyken acı çekilebileceğini de bilmiyordum. Böyleyken acı çekilebileceğini de bilmiyordum. En derin acılarıma sevinç adını vermiştim.

Ve bu hıçkırıkta Tanrı yardımıma geldi; Tanrı hep benimle ilgileniyor şimdi. Cehennemimi Tanrıya sunmuştum. İlk hıçkırık – korkunç zevkimden ve şölenimden – yepyeni bir acı yaratmıştı: Şimdi kendi çölümde açan bir çiçek gibi hafif ve şaşkın yeni bir acı. Şu an döktüğüm gözyaşları aşkın gözyaşlarına benziyordu. Daha önce anladığımdan başka türlü anlayamıyacağım Tanrı, doğduğu günden beri kendi ağırlığını taşıyamayan, hemen kırılıverecekmiş gibi görünen bir çiçek gibi kırmıştı beni.

Ama sevincin acı çekmek olduğunu anladığım şu an, insanlığıma artık katlanamaz olduğum için bir Tanrıya sığınmak durumunda olup olmadığımı soruyordum kendi kendime. Aslına bakılırsa, benim gibi aşağılık olmayan birine, kim olursa olsun birine, acındırma ve avutma gibi silahlara başvurmadan mutsuzluğumu kabüllenecek benden daha büyük birine gereksinim duyuyordum. Ve benim gibi suçu doğaya yükleyen, kendi nefretlerinin, kendi aşklarının gücünden şaşkına dönmüş birine değil.

Şimdi, şu an bir kuşku var içimde. Tanrı ya da her neyse Senin adın: Senden şimdi yalnızca yardım istiyorum: ama şu an bana yardım etmelisin, bende var olduğu gibi gizliden gizliye değil, bu kez açık açık ve saklısı gizlisi olmayan bir biçimde.

Çünkü şunu iyice bilmek istiyorum: hissetmekte olduğum şeyi mi hissetmekteyim yoksa hissetmek istediğim şeyi mi? Ya da hissetmek gereğini duyduğum şeyi mi hissetmek zorundayım?

Çünkü artık bir ülküyü somutlaştırmak da istemiyorum; istediğim yalnızca bir tohum olmak. Bunun sonunda yeni yollar açan gerçek ülküler, gereksiz olan yalancı ülküler doğacak olsa bile. Hissetmeyi dilediğim şeyi hissedecek miydim? Çünkü bir milimetrelik fark bile büyük bir farktır ve bu bir milimetrelik uzam ya gerçeğin yoluyla beni kurtarabilir ya da gördüğüm her şeyi bir kez daha yitirtebilirdi bana. Tehlikeli bu. İnsanlar hissettikleri şeyden gurur duyduklarını belli ederler. Hissettiği şeyden nefret etmek, tehlikeli olan da bu.

Cehennemimi Tanrıya sunmuştum. Ve yırtıcılığım, sevgilim, yırtıcılığım birdenbire yatışmıştı. Ve bu çöl, cennet denen şeyin henüz tamamlanmamış taslağıydı. Cennetin nemliliği. Bu aynı çöl, başka bir şey değil. Ve ben hiçlikten gelen bir ışık karşısında şaşırmış gibi şaşkındım.

Görmüş geçirmiş olduğum şeyin, bu korkunç yırtıcılık çekirdeğinin aşk denen şey olduğunu anlıyor muydum? Ama – nötr – aşk.

Nötr aşk. Nötr, soluk alıp veriyordu. Bütün yaşamım boyunca aradığım şeye kavuşmak üzereydim: en yüce kimlik bu ve ben bunu anlamsız bulmuştum. Resimlerde gözlerimde hep varolan da buydu: anlamdan yoksun bir sevinç, zevk olduğunu bilmeyen bir zevk – oldum olası kaba saba kavramlardan oluşmuş yoğun insanlığım için çok ince bir zevk.

–Söze dökülmeyen bir cehennemden bana söz edilmesi için böyle bir çaba harcadım. Hissettiği şey aşk olmayan ve 'aşk' sözcüğünün de küllenmiş bir nesneden başka bir şey olmadığı bir aşktan şu an nasıl söz edebilirim.

İçinden geçtiğim cehennem, aşktan kaynaklanan cehennemdi – bunu sana nasıl anlatmalı? –İnsanlar günah kavramını cinsellikle bir tutarlar. Ama bu günah ne denli saf ve çocuksu. Gerçek cehennem, aşkın cehennemi. Aşk, çok daha büyük bir günah tehlikesinin sonunda kazanılan deneyimdir– çamurun, alçalmanın, sevinçlerin en berbatının verdiği deneyimdir. Cinsellik çocukça bir korku. Ama şu an tanıdığım aşktan kendi kendime nasıl söz edeceğim.

Neredeyse olanaksız bu. Aşkın nötr durumunda rüzgârda sallanan yaprakların gürültüsü gibi sürüp giden bir sevinç var. Duvardaki kadının nötr çıplaklığındayım bütünümle. Bana zarar veren ve açgözlü bir sevinçle tüketen aynı nötr ve bu nötrde, ben şu an aşkın sürüp giden sevincinin bir başka türlüsünü duyuyordum. Ne var ki, Tanrı eski insansal dualardan çok rüzgârda sallanan yaprakların nötr gürültüsündeydi.

Hem başkaları hem de benim için bir kara büyüye benzeyen nötr bir mırıltı halinde, gerçek bir dua edebilsem.

İnsansal hiçbir anlam taşımayan bu mırıltı şeylerin kimliğiyle ilgili benim kimliğim olacaktı. İnsan olmaya göre bu nötr duanın bu aykırılık olacağını biliyorum. Ancak Tanrının olduğu şeye göre, bu, var olmak olacaktı.

Çölün canlı olduğunu, hamamböceğinin yaşam demek olduğunu dehşet içinde öğrenmek için kendimi çölün ortasında bulmam gerekmişti. Bendeki en derin yaşamın insan olmanın ötesinde olduğunu öğrenene dek gerilere gittim – ve bu yüzden duygularımdan sıyrılmakta şeytanca bir cesaret buldum kendimde. Hayatta Tanrının büyüklüğünü anlayabilmek için tüm insansal değerleri, hatta insansaldan daha öte değerleri bir yana bırakmam gerekti. En

tehlikeli ve en yasak şeyi istemiş miydim? Ruhumu tehlikeye atarak Tanrıyı görmenin gerekliliğine inanmaya cesaret edecek miydim?

–Ve şimdi O'nun karşısında gibiydim ve anlayamıyordum – O'nun karşısında boşuna ayaktaydım, bir kez daha hiçlikle karşı karşıyaydım. Herkes gibi bana da her şey verilmişti; ama ben daha fazlasını istemiştim: bu fazlayı tanımak istemiştim. Ve öğrenmek için ruhumu satmıştım. Ama onu şeytana değil, daha tehlikelisi, Tanrıya sattığımı anlıyordum şimdi. Kim bırakırdı beni O'nu görmeye? Çünkü göreceğim şeyi göremeyeceğimi biliyordu o: bir bulmacanın açıklaması bulmacanın yinelenmesidir. Kimsin sen? Ve yanıt şu: Sensin. Var mısın? Ve yanıt şu: var olduğun şeysin sen: Soru sormaya yetkim var, ama yanıtı dinleyecek sabrım yok.

Yok, soruyu bile doğru dürüst soramadım. Yine de doğduğum günden beri yanıt belliydi. Bu hep aynı yanıt nedeniyle, ters yoldan giderek, yanıtın hangi sorunun karşılığı olduğunu aramak zorunda kalmıştım. O zaman bir yığın soru labirentinde kendimi yitirmiştim. Ve gelişi güzel sorular soruyordum, bunlardan birinin belki de yanıtın karşılığı olduğunu umuyordum ve ancak böylelikle yanıtı anlayabilecektim.

Ama, yanında yol gösterecek hiç kimsesi olmayan anadan doğma bir kör gibiydim. Böyle biri görme konusunda soru bile soramaz, görmenin var olduğunu bile bilemezdi. Ama, gerçekte görme var olduğundan, bu kimse bunu kendi kendine bilmese bile, hatta onun sözünün edildiğini hiç duymamış olsa bile, gergin, endişeli, dikkatli olacak, var olduğunu bilmediği şey üzerinde bilgi edinmekte yetersiz kalacaktı; kendisine ait olması gereken bir şeyin eksikliğini duyacaktı.

Kendisine ait olması gereken bir şeyin eksikliğini duyacaktı.

–Hayır, daha her şeyi anlatmadım sana; bunun yalnızca bir bölümünü kendi kendime anlatarak bu işten yakamı sıyırıp sıyıramıyacağımı görmeye çalışıyordum. Ama kurtuluşum, kendi anlayışsızlığım karşısında yürekli-lik gösterip gösteremeyişime bağlı.

Çünkü o sırada yatağa oturmuş, şöyle diyordum kendi kendime.

–Her şeyi verdiler bana ve şu her şeye bir bak! Canlı bir hamamböceği bu, hem de ölmek üzere. Tam o sırada kapının koluna baktım. Sonra dolabın tahtasına baktım. Pencerenin camına baktım. Bu her şey denen şeye bak: bir şey parçası, bir demir, bir çakıl, bir cam parçası. Kendi kendime şöyle dedim: daha önceleri sahip olduğum şeye tam olarak sahip olmak için savaştığım şeye bir bak; kapı-lar, aradığım hazinenin kapıları, önümde bir bir açılıncaya kadar yerlerde süründüm: ve bu hazineye bir bak!

Hazine bir metal parçasından başka bir şey değil, duvardaki kireç parçası, hamamböceği kılığına girmiş bir madde parçası.

Tarihöncesi dönemden beri çölün ortasında – yorgunluktan kendimden geçip yerlerde sürününceye kadar tutkuyla aydınlanıp yürümeye başlamıştım, yol gösterecek bir yıldız bile yok, yitme ve şaşkınlık bana yol gösteriyordu, sonunda mücevher kutusunu buldum. Zaferden ışıl ışıl yanan bu kutuda bir giz saklı. Dünyanın en eski gizi, yoğun, ama yalın varlığının ışıldaması gözlerimi kör ediyor, onda gözlerimi kamaştıran bir zaferin ışıltısı var. Kutudaki giz:

Bir nesne parçası.

Bir demir parçası, bir hamamböceği duyargası, duvardaki alçı-yontu.

Cehennemsi bir tapınma içinde tükenmişliğim beni nesne parçasının ayaklarının dibine, yerlere vuruyordu. Gücün gizi güçteydi, aşkın gizi aşktaydı – ve dünyanın incisi yoğun bir nesne parçasıydı.

Yoğunluk gözlerime yansıyordu. Zevk ve eğlencenin ve ölümün ve zaferin ve de susuzluğun oluşturduğu bin yıllık yörüngemin gizi: her zaman sahip olduğum şeyi en sonunda bulmak. Ve bu yüzden gününden önce ölmek zorunda kaldım. Simgesel görünmeyi başaracak kadar dos-doğru olmak üzereyim.

Bir nesne parçası mı? Firavunların gizi. Ve bu giz için neredeyse yaşamımı vermiştim...

Çok, daha çok: bu giz için şimdi bile anlamamayı sürdürüyordum, bir daha bağışlayacaktım yaşamımı. Yanıtından sonra gelen sorunun arayışıyla dünyayı tehlikeye atmıştım. Yanıtı olan soruyla açıklandığında bile gizli kalan bir yanıt. Bilmeceye insanla ilgili bir yanıt bulamamıştım. Ama dahası evet, dahası: bilmecenin kendini bulmuştum. Bana pek çok şey verilmişti. Verilen şeyle ne yapacaktım? 'Kutsal nesneler köpeklere verilmez.'

Ve ben şeye dokunmak üzere bile değildim. Yalnızca benden dirimsel düğüme giden uzama dokunmak durumundaydım – dirimsel düğümün birleştirip denetlediği titreşim alanına girmiştim. Dirimsel düğüm benim gelişimle tir tir titreyip sarsılıyor.

Olası en büyük yakınlığım bir adım ötede duruyor. Bir adım daha atmama engel olan kim? Hem nesneden hem benden kaynaklanan yoğun parıltıdan olmalı. Benzerliğimiz yüzünden birbirimizi itiyoruz; benzerliğimiz değil mi birbirimizin içine girmemize engel olan? Ya bir de adım atılmış olsa?

Bilmiyorum; bilmiyorum. Çünkü nesneye gerçek anlamda hiç dokunulmadı. Dirimsel düğüm işaret eden bir

parmak ve işaret edilen nesne, sessiz karanlığın içinde miligramlık bir radyum parçası gibi uyanıyor; o sırada ıslak cırcırböceklerinin sesleri duyuluyor. Radyumun ışığı karanlığı aydınlatmaya yetmiyor. Çünkü karanlığı aydınlatamazsınız; karanlık bir varoluş biçimidir: karanlık, karanlığın dirimsel düğümüdür ve bir nesnenin dirimsel düğümüne asla dokunamazsınız.

Benim açımdan nesne, şeyin dokunulmazlığını sağlayan tek şey olmaya indirgenmeli mi? Tanrım, yaptığın nesneyi bana ver. Yoksa daha önce verdin mi? Ve yaptığın nesneyi bana verecek olan adımı ben mi atamıyorum? Yaptığım şey ben miyim? Ve ben, kendime doğru adım atamıyorum, hem nesne olan, hem Sen olan ben. Bendeki sen olan şeyi ver bana. Başkalarındaki sen olan şeyi de ver bana. Sen O'sun, biliyorum bunu, biliyorum, çünkü sana dokunduğum sırada onu görüyorum. Ama o, insanoğlu senin ona verdiğin şeyle uğraşıp duruyor ve ona dokunmam, onu görmem için özel olarak yapılmış bir kabukla kaplıyor. Sevdiğim kabuktan daha çok şey istiyorum. Ben seni seviyorum, sevdiğimi istiyorum.

Ama kabuğun ötesinde yalnızca bilmeceyi bulmuştum. Ve Tanrı korkusuyla tir tir titriyordum.

Var olan şey için korkudan ve hayranhktan titriyordum.

Var olan ve bir nesne parçasından başka bir şey olmayan şey, bu şeyin yoğunluğu karşısında gözlerimi korumalıyım. Ah, var olan nesnenin sevgi dolu müthiş bilinçsizliği, bilincimin sınırlarını zorluyor. Bunca maddeden korku duyuyorum, madde ilgiden titriyor, canlı süreçten titriyor, özünde var olan güncellikten titriyor. Var olan şey, güçlü dalgalar halinde beni oluşturan bölünemez tohuma çarpıyor ve bu tohum, varoluşun büyük dalgalarıyla boğuşup duruyor, yuvarlanıyor ve bu tohum tanesi dağılmıyor bir türlü.

Neyin tohumuyum ben? Varlığın tohumu, bu hep aynı kocaman nötr-aşk dalgalarının tohumu. Ben, bir kişiyim, bir tohumdan oluşmuş. Tohum duyarlı, özel bir biçimde özüyle var olan tek şey, bu. Tohum acı veriyor. Doyumsuz ve diri. Benim doyumsuzluğum, temelde var olan bir açlık: doyumsuz olduğum için saf ve arı kaldım.

Beni oluşturan tohum da bu neşe veren maddeden yapılmış: Varlık. Yalnızca kendi kendine oluşmasıyla son derece ilgili, yalnızca kendi kendine oluşmuş olmaktan hoşnut bir gereklilik olan şey: ve süreç bütün gücüyle titreşim içinde. Mücevher kutusunun içindeki bu varlık parçası sandığın gizidir. Sandık da aynı gizden oluşmuş, dünyanın incisinin saklı olduğu kutu, o da aynı gizden oluşmuş.

Ah, tüm bunları istemiyorum! Sonunda görmeyi başardığım şeyden nefret ediyorum. Nesneden oluşmuş bu dünyayı istemiyorum!

İstemiyorum. Yoğunluğun ve nötrün yoksulluğuyla kendi içimde büyüyüp geliştiğimi hissetmeme engel olamıyorum. Nesne otlar kadar canlı. Cehennem buysa, cennet de bu olmalı: seçim bana kalmış. Benim melek ya da şeytan olacak olan; şeytan olursam, burası cehennem; melek olursam, cennettir. Ah, önümdeki yolu açması için meleğimi gönderiyorum. Yalnızca meleğimi değil, kendi insanlığımı, onun merhametini.

Yolunu açması için bir melek gönderdim, geleceğimi bir an önce bana haber versin ve anlayışsızlığımı bağışlatsın diye. Ve nesne parçasıyla karşılaşan benim tatlı meleğimdi. Çünkü gökten taş bile yağsa bu bir göktaşıdır yani bir nesne parçasıdır. Meleğim bir demir bir cam parçasının tutkunu olmama izin veriyor.

Ama nesneye bir ad bulmayı engelleyen benim. Ad bir süsten başka bir şey değil ve nesneyle ilişki kurmama engel oluyor. Nesnenin adı nesne ile arama bir mesafe koymadır. Süslemeye büyük bir yatkınlığım var, – çünkü çıplak nesne pek can sıkıcı.

Çünkü çıplak nesne pek can sıkıcı.

Ah, işte bu yüzden can sıkıntısı için oldum olası sevgi duymuşumdur. Ve ona karşı sürekli bir nefret.

Çünkü sıkıntı da tatsız tuzsuzdur ve nesneye benzer. Ve yeterince büyümemiştim; yalnızca büyükler tekdüzelikten hoşlanırlar. Atonal'in[1] sesten hızlı sesiyle karşılaşmak, yalnızca aşkta etin hoş görebileceği anlamdan yoksun bir sevinç içerir. Büyükler etin dirimsel niteliğini bilirler, atonale katlanmakla kalmayıp ona can atarlar.

Eski oluşumlarım hep atonali tonale[2] dönüştürmeye çalışmaktan, sonsuz olanı bir dizi sonluluğa bölmekten ibaretti, ama sonlu olmanın bir nicelik değil bir nitelik olduğunu anlamazdım. Bütün bu olanlarda benim en büyük sıkıntım sonlular dizisi ne denli uzun olursa olsun sonsuz olmanın temel niteliğini bozmadığını hissetmek olmuştu.

Ama can sıkıntısı, atonali hissetmenin tek yolu oldu benim için. Acı adına can sıkıntısını sevdiğimi bile bilmiyordum. Ama yaşamı oluşturan maddede, acı çekme yaşamın ölçüsü değildir: acı, bir yazgısal alt-üründür ve ne denli şiddetli olursa olsun, yine de önemsenmeyebilir.

Bütün bunları çok önceden anlamış olmalıydım! Gizli bir izlek olarak anlamsızlığı seçmiş olan ben. Anlamdan yoksun bir yüz beni büyülerdi; en son olmayan an da beni büyülerdi. Doğada sevdiğim şey, onun duyarlı anlamsızlığıydı.

—Sana nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum, ancak yanıldığım zaman anlamlı konuşurum, çünkü hata beni tartış-

[1] *Atonal*: Tonsuz, tona bağlı olmayan, müzikte tonal dizgenin dışında olan. (Yay.)
[2] *Tonal*: Müzikte makama değgin. (Yay.)

maya ve düşünmeye iter. Ama doğru tahmin yürüttüğüm zamanlar bir sessizlik olursa nasıl konuşmalı seninle? Sana nasıl söz etmeli anlamsızlıktan?

Trajedide de böyledir, çünkü gerçek trajedi, onun yalın kimliğinde var olan anlamsızın acımasızlığıyla tanınır.

Kimi zaman – kimi zaman biz bile anlamsızı sergiliyoruz – uğraşılan sanat dalında da, bedensel aşkta da – anlamsızı ortaya koymak yaratmak demektir. Aslında biz çok mutluyuz! Çünkü yaşamla yüz yüze gelmenin tek bir biçimi yoktur, olumsuz biçimler de vardır! Acı veren biçimleri, neredeyse olanaksız biçimleri bile vardır – ve bütün bunlar, ölmeden önce, bütün bunlar gözümüz açıldığı zaman ortaya çıkar! Ve bir de derin bir sevinçten kaynaklanan anlamsızlığın artması var: yoğunlaşan anlamsızlık giderek yükselen bir atılımdır – doğa yoğunlaşmış anlamsızlıktır, dünyalar işte böyle oluştu: anlamsızlık yoğunluk kazandı.

Ve yapraklara baktığımızda nasıl da yemyeşil ve ağırbaşlılar, nesneler halinde yoğunlaşıyorlar; nasıl gözleri kapalı, nasıl da yeşiller. Ve her şeyin bir ağırlığı olduğu elin içinde hissedilir, ağırlık anlamdan yoksun elin bile gözünden kaçmaz. Uyandırılmasın dalıp gitmiş gibi görünen kimse, nesnelerin ağırlığını hissetsin kendi içinde eriyip giden kimse! Nesnenin kanıtlarından biri ağırlığıdır: ancak ağırlığı olan şey uçar. Ve ağırlığı olan şey düşer – göktaşı gibi.

Ya da bütün bunlar, nesnelerin sözcüklerinden zevk almak isteyen benden mi kaynaklanıyor? Ya da en uç güzellik karşısında, sağduyu karşısında, aşkın en aşırı davranışı karşısında cinsel doyuma ulaşmak isteyen benden mi kaynaklanıyor?

Çünkü can sıkıntısı en temel mutluluktan doğar! Ve bu yüzden cennete dayanamıyorum. Ve ben cenneti istemiyorum, cehennemi özlüyorum! Cennette kalacak güçte değilim, çünkü cennette insanca bir tad yok! Cennetin bir nesne tadı var ve dirimsel nesnenin tadı yoktur; elimi ke-

sip de kanımı emdiğimde ağzımda kalan kan tadı gibi bir şey; şaşırıyorum, çünkü kendi kanımın insansı bir tadı yok.

Ve insana özgü olan ana sütü, ana sütü insanlıktan da eski, tadı yok ve hiçbir şey; daha önce denedim – bu, boş ve anlamsız bir yontuya oyulmuş bir göz sanki, çünkü anlamsıza yaklaştığı zaman sanat güzeldir, sanatların en kötüsü anlatımlı olanıdır; demir parçasını, cam parçasını, gülümsemeyi ve çığlığı hiçe sayan sanat en kötü sanattır.

—Ah, elimi tutan el, yaşamımı oluşturmak için kendime bunca gereksinim duymasaydım, yaşamı daha önce yakalamış olurdum!

Ama, insansal düzlemde, bu, yıkım olacaktı: kendi yaşamımı yaşamak yerine yaşamı yaşamak yasak. Kutsal maddenin içine girmek günah. Ve bu günahın çaresiz bir cezası var: bu gize girmeye cesaret edebilen kimse kendi yaşamını yitirerek insan dünyasını altüst eder. Yıkılabileceğini bile bile ben de sağlam yapımı terk edebilecektim, bu bir niyet olsa bile. Ve bu eğilim öteki yakaya geçmemek olabilir.

Ama karşı kıyıya geçmeden neden içeride kalmamalı? Nesnenin içinde kalmak, çılgınlık bu. İçeride kalmak istemiyorum, yoksa çok aşamalı gerçekleşen önceki insanlaşmam temelsiz kalacak.

Ve ben insanlığımı yitirmek istemiyorum! Ah, insanlığımı yitirmek acı veriyor bana, sevgilim, tıpkı küçük bir kertenkelenin kesilmiş parçaları gibi ölmeyi reddeden ve hâlâ canlı olan bir gövdeden ayrılmak benzeri yaşamı yitirmek.

Ama, şimdi çok geç. Korkumdan daha büyük olmak ve önceki insansallığımın neden yapılmış olduğunu görmek zorunda kalacaktım. Ah, insanlığımın gerçek ve gizli tohumuna inançla sarılmalı ve insansallığıma içeriden bakmaktan korkmamalıyım.

İnsansallığıma içeriden bakmaktan korkmamalıyım.

–Yine elini ver bana, gerçek karşısında kendimi nasıl avutacağımı henüz bilmiyorum.

Ama – sen de bir an için benim hissettiklerimi hissetmeye çalış – insan olma gerçeğinde inanç açısından en büyük eksiklik, gerçeğin insan olma durumunu ortadan kaldıracağını düşünmek olacaktı. Bekle beni, bekle: bütün bunları gündelik davranışla uygunlaştırmayı başaracağım, benim de gündelik yaşama gereksinim duyduğumu unutma!

Ama, görüyor musun sevgilim, gerçek kötü olamaz. Gerçek olduğu gibidir ve en büyük umudumuz olmalıdır, nasıl ki ana-babamızı seçmek bizim elimizde değilse, bu da öyle temel bir ilke olmalıdır. Durum böyle olunca, neden iyiliği de kötülüğü de tüketmekten korktuğumu anlıyor musun? Eğer iyilik ve kötülük varsa, bu, gerçeğin var olması yüzündendir.

Bekle beni, bana acı veren bir şeye doğru ilerlemekte olduğumu biliyorum, çünkü başka şeyleri yitirmekteyim, – ama bekle ki biraz daha ilerleyebileyim. Bütün bunlardan belki de bir ad doğacak kimbilir! Sözsüz bir ad, ama, belki de, gerçekliği benim insansal oluşumuma yerleştirecek bir ad.

Benim korktuğum gibi, sen de korkma: Plazmasında yaşamı görmüş olmak kötü bir şey değil. Tehlikeli, günah, ama bu kötü bir şey olamaz, çünkü biz de bu plazmadan yapıldık.

Dinle, korkma: yasak meyveyi yediğimi, ama yine de var olmanın verdiği coşkuyla kendimden geçmediğimi anımsa. Dinle o zaman, bunun anlamı şudur: Yaşamın kendisini tüketmemiş olsaydım erişmiş olacağım kurtuluş-

tan daha fazlasına kavuşmuş olacaktım... Dinle, uçuruma dalmış olmak içindir ki beni oluşturan uçurumu sevmeye başlamaktayım. Kimlik, kısacık bir zevk olacak yoğun bir zevk yüzünden tehlikeli olabilir. Ancak şimdi nesneyi sevmeyi kabullenmeye başlıyorum!

—Ve bu tehlikeli değil, yemin ederim bunun hiçbir tehlikesi yok.

Çünkü bağışlama durumu her zaman için var: her zaman kurtulmanın bir yolu bulunur. Herkes bağışlama durumundadır. Kişi ancak bağışlamakta olduğunun farkına vardığı zaman iyilikle yüz yüze gelebilir. Bağışlama durumunda kaldığını hissetmek, işte asıl verme budur ve pek az kimse bu özelliğin kendinde olduğunun farkındadır. Ama yitmek tehlikesi yoktur, şu an iyi biliyorum ki bağışlama insanın kendi içinde olan bir durumdur.

—Dinle. Ben yalnızca aşmaya alışkındım. Benim için umut, erteleme demekti. Hiçbir zaman ruhumu başıboş bırakmamış bir kişi olarak oluşumumu çabucak tamamlamıştım, çünkü biçimi yitirmekten korkmuştum. Ama şu an gerçekte başıma gelen şeyi apaçık görüyorum: inancım öylesine azdı ki, kendime ancak bir gelecek kurabilmiştim, var olan şeye inancım öylesine azdı ki, güncelliği bir umuda ve bir geleceğe havale ediyordum.

Meğerse geleceğe gerek bile yokmuş.

Bu daha önemli. Bir kez daha tehlikeli olana dokunmakta olduğumu biliyorum ve kendim için susmak zorundayım. Umudun gerekli olmadığını söylememek yetmez, çünkü bu, değişmek tehlikesiyle karşı karşıya gelmektir, yıkıp yok etme bakımından oldukça zayıfım. Ve sen yıkıp yok etmek için silahlanmışsın.

Anlamamak elimde değil ve umut etmekten vazgeçmeyi aklının almaması da senin elinde değil – gerçekte bu, eylem demek, bugün demek. Hayır, yok edici değil bu, bekle, bırak ki bizi anlayabileyim. Kötü olduğu için değil, sakıncalı olduğu için yasaklanmış bir durum bu söz konusu olan.

Bütünüyle umutla örgenlenmiş bir yaşamı oluşturan şeyi terk etmek – canlı olmak demek olan bu çok büyük şeyi göz önünde tutarak, – tıpkı henüz doğmamış bir çocuktan ayrılmak gibi, bütün bunları bir yana bırakıp gitmek acı veriyor bana, iyice eminim bundan. Umut, henüz doğmamış, ama sözü verilmiş bir çocuk, acı veren de bu ya.

Ama aynı anda, hem istediğimi, hem de duygularıma engel olmak istemediğimi biliyorum. Bu sanki ölümden önce can çekişmeye benziyor. Ölümde bir şey, hem kendini kurtarmak ister ve hem de bedenin güvenliliğini bırakıp gitmekten korku duyar. Umudun yokluğundan söz etmenin tehlikeli olduğunu biliyorum, ama dinle – bende derin bir büyü oluşmak üzere ve bu büyü cehennem ateşinde oluştu. Ve bu bana büyük bir hak veriyor: yanılma hakkı.

Korkmadan ve acı duymadan dinle: Tanrının nötr olması öyle büyük öyle dirimsel ki, Tanrının çekirdeğine katlanmakla onu insansallaştırmış oldum... Şimdi Tanrının her türlü kişisel özellikten uzak bir güce sahip olduğunu keşfetmenin tehlikeli olduğunu biliyorum, – çünkü biliyorum, evet, biliyorum! Sanki bu, sorunun ortadan kaldırılması demekmiş gibi.

Ve sanki gelecek şimdiye doğru ilerlemesini durdurmuş gibi.

Ama bir an için dinle: gelecekten söz etmek durumunda değilim, sürüp giden bir güncellikten söz etmekteyim. Ve bu umudun var olmaması demek, çünkü o artık ertelenmiş bir gelecek değil, o bugündür. Çünkü Tanrı söz vermez. Bundan daha yücedir: O vardır ve hep var olmak peşindedir. Hep güncel kalan bu ışığa katlanamayan biziz ve işte Onu yalnızca şimdi ve hemen duyumsamamak için daha sonrası için söz veriyoruz. Şimdi, Tanrının kendiliğinden var olan yüzüdür. Yaşamın kendisinde Tanrıyı gördüğümüzü bilmek korku verir insana. Ve gözlerimiz açıkken Tanrıyı görürüz – ve ölümümden sonraya kadar

gerçeğin yüzünü görmeyi yadsıyorsam – bu iki yüzlülüktür, çünkü Onu görme vakti gelince ölmüş olmayı yeğlerim. Ve böylelikle, nasıl ancak uyuduğum sırada gerçek anlamda düş görmeye cesaret edebiliyorsam, Onu da gerçek anlamda göremeyeceğimi düşünürüm.

Hissetmekte olduğum şeyin ciddi bir şey olduğunu ve beni mahvedebileceğini biliyorum. Sanki cennetin sona erdiğini haber vermek durumunda kalmışım gibi.

Ve ben cenneti istemiyorum, istemiyorum onu, ancak cennet vaadine katlanabiliyorum! Kendi kendime vermekte olduğum haber kulaklarımda kıyamet gibi çın çın ötüyor ve şeytansı olana bir kez daha yaklaşıyorum. Ama yalnızca korkuyla. Korktuğum için. Çünkü umuda boşvermem demek, yalnızca kendime bir yaşam vaadetmem değil, kendimi yaşamın kucağında bulmam demektir. Ve duyabileceğim en büyük korku bu. Daha önceleri bekliyordum. Ama Tanrı bugündür: krallığı sona ermek üzere.

Ve onun krallığı, bu dünya sevgilim. Bir vaat olmaktan kurtulmaya cesaretim yok ve yetişkin biri olduğumu kabullenmeye yanaşmayan ve kendi kendine olgunluk sözü vermeyi sürdüren bir yetişkin gibi kendi kendime söz verip duruyordum.

Ve yaşamın kutsal sözünün yerine gelmekte olduğunu ve her zaman bu sözün tutulduğunu işte böyle öğreniyordum. Daha önceleri, yalnızca zaman zaman, ânında görünüp hemen kayboluveren bir görünümde, vaadin yalnızca gelecek için olmayıp, dünü de, sürekli olarak bugünü de kapsadığı bana anımsatılmıştı: beni şaşırtan da buydu; bende olanı bilmeye cesaret edemeden istemeye devam etmeyi yeğledim.

Ve benim her şeyim var. Hep de olacak. Sahip olmak için gereksinim duymak yeter. Gereksinim duymanın sonu yoktur, çünkü benim nötr yanımın içinde var bu zaten. İstek ve yoksunluk için yapacağım şey – yaşamımdan yapmış olacağım yaşam işte bu olacak. Umudun karşısında

yer almamak, istemekten bıkmak demek değildir! Ve bu, yoksunluktan yoksun olmak da değildir. Bu, onu çoğaltmaktır; bu, yoksunluktan kaynaklanan isteği sonsuza dek çoğaltmak.

Yoksunluktan kaynaklanan isteği sonsuza dek çoğaltmak.

İnek sütü bizim için var edilmedi, ama biz içiyoruz onu. Çiçek de bizim seyretmemiz ve koklamamız için yaratılmadı, ama biz bakıp bakıp kokluyoruz onu. Samanyolu, varlığını tanımamız için var olmadı, ama onu tanıyoruz. Ve Tanrıyı tanıyoruz. Ve gereksinim duyduğumuz şey O, alıyoruz onu. (Tanrı diyorum ona, ama emin değilim, böyle adlandırılmış olmalı.) Tanrı konusunda pek az şey biliyorsak, bu, azla yetinebildiğimizden olsa gerek. Onun konusunda ancak bize yetecek kadarını biliyoruz. Tanrı hakkında ancak bizimle ilgili olanını biliyoruz. (Eksikliğini duyduğumuz, Tanrının özlemi değil, bize yeterli olmayan kendimize olan özlemimizdir; olanaksız büyüklüğümüzün eksikliğini duyuyoruz – erişilmez güncelliğim kaybolmuş cennetimdir benim.)

Az acıkınca da açlık duyarız, bu az acıkmamız bile, çok büyük iştahımız olduğunda duyduğumuz o yoğun yokluğu hissettirmeye yeter de artar bile. Sütün bize yetecek kadarını içeriz, çiçeği bakışın gidebildiği yere kadar görebiliriz ve doygunluk duygusu sıkıntı verir. Biz gereksinim duydukça Tanrı daha çok var olur. Gücümüz arttıkça Tanrı daha çok bizim olacak.

O izin verir. (Biz O'nun için doğmadığımız gibi o da bizim için doğmadı, O ve biz eşzamanlıyız.) Bütün nesnelerin var olmakta olması gibi O da neredeyse sürekli olarak var olmakla uğraşıyordu, ama Tanrı bizim Onunla birleşmemizi ve Onunla birlikte olmamızı engellemez – yaşam kadar akıcı ve sürekli bir ilişkide var olma çabamıza da engel olmaz. Örneğin O, bütünüyle bizden yararlanır,

çünkü Onun kesinlikle sonsuz olan gereksiniminde, hiçbirimizde Onun gereksinim duymadığı tek bir şey yoktur. O bizden yararlanır ve Onun yaptığını yapmamızı da engellemez. Toprakta bulunan maden yararlanılmamış olmaktan sorumlu değildir.

Çok gerilerdeyiz ve bir karşılıklı değiş-tokuş ilişkisinde Tanrıdan yararlanma biçimi konusunda bilgimiz yok – sanki sütün içilmek için yapıldığını henüz keşfetmemişiz gibi. Birkaç yüzyıl sonra, birkaç dakika sonra belki de, keşfedince hayret edeceğiz: ve bir de Tanrının öteden beri var olduğunu söylerler! Pek az var olan, benim – petrol konusunda, ancak topraktan çıkarmayı öğrenecek kadar ona gereksinim duyduğumuzu söylememiz gibi, bulunan ilacı kullanamadan kanserden ölenlere günün birinde acımamız gibi bir şey. Hiç kuşkusuz kanserden ölmemek henüz elimizde değil. Aslında her şey var. (Belki de başka bir gezegende yaşayan insanlar bütün bunları öteden beri biliyorlar ve onlar için doğal sayılan bir karşılıklı değiş-tokuş ilişkisi içinde yaşıyorlar; bizim için, şu an, bu değiş-tokuş ilişkisi 'ermişlik' olurdu ve yaşantımızı tümden altüst ederdi.)

İneğin sütünü içeriz. Ve eğer inek buna izin vermeseydi şiddet kullanırdık. (Yaşamda ve ölümde her şey meşrudur, yaşamak hep bir ölüm-kalım savaşı olmuştur.) Tanrı karşısında da şiddete başvurulabilir. İçimizden birine özel olarak gereksinim duyduğu zaman bizi seçer, şiddet kullanır hem de.

Tanrıya karşı gösterdiğim şiddet kendime yönelmek zorundadır. Daha fazlasına gereksinim duymak için kendime karşı şiddet kullanmalıyım. Boşluğa düşecek, yoksul kalacak kadar umutsuzca daha büyük olmak için. Böylelikle gereksinmenin kökenine ineceğim. Bendeki büyük boşluk, varlığımı sürdürdüğüm yer olacak; en yüce yoksulluğum büyük bir istenç olacak. Hiçbir şeyim olmayacak kadar ve her şeye gereksinim duyacak kadar kendime

eziyet etmeliyim; gereksinim duyacağım zaman, alacağım, çünkü daha çoğunu isteyen kimseye daha çok vermenin doğru olduğunu biliyorum; gereklik benim büyüklüğüm, boşluğum, ölçümdür. Öfke dolu bir sevgiyle doğrudan doğruya Tanrıya bile şiddet gösterilebilir.

Ve O, bu öfkeci ve öldürücü açgözlülüğün, aslında bizim kutsal ve dirimsel öfkemiz olduğunu, kendi kendimize şiddet gösterisinde bulunmak eğilimimiz, açlığımızı yapay olarak arttırmak için elimizdekinden daha fazlasını yemek eğilimi olduğunu anlayacaktır – yaşamın gerekirliğinde, her şeye izin var, yapay olana bile ve yapaylık kimi zaman gerekli olanı elde etmek için yapılan en büyük özveridir.

Ama, mademki biz azız ve bu yüzden aza gereksinme duyuyoruz, öyleyse neden azla yetinmiyoruz? Çünkü zevki tanımak istiyoruz. El yordamıyla ilerleyen körler gibi yaşama zevkini önsezimizle buluyoruz.

Ve eğer önsezilerimiz varsa, kullanılmakta olduğumuzu, hem de Tanrı tarafından kullanılmakta olduğumuzu kaygıyla, ama yoğun ve sürekli bir zevk alarak hissederiz; –zaten kurtuluşumu şimdiye kadar kullanılmış olmamıza, boşuna yaratılmış olmamıza borçluyuz. Tanrı bizden yoğun bir biçimde yararlanır: beden, ruh ve yaşam bunun için, karşılıklı değiş-tokuş ilişkisi içinde olmak için ve birilerinin kendisine hayran olması için var olmuşlardır. Her an kullanıldığımızı duyumsamaktan kaygı duyarız, ama bu da bizde kullanmak isteğini uyandırır.

Ve O, buna izin vermekle kalmayıp kullanılmış olmaya da gerek duyar; kullanılmış olmak bir anlaşılma biçimidir. (Bütün dinler, Tanrıyı sevmeyi buyurur.) Sahip olmak için, gereksinim duymamız yeter. Gereklilik her zaman en yüce andır. Can çekişme ve büyük bir sıkıntı sırasında hissedilen büyük bir gereksinme duygusu gibi, bir erkekle bir kadın arasında yaşanan en coşkulu zevkte de aynı gereksinme duyulur: sen olmadan yaşayamam. Aşkın açığa vu-

rulması yoksunluğun açıklanması gibidir – zekâsı kıt olanlara ne mutlu, çünkü yaşamın yürek parçalayan krallığı onların.

Ve umudu bir yana bırakıp yoksunluğuma şükrediyorum ve yaşamın en büyük önemi de buradan kaynaklanıyor. Ve hatamı anladığım için, yaşam elimin altında. Elindekini avucundakini har vurup harman savurduktan sonra, daha büyük bir açlığın peşine takılıp gidenler ne kadar çok. özelkitapgrubu

Eyvah, çekingenliğimi yitirdim: Tanrı var. Haberli kılınmıştık ve bana doğruyu haber veren kendi yanlışlarla dolu yaşamımdı. En büyük mutluluk nesnenin verdiği sürekli zevktir, nesnenin sürecini zevk ve giderek daha fazlasına gereksinim duyulan nesneyle ilişki oluşturur. Sürekli olarak uğraş verdiysem, gerçekleşen umudu üstlenmek istemediğim içindir: gerçeği istemiyordum.

Çünkü gerçek olmak, umudu üstlenmektir: suçsuzluğu üstlenmek ve asla bilincinde olmadığınız zevki yeniden yaşamaktır. Canlı olmanın tadı.

Canlı olmanın tadı.

Neredeyse hiç tadı yok gibi. Ve bu yüzden nesneler çok dayanaksız. Ah! Kutsal ekmeğin tadına bakma girişimlerim!

Nesne öyle dayanıksız ki, görülebilir olması şaşırtıyor beni. Ve görülebilir olmayan daha dayanıksız öyle çok şey var ki! Ama bu şeylerin hepsinin, bedenimiz için bir yüzün olmasının ve insan yüzünün bedene verdiği duyarlılığının taşıdığı anlama eşdeğer bir dayanıksızlığı vardır: nesne de, kendini duyumsamak özelliğine sahiptir, tıpkı bir yüz gibi.

Ah, 'ruh'umu nasıl somutlaştıracağımı bilmeyen ben. Ruh maddesiz değildir, çok dayanıksız bir maddeden yapılmıştır. Ruh nesnedir, ama başaramadığım tek şey onu görülebilir kılıncaya dek maddeleştirmek.

Ah, sevgilim, nesneler çok dayanıksızdır. Onların üzerinde insan ayaklarımızla, çok duyguyla yürürüz. Yalnız saflığın dayanıksızlığı ya da yalnızca acemilerin dayanıksızlığı onların neredeyse yok denilebilecek tadını duyumsayabilirler. Önceleri, her şeyi baharatlama gereğini duyardım ve böylelikle nesneyi görmezlikten gelir, yalnızca baharatın tadını alırdım.

Patatesin tadını alamam, çünkü patates hemen hemen toprağın maddesidir; o öylesine narindir ki – topraksı tadının hoşluğu konusunda yaşam karşısında gösterdiğim beceriksizliğimle – maddenin üzerine insan pençemi koyarak canlı nesnenin dayanıksızlığını bir anda kırabilirdim. Çünkü canlı maddenin hiç suçu yoktur.

Ya benim suçsuzluğum? Acı veriyor bana. Çünkü yalnızca insansal bir açıdan suçsuzluk, acı çekmeden ağır ağır

ölürken hamamböceğinin karşı karşıya kaldığı bu kıyımın içinde yer almaktır, iyi bilirim bunu ben; acının sınırlarını aşmak, acımasızlığın en kötüsüdür. Son derece törel biri olan ben, korkarım bundan. Ama şu an daha çok cesaret gerekir bana: bir başka töreye sahip olma cesareti, bu töre öyle sade olmalı ki, onu ben bile pek iyi anlamamalıyım ve beni korkutmalı.

Ah, belleğimde kalan en eski şey olan seni anımsadım. Artı ve eksi kutuplara dikkat ederek, sigortayı onarmak için elektrik telleriyle uğraşan sen, gözümün önüne geldin; nesnelere hep yumuşak davranırdın.

Pek çok şeyi seninle birlikte öğrendiğimi bilmiyordum. Seninle neleri öğrenmiştim? Elektrik telleriyle boğuşan bir kimseyi seyretmeyi öğrendim. Bir kez de kırık bir sandalyeyi onarırken seni seyretmeyi öğrendim. Bedensel gücün, en dayanıksız gücündü.

—Sen, benim bir zamanlar en eski tanıdığımdın. Başı sonu olmayan aşkımın tekdüzeliğiydin ve ben bunun farkında değildim. Bayram günlerinde duyduğum sıkıntıyı duyardım seninleyken. Neydi bu? Taş bir çeşmeden akan su gibiydi ve taşın yüzüne bir bir yazılan yıllar gibiydi, coşup taşan suyun akıntısıyla oluşan köpük gibiydi, yükseklerdeki bulut gibiydi, dinlenen sevgili ve bitmiş aşk gibiydi, bir bayram günüydü, sineklerin kanat seslerindeki sessizlikti. Ve içinde bulunduğumuz şu an. Ve ağır ağır beni sıkmaya başlayan kurtuluşum: istemeyen ve artık gereksinme duymayan bedenin doygunluğu.

Bunun dayanıksız bir aşk olduğunu görmek istemiyordum. Benim için sıkıntıya benziyordu. Ve gerçekten de sıkıntıydı. Oyun oynayacak birini arayış, havayı yoğunlaştırma isteği, yoğunlaştırılmak için değil, askıda kalmış ve tastamam bu iş için yapılmış olan havayla daha derin bir ilişki arayışıydı.

Emin değilim, bir bayram günüydü sanırım. Ah, ne kadar da istiyordum acı çekmeyi: seninle duyumsadığım bu büyük kutsal boşluktan çekip çıkaracaktı beni. Ben,

Olimpos dağında dinlenmeye çekilen tanrıça ve Sen. Mutluluğun verdiği uyuşukluk. Uzaklığın peşinden yine uzaklık ve bir başka uzaklık daha ve yine bir başkası – bir bayram gününün geniş uzamı. Aklımın almadığı bu sakin sessiz yayılma, dinlenmekte olan sevgilinin dalgın alnına konulan susuz bir öpücük, öteden beri sevilen erkeğe verilen dalgın öpücük. Ulusal bir bayramdı. Bayraklar çekilmiş.

Ama akşam oluyordu. Ve ben, benzer bir zaman diliminin, yavaş yavaş artarak başkalaşan bir şeye dönüşmesine katlanamıyordum. Sana şunları söylediğimi anımsıyorum:

–Biraz midem bulanıyor, dedim, tembel tembel soluyarak. Bu akşam ne yapıyoruz?

–Hiçbir şey, diye yanıtladın, benden daha sakin, hiçbir şey. Bugün bayram, dedi, nesnelere ve zamana karşı çok ince davranan erkek.

Büyük bir aşk gibi yoğun bir sıkıntı bizi birleştirmişti. Ve ertesi gün, sabahleyin çok erken, dünya bana sunuyordu kendini. Nesnelerin kanatları açılmıştı, öğleden sonra hava sıcak olacaktı; tıpkı bir hastanede gün doğarken hâlâ hayatta kalan hastalar benzeri, ılık geceyi geride bırakan nesnelerin taptaze terinden anlıyordum bunu.

Ama bütün bunlar benim insan patilerim için çok ince kalıyordu. Ve ben, güzelliğe tutkundum.

Ama şimdi güzelliği bir yana bırakan bir aktörem var. İçim burkularak güzelliğe elveda demek zorundayım. Güzellik benim için bir aldatmaca. İnce ve saygılı bir yol tutturmuş olan benim tarzım bu, çekirdeğe katlanabilmek için nesneyi süslüyorum.

Ama şimdi, benim dünyam, önceleri çirkin ve tekdüze olarak tanımladığım, ama şu an için bana ne çirkin ne tekdüze görünen şeyin dünyasıydı. Toprağı kemirmek, içindekileri yemek deneyimini yaşadım ve bunu zevk içinde eğlenerek yaptım ve benim gibi kemirdiğim toprağın da bundan zevk aldığını dehşet içinde öğrendim. Aslında be-

nim zevk almam aşırı titizliğimden ileri geliyordu: zevk beni rahatsız ediyor ve bu rahatsızlıktan daha büyük zevk duyuyordum. Şimdi bütünüyle bana ait olan dünyayı önceleri çok korkunç görüyordum.

Çünkü suyun bir tadının olmaması çok korkunç, tıpkı bir cam parçasının renginin olmaması gibi. Zor, giderek daha zorlanınca nötr olur.

Dünyam şimdi kupkuru; yaşamak çok güç bu dünyada. Çünkü bugün istediğim, yıldızdan çok, yıldızların iri ve kara çekirdeği, her an kirli görünen ve kirli olan, hep anlaşılmaz kalan bir çeşme bu.

Acı içinde elveda diyorum, çocuğun güzelliğine bile – daha ilkel, daha çirkin, daha kuru, daha zor ve dişlerle bile kırılamayacak bir çocuk-tohum olan yetişkini istiyorum.

Ah, su içmekte olan at bir yana, güzel olanı görmek istiyorum. Duygusallığımı da artık istemiyorum, çünkü o da çok güzel. Bulutlar halinde süzülüp giden gökyüzünden de vazgeçebilir miyim acaba? Ya çiçekten? Güzel olan bir aşkı da istemiyorum. Ara renkleri de istemiyorum, çok güzel bir yüzü de istemiyorum, anlamlı olanı da yadsıyorum. Anlamsızı istiyorum. Kişideki insan olmayan yanı istiyorum; hayır tehlikeli değil bu, çünkü her durumda, kişi insandır, bunun için savaşmasına gerek yok: insan olmayı istemek bana çok güzel bir şey gibi geliyor.

Nesnelerin ana maddesini istiyorum. İnsanlık, insanlığa özgü her şeye bulaşmış, sanki bu çok gerekliymiş gibi; bu yalancı insanlaşma insana ayak bağı ve insanlığına engeldir. Daha engin, daha sağır, daha derin, ama pek iyi olmayan, pek de kötü sayılmayan ve pek güzel olmayan bir şey var.

Bu şeyin kaba saba ellerinizin, sözcüklerle dolup taşan ellerinizin arasında 'saflık'a dönüşmesi tehlikesine karşın.

Kaba saba ve sözcüklerle dopdolu ellerimiz.

–Tanrının güzel olmadığını sana söylememi hoşgör. Çünkü o ne bir çözüm, ne de bir sonuçtur; ve insanlar genellikle tamamlanmış olan şeyleri güzel bulurlar, üstelik tamamlanmış oldukları için güzel bulurlar. Bugün çirkinlik sayılan şey, yüzyıllar sonra, devinimlerinden birini tamamlamış olacağı için güzellik olarak kabul edilecektir.

Aslında hiç tamamlanmayan tam bir devinim istemiyorum artık, çünkü biz onu isteyerek tamamlıyoruz; görünüşte tamamlanmış olduğu için nesneyi sevmek kolaylığına kaçmak istemiyorum; nesne artık beni korkutmuyor ve o zaman hiç hak etmediğim halde benim oluyor, ben ki öteden beri güzelliklere tutkundum.

Benim istediğim güzellik değil, kimlik. Güzellik gereksizdir ve şimdi buna aldırmamak zorundayım. Dünyanın güzelliğe yeteneği yok ve bu durum önceleri beni şaşırtırdı: dünya güzel duyudan nasibini almamış, iyiliğin güzel duyusal yanından da habersiz ve bu öteden beri şaşırtır beni. Nesne bundan daha da öte. Tanrı, güzel olan iyilikten daha büyük.

Ah, tüm bunlardan kurtulmak büyük bir düş kırıklığı demek. Ancak düş kırıklığıyla, düş kırıklığına uğradığınızda verilen söz yerine getirilir; acılar içindeyken verilen söz tutulur ve bu yüzden cehennemi yaşamak gerekir: ta ki sevmenin çok daha derin bir biçiminin var olduğunu tanıyıncaya kadar bu yol, güzelliğin gereksizliğinden geçer. Tanrı, var olan şeydir ve tüm çelişkiler O'ndan kaynaklanır ve bu yüzden hepsi uyum içindedirler.

Ah, tüm varlığım, dünyanın benim için taşıdığı anlamdan uzaklaşmakta olduğu için acı çekiyor. Çekip gitmek öylesine çetin, öylesine saldırgan bir tutum ki, bunun sözünü etmek için ağzını açacak olan kimse tutuklanmalı, hemen kilit altına alınmalı – ben, tüm bunların gerçek olduğunu ortaya çıkarmaya cesaret etmektense bir an için kendimi yitmiş olarak düşünmeyi yeğlerim.

–Elini ver bana, beni bırakma, yemin ederim, bunu ben de istemiyorum: ben de iyi bir yaşam sürüyordum, hakkında 'G.H.'nin yaşamı ve aşkları' konusunda kitap yazmaya değecek bir kadındım. Nasıl bir yol tutturduğumu söze dökmek istemiyorum, ama bir yol tutturmuştum kendime. Kendimi mide bulantısı olgusuna göre hazırlamış gibiydim, çünkü, bu bulantıdan kurtulduğum gün, günün birinde, midemin bulantısından kurtulmanın olağanüstü bir umudunu da yitirecektim: Eski yaşamım gerekliydi bana, kesinlikle gerekliydi, çünkü acı doluydu ve yaşadığım hayatı yaşamasaydım, tanımak olanağı bulamadığım şu düşsel umuda sahip olabilirdim.

Ve şimdi böylesi büyük bir gerçeklik için bütün umudumu tehlikeye atmaktayım, böylesine –ve üstelik daha ben ölmeden!– tamamlanmış bir umuda tam karşıdan bakamadığım için kolumla gözlerimi koruyorum ve bu buluşla yanıp tutuşuyorum: güzelliğin, büyük ve ürkek bir yüzeysellik sayıldığı bir etikanın varlığını keşfetmek. Şimdi, nötr çağırıyor beni, kendine çekiyor. Onu açıklayacak sözcük bulamıyorum ve bu durumda nötrün sözünü ediyorum. Bu esrimeden başka bir şey yok elimde, zaten bu da esrime adını verdiğimiz şey değil artık, çünkü dorukta değil. Yine de dorukta olmayan bu esrime, sözünü ettiğim nötrü açıklamaya yetiyor.

Ah, kendi kendimle ve seninle söyleşim dilsizliğe dönüşmek üzere. Tanrıyla konuşmam daha dilsiz. Nesnelerle konuşmanın dili yok. Biliyorum bu senin için üzücü, benim için de, sözün çeşnisiyle yine biçimsizleşmiştim. Ve bu yüzden suskunluk, işimden atılmışım gibi acı veriyor bana.

Ama bunun gerekli olduğunu biliyorum. Nesneyle ilişki bir mırıltı olmalı ve Tanrıyla konuşmak için tutarsız heceleri birbirine eklemeliyim. Yoksunluğum insan olmayan yanımı yitirmemden kaynaklanıyordu – insan olduğum zaman cennetten kovuldum. Ve gerçek dua, insanlık dışı dilsiz oratoryodur.

Hayır, kendimi duayla yüceltmemeliyim: besiye çekilip canlanan bir hiçlik olmalıyım. Tanrıdan istediğim şeyin anlamı olmamalı! Bunun bir anlamı varsa, yanılmış olmalıyım.

Ah, yanılma: yapmakta olduğum şey, senden birşeyler koparmak değil, yalnızca istemek. Senin insanhğını da kendiminki gibi geri almakta olduğum izlenimi verdiğimi biliyorum. Ama tam aksi: kimi şeylerin insan olmayı dilemek noktasına geldiği bu ilk ve önemli ânı yaşamak istiyorum. En zor insanlık payımı yaşamak istiyorum: nötr aşkın tohumuna düşen payı. Çünkü duygusallaşmalar halinde bükülmeyi sürdüren şey, bu çeşmeden doğmaya başladı; öyle ki bu aşırı zenginlik yüzünden soluksuz kaldı ve bizim varlığımızda insan eliyle ezildi çekirdek. Kendimden istediğim bundan daha büyük bir aşk – güzelliği bile olmayan büyük bir yaşam.

Doğum sırasında değişime uğrayan et gibi bana acı veren bu kaskatı cesareti duyumsamaktayım.

Ama henüz her şeyi anlatmadım.

Şimdi anlatacağım şey de eksikler yok değil. Kendi kendime kurduğum bu öyküde çok eksik var; örneğin baba ve anne yok; onları onurlandıracak cesaretim yok şimdilik; şimdi aklıma gelmeyen ve benim başımdan geçen pek çok aşağılanma da eksik, çünkü yalnızca kendini bilmeyen kimseler aşağılanır ve aşağılanmalar yerine bendeki alçakgönüllülük yokluğundan söz etmek isterdim; ve alçakgönüllülük duygudan daha çok şey ifade eder, bu öyle bir gerçeklik ki, onu algılayabilmek için pek az sağduyulu olmak yeter.

Anlatacak ne çok şey var. Ama mutlaka söylenmesi gereken bir şey daha var.

(Bir şeyden eminim: eğer bu öyküyü bitirebilirsem, yarına bırakmadan, bugün 'Top-Bambino'ya yemeğe ve dans etmeye gideceğim. Eğlenmeye, kendimi dağıtmaya çok ihtiyacım var. Beni daha ince gösteren ve tenimi canlandıran yeni mavi giysimi giyeceğim, evet, Carlos'a, Josefina'ya, Antonio'ya telefon edeceğim, ikisinden hangisinin beni istediğini anımsamıyorum ya da ikisi de benden hoşlanıyordu; 'bilmem ne usulü pişirilmiş' karides yiyeceğim ve neden karides yiyeceğimi iyi biliyorum, bu akşam, bu akşam her zamanki neşe dolu günlük yaşantıma yeniden döneceğim; geri kalan zamanda, tatlı – iyi çocuk olmanın sıradan hafifliğine ihtiyacım olacak, herkes gibi benim de unutmaya ihtiyacım var.)

Ama her şeyi anlatmadım.

Ama her şeyi anlatmadım.

Burada kımıldamadan oturup kalmış olduğumu henüz tam anlatmadım, büyük bir tiksintiyle, hamamböceğinin külrenginin üzerindeki sarımsı beyaz kütleye hep aynı tiksintiyle bakmaktan bıkmamıştım. Ve ben tiksindikçe dünyanın benden kaçacağına ve benim de kaçıp kurtulacağıma inanıyordum. Hayattaki en büyük yanlışımın bir hamamböceğinden iğrenmek olduğunu biliyordum. İçimde hissettiğim ilk yaşam belirtisinde başarısızlığa uğrayan benim için, cüzamlı birini öpmek kadar iğrenç bir şeydi bu – çünkü tiksinti duymak bana da, bendeki maddeye de ters düşer.

O sırada, kendime acıdığım için, düşünmek istemiyordum, ama yine de düşündüm onu. Bunu uzun uzun düşünmekten kendimi alamadım ve aslında hep düşünüp durduğum şeyi düşündüm.

Şimdi elimi tutan adsız ele acıyın, bu elin anlamayacağı şeye acıyın, dün tek başımayken içinde bulunduğum dehşete onu da sürüklemek istemiyorum.

Çünkü bir anda anladığım şey, yalnızca kendimi aşamamak değil, gerçek anlamda üstün olmayı bir yana bırakmak gereğini de anlamış olma zamanının gelip çatmasıydı. Önceleri yarın için olması gerektiğini düşündüğüm şeye bir anda sahip olma ânı gelmişti işte. Sana karşı hoşgörülü olmayı deniyorum, ama elimde değil.

Kurtuluş nesnenin kendisinde olmalıydı. Ve nesnede kurtuluş, hamamböceğinin beyaz kütlesini ağzıma almamla gerçekleşecekti.

Bundan başka hiçbir şey düşünmeden, diş sıkmak için gerekli olan güçle gözlerimi kapadım, ve öylesine sıktım

ki biraz daha sıksaydım dişlerim kırılıp ağzıma dökülecekti. İç organlarım karşı koyuyordu. Benim kütlem, hamamböceğinin kütlesini kabul etmiyordu.

Terlemem durmuştu. Yeniden kupkuru olmuştum. Tiksinmem konusunda enine boyuna düşünmeye çalıştım. Hamamböceğinden çıkan kütle için neden tiksinti duyacakmışım? Ana sütü denen beyaz kütleyi içmemiş miydim? Annem tarafından üretilmiş olan şeyi içerken, ne olduğunu bile bilmeden ona sevgi adını vermemiş miydim? Diken diken etten yapılmış gibi dişlerimi kenetlemenin dışında, kafamı yormam hiçbir işe yaramıyordu.

Elimden hiçbir şey gelmiyordu.

Belki de tek çıkar yol vardı: kendimi ipnotizmayla uyutabilirsem uykuya dalar, bir uyurgezer gibi davranabilirdim – ve zaten uyandığım zaman her şey 'olmuş' olacaktı ve işin en berbat yanı uyurken yaşandığı için, tıpkı dertlerden kurtularak uyanılan bir karabasana benzeyecekti. Ama böyle bir şey yapmam gerekmediğini biliyordum. Hamamböceğini tümüyle yemek zorunda olduğumu biliyordum, ama onu yemem, korkuyu da yemem demekti. Günah en kolay yoldan arınmam olacakken, bana birden karşı–günah gibi görünen şeyi ancak böylelikle elde edebilecektim.

Karşı–günah, ama ne pahasına.

Ölüm duygusunu aşma karşılığında.

Ayağa kalktım ve intihara karar vermiş biri gibi değil, kendi kendimin katili olmanın kararlılığıyla bir adım attım.

Yine terler boşanmaya başlamıştı ve tepeden tırnağa sırılsıklam olmuştum, yapış yapış olmuş ayak parmaklarım, terliklerimin içinde kayıyordu ve benim yeni terim olan bu yapışkan şeyle, tanımadığım ve ilk yağmurlardan sonra kuru topraktan çıkan kokuya benzer bir kokuyla kokan terle saç diplerim yumuşacık olmuştu. Beni dirilten de bu yoğun terdi, en eski ekin köpüğümde ağır ağır yüzü-

yordum, ter planktondu,[1] pneuma,[2] pablum vitae[3] idi, oluşmak üzereydim, oluşumumu tamamlamak üzereydim.

Hayır, sevgilim, iyi denen şey kadar iyi değildi bu. Kötü denen şeydi. Çok, hem de çok kötü. Kökümde, söküldüğü toprağın tadıyla karışmış yumru tadı bulunduğunu şimdi keşfediyordum. Bu kötü tadın ancak bir kez daha tadarak alabileceğim garip bir yaşam bağışlama özelliği vardı.

Bir adım attım. Ama öne doğru gitmek yerine bir anda sabahleyin kahvaltıda yediğim ekmeği ve içtiğim sütü kustum.

Bulantıyla bile uyarılmadan, şiddetle kusmayla yere kapaklanmamın önüne geçememiştim; bedenimle ruhumu bir arada tutmaya yetecek tek hareketi yapacak gücümün olmamasından şaşkına dönmüş, düş kırıklığına uğramıştım.

Elimde olmadan kustuktan sonra, rahatlama hissetmiştim, kafam yerine gelmiş, bedenim dinlenmişti.

En kötüsü şuydu: bir ipnotizma gibi beni etkisi altına almış olan coşkunluğun, artık gerilerde kalmış olan coşkunluğun yardımı olmadan, hamamböceğini yemek zorundaydım şimdi; coşkunluğu kusmuştum. Ve beklenmedik bir kusmanın yarattığı köklü değişiklikten sonra kendimi küçücük bir kız çocuğu gibi hafif hissediyordum. Neşelenmek istemeyen küçük bir kız gibi, yapılması gereken neyse onu yapmam, hamamböceği kütlesini yemem gerekiyordu.

Bunun üzerine ilerledim.

Bayılmaktan kılpayı kurtulurken, sevinç ve utanma duydum. Aslında bayılma değildi bu. Daha çok baş dönmesiydi, elimle dolaba tutunmuş ayakta duruyordum. Bana zamanın ve dakikaların hesabını unutturan bir baş dön-

---

[1] *Plankton*: Su yüzünde yaşayan küçük canlılar. (Çev.)
[2] *Pneuma*: Soluk alma. (Çev.)
[3] *Pablum vitae*: Yaşam kaynağı olan besin. (Çev.)

mesi. Ama düşünmeden de biliyordum ki, bu baş dönmesiyle kendimden geçmiştim 'birşeyler olup bitmişti.'

Düşünmek istemiyordum, ama biliyordum. Hissetmekte olduğum şeyi ağzımda hissetmekten korkuyordum. Elimi dudaklarımda gezdirmekten ve kalıntıları hissetmekten korkuyordum. Şimdi donuk sırtında daha az beyaz kütle bulunan hamamböceğine bakmaktan korkuyordum...

Baş dönmesinin ve bu işi bilinçsiz olarak yapma bahanesinin arkasına saklanmaktan utanıyordum – çünkü o işi yapmadan önce her tür katılımı benliğimde yadsımıştım. 'Bilmek' istememiştim.

O halde her şey böyle mi olup bitmişti? 'Bilmemek' – en yoğun şey böyle mi oluşmuştu? Öyleyse canlının oluşması için kuşkusuz birşeylerin ölmüş olması mı gerekecekti? Canlı kaldığımı bilmezlikten gelemez miydim? Daha büyük bir yaşamdan kesinlikle kaçmamanın gizi bir uyurgezer gibi yaşamakta mı saklıydı?

Yoksa en büyük cesaret olgusunu bir uyurgezer olarak yaşamak mı gerekiyordu? Baş dönmesiyle gözlerini kapatmak ve yaptığı şeyi hiç bilmemek, cesaret bu mu?

Kendi kendini aşmak gibi bir şey. Bu durum ya geçmişin ya şimdinin ya da geleceğin anımsanmasıdır. Aşkınlık benim nesneye ulaşabildiğim tek yol muydu? Hamamböceğini yerken bile, onu yeme olgusunu aşmaya çalışmıştım. Ve şimdi ondan geriye bir dehşetin sonsuz anısı kalmıştı, arta kalan yalnızca düşünceydi.

Bu anı öylesine güçlendi ki bedenimden bir çığlık koptu.

Tırnaklarımı duvara geçirdim: o sırada midem ağzıma gelmişti ve tükürmeye başladım, bu hiçbir şey tadını, kimi çiçeklerin taç yapraklarının tadına benzer tatsız tuzsuz yavanlığı, kendi tadımı ağzımdan öfke ile tükürmeye başladım – en sonunda bütün ruhumu tükürdüğümü duyumsamayı bir türlü başaramadan kendimi tükürüyordum. '... Böylece ne sıcak ve ne de soğuk, ılık olduğun için, seni

ağzımdan kusacağım,'[1] bu aziz Juhanna'nın Vahiy'i idi ve artık anımsamadığım, başka bir şeye göndermede bulunması gereken cümle, yediğim yavanlığa uygun olan cümle belleğimin derinliklerinden çıkageldi ve tükürdüğüm işte buydu.

Zor olan da buydu, çünkü nötr şey son derece güçlüdür, tükürüyordum, ama nötr şey hâlâ sürüyordu.

Onca emek vererek yaptığım her şeyi bozmakta olduğumu şaşkınlıkla anladığım, kendimi yadsımakta olduğumu anladığım sırada öfkemi yenmeyi başardım. Ve zavallı ben, ancak kendi yaşamım kadar yükselebilmiştim.

Şaşkınlık içinde durdum. Gözlerimi yakan yaşlar, akmadan olduğu yerde duruyordu. Gözyaşlarımı dökmeye değecek hiçbir şey olmadığını sanıyorum, kendime karşı en ufak bir acıma duymuyordum ki ağlayayım ve gözbeklerimi yakan, akıtmaya değer bulmadığım tuzlu gözyaşlarımı tutmaya çalışıyordum.

Ama akmasa da, gözyaşlarım bana yoldaşlık ediyor ve beni merhamete boğuyordu. Yatışmış başımı eğmeye başlıyordum. Ve yolculuktan evine dönen biri gibi yatağa sessizce oturmak için geri döndüm.

Kendime dönüşmenin en büyük kanıtının hamamböceğinin beyaz topağını ağzıma koymam olacağını düşünmüştüm. Böyle kutsala... yaklaşacak mıydın? Gerçek olan şeye mi? Kutsal benim için gerçek demektir.

Kutsal benim için gerçek demektir.

Ama bir cüzamlıyı öpmenin iyilikle ilgisi yoktur. Olsa olsa öz-gerçektir, öz-yaşamdır – bu cüzamlının kurtuluşu demek olsa bile. Ama her şeyden önce kendi kurtuluşu da budur. Ermişin en büyük yararı kendisi içindir, önemsiz olandır: Elaçıklığına eriştiği zaman binlerce insan serbest kalır bunun sayesinde ve bunu yaşarken, başkalarını sevdiği kadar kendi olağanüstü parıltısından da hoşlanır, kendine karşı inançsızca ışıldamaktan hoşlanır. Ermiş yalnızca nötrü sevmenin gerekliliğini du-

[1] İncil, Yuhanna'nın Vahiyi, 3/16 (Yay.)

yumsadığı için mi arınmak ister? Aşırılığa kaçmayanı sevmek, iyiye ve güzele önem vermemeyi sevmek için mi? Ermişin en iyi yanı – ona göre her şeyin bir olmasıydı. Ermiş, nötrün sevgisine ulaşana dek yanıp tutuşur. Kendi adına gerek duyar buna.

O zaman anladım ki, her durumda yaşamak başkaları için büyük bir lütuftur. Yaşamak yeterlidir ve bu insanın kendisi için de büyük bir lütuftur. Yaşamı bütünüyle yaşayan kimse başkaları için yaşıyordur, kendini başkalarına adayan kimse, yaşamı bir hücrenin gizinde geçse bile bağışta bulunur. Yaşamak, binlerce kişinin yaşanan her yaşamdan pay aldığı büyük bir armağandır.

Tanrının iyiliğinin nötr bir biçimde sürekli olması ve sürekli olarak nötr olması sana acı mı veriyor? Ama önceleri mucize olarak beklediğim şey, mucize dediğim şey aslında bir kopukluk, bir kesinti isteği, bir aykırılık dileğiydi: sürecin sürekli ve gerçek mucizesinin yarıda kesildiği âna mucize diyordum ben. Oysa Tanrının nötr iyiliğine sanki nötr değilmiş gibi başvurulabilir: elde etmek için ona gitmek, istemek yeter. İnanç – gidebilmek ve mucizeyi yok edebilmektir. Açlık-inanç denen şeyin ta kendisidir – ve gereksinme bana, her zaman verilecek güvencedir. Gereksinme benim yol göstericimdir.

Hayır. Hamamböceğinden çıkan topağı yemek cesaretini göstermem gerekmezdi. Çünkü bende ermişlerin alçakgönüllülüğü yok: Onu yeme eylemine 'maximum' bir anlam vermiş olmalıyım. Ancak yaşam, niteliklere ve türlere göre ayrılmıştır ve yasa, hamamböceğinin ancak bir başka hamamböceği tarafından sevilebileceğini ve yenebileceğini buyurur; ve bir kadın bir erkeği sevdiğinde bir yerde kendi türünü gerçekleştirmiş olur. Önceden de hamamböceğinin topağını yemeye benzer bir işe kalkıştığımı anımsadım – konulan yasa gereği bir hamamböceğinin maddesiyle değil, bir insanınkiyle yaşamalıyım.

Hamamböceğinin topağını ağzıma koyarak ermişlerin arınmaları gibi arınmış olmayacağımı anladım, ama yine aşırılığı istemeye başlamıştım. Aşırılığa tutulmak, daha kolay.

Ve şimdi elini kendim için tutmuyorum, sana elini uzatan benim.

Şimdi, bana senin elin gerek, korkmamam için değil artık, senin korkmamam için. İnanmak ve bütün bunlar, başlangıçta, senin en büyük yalnızlığın olacak, biliyorum bunu. Ama yalnızlıktan ötürü elini artık bana vermeyeceğin an gelecek, bana olduğu gibi şimdi: sevgiyle. Benim gibi sen de Tanrının sonsuz ve güçlü mutluluğunda yitip gitmekten korkmayacaksın. Yalnızlık, insan yazgısına sahip olmak demektir.

Ve yalnızlık gereksinim duymamaktır. Gereksinim duymamak insanı yalnızlığa iter, tek başına kalmaya yani. Ah, gereksinim duyma kişiyi tek başına bırakmaz, nesne nesneye gereksinim duyar: yazgısının, güçsüzlüğün, ona vereceği biçime bağlı olduğunu görmek için yürümekte olan civcivi görmek yeter, yazgısı bir cıva damlası gibi başka damlalara karışmaktır, her cıva damlası eksiksiz ve yusyuvarlak varlığa sahip olsa bile.

Ah, sevgilim, güçsüzlükten korkma: bu bizim en büyük alınyazımız. Aşk, düşündüğümden daha kaçınılmaz; aşk, güçsüzlüğün özünde olan bir şey ve biz durmadan yenilenecek olan bir gereksinme duygusuyla koruma altına alınmışız. Aşk hep vardı, hep var. Çile denen öldürücü darbe eksik yalnızca.

Çile denen öldürücü darbe eksik yalnızca.
Şimdi duyumsadığım şey sevinçti. Canlı hamamböceği karşısında benim de canlı bir şey olduğumu anlamaktayım. Canlı olmak çok yüksek bir düzey, ancak şimdi ulaşacağım bir şey. Öyle yüksek öyle değişken bir denge ki, bu dengeyi uzun süre koruyabileceğimden emin değilim – çilenin çekiciliği çok kısa sürüyor.

İnsan olmak, kim bilir belki de 'insanlığa sahip olmak' diye adlandırdığımız olağanüstü bir duyarlılıktan başka bir şey değildir. Oh ben de bu duyarlılığı yitirmekten korkuyorum. Şimdiye kadar, yaşam karşısındaki duyarlılığıma yaşam adını vermiştim. Ama canlı olmak bambaşka bir şey.

Canlı olmak, ışıl ışıl bir kayıtsızlıktır. Canlı olmak, en ince duyarlılığa karşı duyarsız kalmaktır. Canlı olmak insanın elinde değildir – en derin dalınç bir maddeden fışkıran gülümseme kadar anlamsızdır. Canlı olmakla hep sürekli bir durumda olacağım ve daha dayanıksız olacağım. Ölümden mi söz etmekteyim? Ölüm sonrasından mı söz etmekteyim? Bilmiyorum. 'İnsan olmayan'ın büyük bir gerçeklik olduğunu anlıyorum ve bunun 'insandışı' anlamına gelmediğini hissediyorum, aksine: insan olmayan, elektromanyetik dalgalar biçimindeki nötr bir aşkın ışık odağıdır.

Yaşamım kendine dönüşürse, bugün duyarlılık dediğim şey var olmayacaktır – kayıtsızlık denecektir bunun adına. Ama bu değişimi henüz kavramaya hazır değilim. Sanki bundan on binlerce yıl önce, duyumsadığımız ve düşündüğümüz şey olmaktan vazgeçmeliydik: bir düşünceden daha çok bir 'tavır'a benzeyen şeye sahip olacağız.

Kendini doğrudan doğruya belli eden, söze dökülmeyen, her zaman çarpık olan düşünceyi aşan canlı madde olacağız.

—Ve 'bir düşünceden bir düşünceye' geçmeyeceğim, ama bir tavırdan bir başkasına geçmek olası. İnsandışı olacağız-insanın en yüce fethi olarak. Var olmak, insanca olanın ötesinde var olmaktır. İnsan olmak ancak bir serüvendir, insan olmak bir zorunluluk idi. Bilinmeyen bizi bekliyor, ama ben, bu bilinmeyenin bir toplam çıkarma olduğunu ve bunun özlediğimiz gerçek insansallaşma olacağını algılıyorum. Ölümden mi söz etmekteyim? Değil, yaşamdan. Bu bir mutluluk durumu değil, ilişki kurma durumu.

Ah, bunların beni tiksindirmediğini düşünme. Onu sıkıcı bile bulduğum oluyor, bu da beni sabırsız yapıyor. Ne yapacağımı hayal bile edemediğim cennete benziyor bu, ancak düşünürken ve algılarken düş kurabilirim, bunlar kendisi olmanın yalnızca iki özel niteliğidir. Kendimi yalnızca var olarak ve geri kalan her şeyden vazgeçmiş durumda düşünmeyi başaramıyorum. Yalnızca var olmak, yapacak önemli şeylerin olmaması demektir.

Ve aynı zamanda, biraz da güvensizdim.

Eskiden, umutsuzluk olabilecek şeye gireceğim anda nasıl korkuyorsam, şimdi de nesneleri yüceltmekte olmaktan kuşku duyuyordum...

Hamamböceğini ve demir parçasını ve cam parçasını aşmak için nesneye çok geniş bir kapsam mı veriyordum?

Böyle olmadığını düşünüyorum.

Çünkü, umudu basit bir yapım ve düzmece yapım sonucuna indirgemiyordum ve beklemeye değer birşeylerin olduğunu yadsımıyordum. Verilmiş sözü de geçersiz saymıyordum: büyük bir çaba harcayarak, umudun ve verdiğim sözün her an gerçekleşmekte olduğunu algılamaktaydım. Ve bu da çok korkutucuydu, birşeylerin gerçekleşmesiyle şaşırıp kalmaktan hep korkmuşumdur; gerçekleşmenin bir sona erme olduğunu her zaman düşünmüşümdür – ve her zaman yeniden doğan gereksinmeyi hesaba katmamıştım.

Ve yalın bir zaferle yetinmediğim için, aşırı yinelemelere başvurmaktan da korku duymuştum. Ama yaşamın, hiçliğin çok saf tadına sahip olduğu bir görkem girişimi bulunduğunu ve bu görkemde onun boşluğunu duyumsadığımı –biliyorum– biliyorum. Yaşam gerçekleştiği zaman, sorarız: hepsi bu muydu? Ve yanıt şöyle: hepsi bu değil, ama tam olarak böyle.

Bundan daha başka bir şey yapmamaya dikkat etmeliyim yalnızca, yoksa olmayacak bu. Doğada dokunaklı bir tatsızlık var. Olayların aşırılığa kaçmasını istemeyinceye kadar kendimi 'arındırmam' gerekecek. Eskiden, kendimi arıtmak, güzellik dediğim şeye karşı, 'ben'in kendimin aşırılığı olduğunu bilmeden bu 'ben' dediğim şeye karşı giriştiğim bir kıyıcılık anlamına gelirdi.

Ama şimdi şaşırıp kaldığım şu anda, – ters yöne doğru yol almaktayım, kurduğum şeyi yerle bir etme yönüne doğru yürüyorum, kişiliksizleşmeye doğru yürüyorum.

Yaşamaya susadım, güçlü ve kesin isteklerim var, bu gece yemeğe ve dansa gideceğim, mavi giysimi değil, siyah-beyaz olanı giyeceğim. Ama, şu an hiçbir şeye gereksinmem yok. Bir ağacın varlığına bile gereksinim duymuyorum. Hiçbir şeye aldırış etmeyen bir yol tutturmuşum şu an, –ne aşka ne doğaya ne de nesneye, hiçbir şeye– bana bile aldırmayan bir yol. Ama yine de isteklerim, çilelerim ve bir ağaçla ilişkime gelince – bunlar, yiyen bir ağız gibi var olmalarını sürdürüyorlar.

İşe yaramaz bir kimsenin kişiliksizleşmesi – var olmayı sürdürerek yitirilebilecek her şeyi yitirme. Azar azar kendi kökünü kazıma, acı duymadan özene-bezene kendi kökünü kazımak, kendi derisini sıyırırcasına niteliklerini yitirerek kendi kökünü kazımak. Benim özelliklerim diyebileceğim her şey, başkalarına göründüğüm ve benim tarafımdan yüzeysel olarak tanınabilen biçimimdir. Hatta hamamböceğinin bütün hamamböceklerinin hamamböceği olduğunu gördüğüm zaman bile böyleydi bu, hatta kendimde bütün kadınların kadınını bulmak istediğim zaman da böyleydi.

İnsanın kendi kendisini nesnelleştirmesi olarak kişiliksizleşme. İnsanın ulaşabileceği en son dışa vurma durumu. Kişilik yitimine uğrayan kimse, nasıl gizlenirse gizlensin bir başkasını mutlaka tanıyacaktır: başkasına doğru atılan ilk adım kendinde bütün insanların insanını bulmaktır. Her kadın bütün kadınların kadını, her erkek bütün erkeklerin erkeğidir ve bunların her biri insanın yargılandığı her yerde bulunabilir. Ama, kendiliğinden var olma durumunda, yalnızca bazıları kendilerini herkeste tanıma noktasına ulaşırlar ve böyleyken varlıklarını kabul ettirmek yoluyla bizim varoluşumuzu da açıklarlar.

Yaşanan bu şey – çünkü bunun bir adı yok, kısaca suskunluk denebilir buna – ben olmaktan bıkmamın hoşgörüsüyle yaklaştığım şey. Ada ad koyduğum için değil, elle tutulamayanı, somut kıldığım için de değil – elle tutulamayanı elle tutulamaz olarak tanımladığım içindi, o zaman soluk bir mum alevinde yoğunlaşırcasına yoğunlaşır.

Aşamalı olarak kendisi olmaktan çıkmak, apaçık görünen işin altında oluşan gerçek iştir, yani yaşam gizli bir görevdir. Gerçek yaşam, öylesine gizlidir ki, bundan ölen benim kulağıma bile fısıldanmadı parola. Nedenini bilmeden ölüyorum. Hem bu öyle bir sır ki, ancak görev tamamlandığında, yalnızca göz açıp kapayana kadar geçen sürede, bu görevi yerine getirmekle yükümlü olduğumu anlıyorum. Her yaşam gizli bir görevdir.

Kendim olmaktan çıkmam, bilinmeyen bir eğilim gibi benim haberim olmadan gerçekleşen yapımı gizli yollardan çökertmekte. İçimdeki yaşamın benim adımı taşımadığı, sonunda bana açıklanıncaya kadar.

Ve benim de bir adım yok. Adsızlığa kadar varan kişilik yitimine uğradığım için, biri 'ben' dediği zaman ben yanıtlayacağım.

Kendisi olmaktan çıkmak, bir yaşamın en büyük başarısızlığıdır. Her şey başarısızlıkla sonuçlanmayabilir, çünkü bu çok iş açar insanın başına, düşebileceğimiz yüksekliğe ulaşmadan önce zor da olsa tırmanmak gerekir –

önceden bütün bir ses oluşturduysam, suskunluğun kişiliksizliğine ulaşamam. Uygarlıklarım, ineceğim noktaya çıkabilmem için gerekli bana. Kendi suskunluğumuza ilk kez kulak vermemiz, başkalarının ve nesnelerin suskunluğunu dinlememiz ve bunları olağan bir anlatım yolu olarak kabul etmemiz sesin başarısızlığı yüzündendir. İşte o zaman benim kişiliğim de, kişiliğimin şaşkın yalvarışı da kabul edildi; bu şaşkın yalvarışta başımıza gelen bir şey değildir acı, olduğumuz şeydir. Ve tek olasılık olarak, durumumuz kabul edildi, çünkü var olan şeydir durumumuz ve bir başkası değil. Ve çünkü durumumuzu yaşamak bizim çilemizdir. İnsanlığın durumu İsa'nın çilesidir.

Ah, ama suskunluğa erişmek için ses ne büyük çaba harcıyor. Sesim, benim gerçeği arama biçimimdir; gerçeklik, ben dile getirmeden önce, kendini düşünmeyen bir düşünce olarak vardır, ama ben kaçınılmaz olarak, düşüncenin düşündüğü şeyi bilmek zorunda kaldım ve kalıyorum. Gerçeklik onu arayan sesten önce gelir, ama toprağın ağaçtan önce gelmesi gibi, dünyanın insandan önce gelmesi gibi; denizin deniz görünümünden önce gelmesi gibi, yaşam aşktan önce gelir, bedenin maddesi bedenden önce gelir ve dil yetisi, günün birinde, sessizliğe sahip oluştan önce gelecektir.

Tanımladığım ölçüde sahip oluyorum – işte bir dile sahip olmanın göz kamaştırıcı yanı da bu. Ama ben tanımlayamadığım ölçüde daha çok şeye sahibim. Gerçeklik hammaddedir, dil ise benim gerçeği arayacağım tarzdır – aradığım, ama gerçekliği bulamadığım tarz. Ama bilmediğim ve hemen tanıdığım şey, aramaktan ve bulamamaktan ileri gelir. Dil benim insanca çabamdır. Alnımda yazılı olduğu için aramak zorundayım ve yine yazgı gereği ellerim boş dönerim. Ama – sözle anlatılamaz olanla dönerim. Sözle anlatılamaz olan yalnızca dilimin başarısızlığında bağışlanacak bana. Ama yalnızca, sözdizimi başarısızlığa uğradığında, onun başaramadığı şeyi ele geçiririm.

Ve yolu kısaltmak boşuna, sesin az şey söylediğini önceden bilerek, kişiliksiz olmakla başlayarak işe başlamak istemek de boşuna. Çünkü bir yörünge vardır ve yörünge yalnızca gitmek biçimi değildir. Yörünge biziz. Yaşamanın maddesinde vaktinden önce hiçbir yere ulaşamazsınız. İnanç yolu bir şaşırma değildir, ama tek yoldur, ancak onun sayesinde ve onunla varılır. Israr, bizim gösterdiğimiz çabadır, özveri de ödüldür. Ancak yapma gücünü duyduğunuzda bu ödüle erişebilirsiniz ve iktidar zevkine karşın dünya nimetlerine sırt çevirme yeğlenir. Dünya nimetlerinden vazgeçme bir seçim olmalıdır, hem de yaşamın en kutsal seçimi. Vazgeçme insan olmanın en gerçek ânıdır. Ve yalnızca bu övünç, benim durumuma özgüdür.

Dünya nimetlerinden vazgeçme bir Tanrı esinidir.

Dünya nimetlerinden vazgeçme bir Tanrı esinidir. Vazgeçiyorum ve insan denen kişi olmuş olacağım – yazgım gereği üstlendiğim bu şey, benim durumumun en kötü yanı. Var olmak, güçten yoksun olmak gibi büyük bir fedakârlık istiyor benden, vazgeçiyorum ve işte dünya çok nazik bir elin içinde duruyor. Vazgeçiyorum ve insansal yoksulluğum adına bana bağışlanan tek sevinç, insan olmanın sevinci önümde açılıyor. Biliyorum bunu ve titriyorum – yaşamak beni nasıl da etkiliyor, yaşamak uykumu elimden alıyor.

Düşebilecek âna ulaşıyorum, seçiyorum, titriyorum ve vazgeçiyorum ve sonunda bütün varlığımla düşüşümdeyim, kişiliksizim, kendi sesimden yoksunum, sonunda kendimsizim – işte sahip olmadığım her şey benim. Vazgeçiyorum. Ve daha az kendim oldukça daha çok yaşıyorum, adımı daha çok yitiriyorum, daha çok adlandırılıyorum; tek gizli görevim, durumumdur; vazgeçiyorum ve ben parolayı ne kadar bilmezsem gizi o kadar çok gerçekleştiriyorum; ben az bildikçe, uçurumun iç dirliği o kadar çok yazgım oluyor. Ve o zaman tapınıyorum.

Ellerimi sessizce dizlerimin üzerinde kavuşturmuş, yumuşacık, ürkek bir sevinç duyuyordum. Hafif bir esintinin bir saman sapını titretmesi gibi, hemen hemen hiçbir şey yoktu ortada. Hiçbir şey yoktu, ama ürkekliğimin küçücük bir devinimini bile algılayabiliyordum. Ne olduğunu bilmediğim bir şey kaygılı bir tapınmayla ve korkan birinin ürkekliğiyle beni o şeye doğru yaklaştırıyordu. Asla karşılaşmadığım çok güçlü şeye yaklaşmaktaydım.

Umuttan daha güçlü mü, aşktan daha güçlü mü? Olduğunu sandığım şeye yaklaşıyordum – güven duygusu.

Adı bu olmalı. Ama ne önemi var: nasılsa ben ona bir ad koyacaktım.

Sıkıntıdan yüzümün gülümsediğini duyumsadım. Yoksa gülmüyor muydu yüzüm, bilmiyorum. Güveniyordum.

Kendime mi? Dünyaya mı? Tanrıya mı? Hamamböceğine mi? Bilmiyorum neye! Belki de güven duymak mutlaka birine ya da bir şeye bağlı değil. Belki de, asla yaşamın yükseklik düzeyine ulaşamayacağımı şimdi anlıyordum, ama yaşamım yaşamın yüksekliğindeydi. Kökenime asla ulaşamayacaktım, ama bir kökenim vardı benim. Zorlamadan beri sarsan bir iç dirliğinin içime işlemesine izin veriyordum çekinerek.

Aman Tanrım, dünyanın beni kutsadığını duyumsuyordum. Bir hamamböceğinin maddesini ağzına almıştım ve önemsiz bir olayı gerçekleştirmiştim sonunda.

Büyük bir iş değildi bu, önceden düşündüğüm gibi ne bir kahramanlık vardı bu işte ne bir ermişlik. Ama bu küçücük olayı öteden beri başaramamıştım. Ve bu küçücük olayda kişiliğimden uzaklaşmıştım. Kendi çevresinde yol alan ben, yolun başlangıcına ilk adımımı atmıştım en sonunda.

Sonunda kabuğum gerçekten kırılmıştı ve sınırsızdım artık. Varolmuştum. Varolmamaktan varolmuştum. Olmadığım şeyin sonuna kadar, varoldum. Olmadığım şey, benim. Varolmasam da her şey bende olacaktır: çünkü 'ben' dünyanın gelip-geçici bir sancısından başka bir şey değildir. Yaşamımın tek bir insansal anlamı yoktur, daha büyüktür – öylesine büyük ki, insana göre anlamı yoktur. Benden daha büyük olan genel düzenin şimdiye kadar ancak bölük pörçük parçalarını algılamıştım. Ama şimdi daha az insandım – ve kendimi terk etmek durumunda olduğum için, artık ben olmayan şeye, insandışı olan şeye kendimi bırakarak, tam anlamıyla insanca olan yazgımı gerçekleştirebilecektim ancak.

Ve bilinmeyene ait olmanın verdiği güvenle kendimi terk ederek. Çünkü ancak tanımadığım şeyi dileyebilirim. Ve ancak nesnelerin bilinmeyen gerçekliğinde sevebilirim ve ancak bilmediğim şeye bağlanabilirim. Tek gerçek kendini bırakma budur.

Ve böyle bir bırakma, beni dışlamayan tek kendini bırakma biçimidir. Şimdi öylesine büyüktüm ki kendimi göremiyorum artık. Uzaklardaki bir manzara kadar büyük. Uzaklardaydım, ama en uzak dağlarımda ve en uzak ırmaklarımda bile algılanabiliyordum. Dolaysız güncellik beni korkutmuyordu ve kendimin en son uzantısında gülümsemeden de gülümseyebiliyordum artık. Böylelikle duyarlılığımın ötelerine yayılıyordum.

Dünya bana bağımlı değildi – işte sonunda ulaştığım güven: dünya bana bağımlı değildi ve ne dediğimi anlamıyorum. Asla! Asla, söyleyeceğim şeyi anlamayacağım. Çünkü söz, benim adıma yalan söylemeden ben nasıl konuşabilirim? Yoksa utana sıkıla nasıl 'yaşam benim' diyebilirim. Yaşam benim ve ne söylediğimi anlamıyorum. Ve o zaman tapınıyorum...